

Et tveægget sværd

– En sociologisk analyse af når vidensarbejde bevæger sig ind i privatlivet.

LEA SPANGE HOLM
10. SEMESTER SOCIOLOGI 2020
VEJLEDER: CLAUD D. HANSEN
ANTAL ANSLAG: 167.700

Indholdsfortegnelse

Resume:	3
Problemfelt:	5
En tilbagevendende problemstilling under nye omstændigheder:	5
Omstændighederne i dag:	6
Meningen i arbejde:	6
I kølvandet på den teknologiske udvikling:	7
Senmodernitetens tveæggede svær ift. psykosocialt arbejdsmiljø:	8
Sammenhængen mellem arbejdslivet og privatlivet:	10
Teori om rollekonflikter:	10
Viden fra eksisterende litteratur om rollekonflikter:	11
Tidskonflikt:	13
Energikonflikt:	14
Specialets bidrag og problemformulering:	15
Videnskabsteoretiske ståsted:	16
Specialets ontologi og epistemologi:	16
Den adaptive metodologi:	18
Case og informant udvælgelse:	18
Specialets forståelse af vidensarbejde:	19
Arbejdets kerneopgave og idealtypisk informantudvælgelse:	20
De udvalgte informanter:	21
Teori:	23
Teori mosaik 1: Forholdet mellem arbejdslivet og privatlivet	24
Segmentering-integreringskontinuummet:	24
Uddybelse af grænsebegrebet:	26
Teori mosaik 2:	28
Følelsernes tydeliggørelse:	28
Sammenspillet imellem de teoretiske bidrag:	30
Metode:	31
Planlægning af interviews:	31
Det kvalitative semistrukturerede interview:	31
Interviewguide:	33

Mødet med informanterne:	37
Empiribearbejdning:	38
Transskribering:	38
Analysestrategi og kodning:	39
Analyse	39
Analyse del 1	40
Psykolog:	42
Advokaten:	43
Bygningsingeniøren:	45
Forsker:	46
Opsamling med teoretiske perspektiver:	47
Analyse del 2:	50
Problemløsning:	51
Mødet med exceptionelle skæbner:	56
Løse rammer og selvevaluering:	59
Ansvar for overblikket:	65
En diskuterende konklusion:	69
Litteraturliste:	74
Liste over tabeller:	81
Liste over modeller:	81

Resume:

This sociological master assignment sets out to investigate how the relationship between work and non-work life is experienced by knowledge workers and what they experience as the elements that creates an impact in their life when they are off work. It includes the structural determinations of the work as an understanding of what is determined by structure and what the individual's role is in the relationship between the two atmospheres. The elements that creates an impact is investigated through an understanding of what impact is experienced, and thereafter what the individual experienced as decisive for it. This is done with a critical realism perspective and with an attempt to capture the differences in knowledge work through variation in time and place structure in their work. This difference is the foundation for the elected type of knowledge workers, that results in 6 heterogeneous informants.

The theoretical foundation of this master assignment consists of two distinct theoretical mosaics that targets each part of the main question. The first, by shedding light on the perceived relationship between the individuals working live and non-working live the Integration – Segmentation continuum, presented by Nippert-Eng, is nuanced with the concepts of the border as three dimensional by Clark, and that they each varies in strength. This results in the individual's unique placement along the Integration – Segmentation continuum. The second is thru combining Role conflict theory by Greenhaus & Beutell with the concept of mood from Bloch. Here there is created a theoretical mosaic with a specific focus on the types of impact the individual can experience, from work, in their non-working life. The concept of mood expands the emotional strain-based conflict as two dimensional with an eye for both the positive and negative emotional impact work can have on the non-working life.

By conducting 6 qualitative semi structured interviews the main question was explored first with a holistic approach to the analysis strategi and thereafter with a transversally analysis strategi. Because of the CONVID-19 pandemic the interviews were over skype or phone after the preference to the informant. The different methodological consequences were discussed and reflected on.

The overall conclusion shows that the relationship between work and non-work is only to a part determined by the structure of their work when the structure determines an integration

relation. Here the individual has a room for navigation in where some create boundaries that creates a more segmented relationship. Others create an integrational relationship between the two atmospheres.

This knowledge about the experienced relationship between work and nonwork lays the understanding of which elements of the work that the knowledge workers have, can create an impact in their nonworking life. The analysis results in 4 elements as the most significant for the knowledge workers. The elements are "*Problem solving*", "*Exceptional destinies*", "*Blurred boundaries and self-evaluation*" and lastly "*Responsibility for the overview*". They can have different impacts and is experienced different for the knowledge worker, but they sheds a light on which contextual parts of the daily working lives that have the tendencies to create an impact outside of work, both on a positive and negative form. I relation here to there were given examples of how the results concurrent with existing perspectives and a discussion of some general reflections before further directions were presented.

Problemfelt:

Løbende igennem specialets problemfelt, introduceres forskellige bidrag fra eksisterende forskning. Derudover bliver et af specialets teoretiske grundsten fremlagt, ligesom udvidelser deraf underbygges med eksisterende forskning. Derefter præsenteres specialets problemformulering.

En tilbagevendende problemstilling under nye omstændigheder:

Det psykiske arbejdsmiljø og specielt hvordan det kan forbedres i fremtiden optager flere instanser i samfundet. Udover et generelt fokus på blandt andet at forbedre det psykiske arbejdsmiljø fra regeringsniveau, har dette område ledt til oprettelsen af et ekspertpanel for at undersøge anbefalinger for forbedringer af det psykiske arbejdsmiljø af akademikerne (At.dk; AC.dk a). Fagforeningerne belyser det med overskrifter såsom "Højere ambitioner på arbejdsmiljøets vegne" fra HF, "Dansk Magisterforening: Nødvendigt med større fokus på arbejdsmiljø" (Risgaard 2020; Sjø 2018), Rapporter fra samarbejdsnævnet på vegne af DA og LO "Samarbejdsnævnets og virksomhedernes arbejde med trivsel og psykisk arbejdsmiljø" (Limborg et al. 2018:3), AC's fokus på nye ledelsesuddannelser "Den frivillige lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø" til statens ledelse (AC.dk b). Yderligere afspejler forskningsverdenens fokus på at kortlægge og undersøge det psykiske arbejdsmiljø et behov, der tydeliggøres af NFA's nyudviklede spørgeskema, der er målrettet netop det psykosociale arbejdsmiljø på arbejdsmarkedet (Clausen 2020:4).

Opmærksomheden omkring et bæredygtigt arbejdsliv for det enkelte individ er ikke et nyt opmærksomhedspunkt. Dog ser vi i dag hvordan fordelingen mellem arbejde og privatliv fortsat volder individer og organisationer i vores samfund store problemer og udgør en af de større knudepunkter i nutidens senmoderne samfund. Hver dag er 35.000 sygemeldt pga. et dårligt psykisk arbejdsmiljø hvortil 10-12% oplever symptomer på alvorlig stress hver dag. Det medfører blandt andet at 500.000 oplever sig udbrændte på jobbet pga. stress (Stressforeningen 2020). Det er denne tilstand i samfundet, der får mange forskellige aktører til at anse dette som et væsentligt problem og give arbejdsmiljøproblemtikker stor opmærksomhed.

Individuelle omstændigheder vil være en del af hvordan det psykiske arbejdsmiljø opleves, men det er i høj grad problemstillinger, der må imødekommes på det kollektive niveau. Deraf

er betegnelsen ”psykosocialt arbejdsmiljø” opstået, som en tydeliggørelse af det kollektive niveau, hvilket specielt vil anvende, i en erstatning af ”psykisk arbejdsmiljø” der henviser til individniveauet (Ilsøe 2005:8-9). På trods af at denne problematik ikke er ny, er der fortsat behov for at det bliver belyst og at vi i samfundet koncentrerer os om, hvordan vi vil kunne understøtte sammenspillet imellem to af de vigtigste sfærer i individets liv – arbejdslivet og privatlivet.

Omstændighederne i dag:

Det senmoderne samfund er præget af en række udviklingstendenser, der hver især og i sammenhæng er med til at øge kompleksiteten i efterstræbelsen af et bæredygtigt arbejdsliv, både på individniveau, organisationsniveau og samfundsplan. Problematikkerne samt de fem identificerede grænseløshedsformer vil løbende blive præsenteret i sammenhæng med de væsentligste træk fra det senmoderne samfund i relation til det grænseløse arbejdsmarked og arbejdslivet (Lund & Hvid:2007:22-23; Kamp et al. 2009: 613-615).

Meningen i arbejde:

I det senmoderne samfund er der sket en øget meningsskabelse for individet igennem arbejdslivet, der kan belyses igennem begrebet *subjektiv grænseløshed*. Den omfatter individualiseringen og den ændrede arbejdsetik, hvormed der er sket udvikling imod individuel selvrealisering igennem arbejdet og individets fokus på karriereudvikling, der drives af en fortsat udvikling igennem arbejdet (Kamp et al. 2009:614). I denne udvikling af arbejdsetikken ligger der mere end et økonomisk behov for at arbejde, hvor specielt den moralske forpligtelse til at arbejde for at være en del af samfundet og for at realisere sig selv som menneske har en betydning (Lund & Hvid 2007:22; Noon et al 2013:57). I relation hertil har undersøgelser af den danske befolkning vist, at mange ville være en aktiv del af arbejdsmarkedet selvom de ikke havde behov for lønnen eller ikke fik løn, hvilket understreger arbejdets store betydning for individet (Andersen 2011:134).

Individualiseringen og meningsskabelsen igennem arbejdet gødes yderligere af, hvad der kan betegnes som *organisatorisk grænseløshed*, der omfatter en opløsning af faggrænser og specielt traditionelle grænser for, hvad der er ledelsens ansvar og hvad der er medarbejderens ansvar (Lund & Hvid 2007:3). Som et resultat af den *organisatoriske grænseløshed* kan man anskue begrebet om selvledelse og dens fremkomst på arbejdsmarkedet. Selvledelse handler både om hvor og hvornår opgaven løses, men også om selve opgaveløsningen og om hvordan arbejdet løses, i et arbejde der samtidigt bliver mere og mere komplekst (Kamp et al. 2009: 614; Pihl-

Tingvad 2012:51-52). Idet der er mange tilgange til selvledelse, er det ikke defineret direkte, men bør anses som et kontinuum hvor den enkelte kan have forskellige grader af selvledelse, fra lav grad dikteret af ydre strukturer til meget høj, hvor man også har indflydelse på hvilke opgaver der prioriteres og hvorfor en opgave løses (Stewart et. al. 2011:190; Pihl-Tingvad 2012:51). Uden at afvise de positive sider, belyser arbejdslivsforskningen hvordan selvledelse også kan have u hensigtsmæssige følger og kan medføre øget stress, overarbejde, dårlig balance mellem arbejdet og fritiden og uklare jobkrav (Pihl-Tingvad 2012:52-54; Lund & Hvid 2007:5).

En af de udviklingstendenser der øger grænseløsheden yderligere for det enkelte individ og generelt på arbejdsmarkedet er den *kulturelle grænseløshed*, som belyser den opløsning af individets faglige identitet, der er sket ved en distancering fra tidligere rammer skabt af en traditionel faglighed samt generelle kollektive normer indenfor arbejdsmarkedet (Lund & Hvid 2007:23; Kamp et al 2009:614-615). Ved udbredelsen af den kulturelle grænseløshed skabes der plads til, at meningsskabelsen i arbejdet kan komme til at fylde mere og mere for det enkelte individ, denne spiral får kun endnu mere plads til at løbe løbsk af den teknologiske udvikling.

I kølvandet på den teknologiske udvikling:

Konsekvenserne af tidsbegrebets udvikling og i sammenhæng hermed teknologiens udvikling, belyser Hartmut Rosa igennem hans analyse af det senmoderne samfund som et accelerations-samfund, der forekommer indenfor tre overordnede områder. Først opstår den teknologiske acceleration der blandt andet medfører at tid og sted mister sin betydning (Rosa 2014:21-22). Som et resultat heraf opstår den sociale acceleration, hvilket medfører at individet søger en større oplevelsesmængde i livet, hvilket øger et pres, der er direkte afledt af de øgede muligheder teknologien bibringer (Rosa 2014:22-23). Samlet resulterer det generelt i et øget livstempo, hvor hele individets liv leves med et højere tempo end før accelerationssamfundets fremkomst, i en søgen efter den maksimale udnyttelse "pr tids enhed" (Rosa 2014:26-27). Hermed understreger han, hvordan menneskets forhold til tid har udviklet sig paradoksalt, hvor der på den ene side frigøres mere tid, mens han med begrebet tidsult, påpeger en udbredt følelse blandt individer i det senmoderne samfund, af at man aldrig når, alt det man ønsker og er i konstant tidsmangel (Rosa 2014:33). Accelerationen i samfundet problematiserer han ved at tydeliggøre, hvordan udviklingen kan ende i fremmedgørelse for individet (Rosa 2014:95). Dermed anser han teknologiens udvikling, som grundlæggende for det voksende pres for at øge ens generelle livstempo og få mest muligt ud af livet.

Den teknologiske udvikling muliggør, at arbejdet på den ene side kan gå hurtigere end nogensinde før, samt at det på den anden side kan udføres på hvilket som helst tidspunkt og geografiske sted. Set i sammenhæng med begrebet om selvledelse er det ikke altid et spørgsmål om hvor mange timer man har arbejdet, men hvorvidt man har løst sine arbejdsopgaver tilfredsstillende (Noon et al. 2013:347-350; Kowalski & Loretto 2017:2233). Disse udviklingstendenser indfanges af den *tidsmæssige og rummelige grænseløshed*, der netop omhandler den udvikling der er sket gennem informationsteknologien og hvormed normer for hvor og hvornår arbejdet udføres udviskes og skaber en større fleksibilitet for den enkelte medarbejder (Kamp et al. 2009:613; Lund & hvid 2007:26-30) Disse ændringer, i hvornår og hvor der arbejdes, påvirker balancen mellem arbejde og fritid, ikke kun med positive aspekter der gør det nemmere at skabe balancen det medfører også u hensigtsmæssige ulemper for fritiden, på grund af en større uforudsigelighed og intensitet med mange arbejdsopgaver under mere fleksible tids- og stedsgrænser (Holt 2003:38; Olsen-buchana & Boswell 2006:441-442; Buch et al. 2009:64-65). I sammenhæng med det øgede livstempo hvor individet stræber efter at opnå mest muligt, har det at arbejdet nu er muligt at udføre uafhængigt af tid og fysisk sted en forstærkende effekt på grænseløsheden mellem arbejdet og privatlivet.

Globaliseringen en uomgængelig omstændighed der præger den øgede konkurrence mellem arbejdstagere på arbejdsmarkedet. I relation hertil er det væsentligt at se det i lyset af den *politiske grænseløshed* der er på det grænseløse arbejdsmarked. Den omhandler, den udvikling der er sket med delegitimeringen af kollektive reguleringer på arbejdsmarkedet, hvilket medfører, at der i lav grad er reguleringer af aftaler mellem ledelse og medarbejder og forstærker kravet til den enkelte medarbejder (Kamp et al. 2009:615; Lund & hvid 2007:35-37). Generelt er der i det senmoderne samfund udbredt en øget værdsættelse af fleksibilitet, hvilket både er et resultat den øgede globalisering, der åbner markedøkonomien og øger konkurrencen mellem landegrænser, samt det enkelte individs selvrealisering gennem arbejdet, hvor fleksibiliteten anskues som positiv.

Senmodernitetens tveæggede svær ift. psykosocialt arbejdsmiljø:

På baggrund af ovenstående afsnit tegner der sig generelt et billede af, at der med tendenserne i det grænseløse arbejdsliv er et tveægget sværd der ikke kun forbedrer det psykosociale arbejdsmiljø for det enkelte individ, men medfører problematikker også på det organisatoriske og samfundsmæssige plan. Denne dualisme er tydeliggjort af Sørensen et al. der i *Arbejdets*

kerne – om at arbejde med psykisk arbejdsmiljø i praksis påpeger, hvordan de seks dimensioner (6 guldorn) der beskriver psykisk arbejdsmiljø kan medføre negative konsekvenser, hvis de ikke forekommer i de rette mængder (Sørensen et al. 2008:219-221).

Tabel 1: Muligheder for begejstring og berigelse i jobfunktionen		
Belastende effekt	Guldorn	Berigende effekt
Magtesløshed, hjælpeløshed	Indflydelse	Handlekompetence, ansvarlighed
Ensomhed, isolation	Social støtte	Social forankring og integration
Fremmedgørelse, normløshed	Mening	Følelse af mening og sammenhæng
Usikkerhed, uvished	Forudsigelighed	Tryghed og sikkerhed
Frustration, værdiløshed	Belønning	Personligværdighed og følelse af værdi
For høj: Stress For lav: Apati	Krav	Personlig udvikling og vækst

(Sørensen et al. 2008:220).

Heri tydeliggør de, hvordan den rette grad af fx krav til individet medfører udvikling og vækst, hvorimod for lidt kan medføre belastende effekter som ligeegyldighed, og for meget kan medføre stress (Sørensen et al. 2008:219-221+226-227). Igennem deres undersøgelse af 13 forskellige virksomheder på tværs af industriarbejde, omsorgsarbejde og symbolarbejde undersøger de, hvordan man kan arbejde med psykisk arbejdsmiljø i praksis. Igennem deres undersøgelse lægger de vægt på inddragelsen af kerneopgaven og en vedvarende dialog, når man tilrettelægger arbejde med psykisk arbejdsmiljø (Sørensen et al. 2008:20-21).

Den dualistiske problemstilling har ligeledes været undersøgt i forhold til vidensarbejdere, hvis attraktive arbejdsposition burde imødekomme nogle af de aspekter der, teoretisk, ligger til grund for stress. I bogen *Vidensarbejde og stress – mellem begejstring og belastning* af Buch et al. er dette problemstillingen, de belyser. Med deres fokus på vidensarbejde belyser de blandt andet i deres undersøgelse, hvordan vidensarbejdere forholder sig til mulighederne i deres arbejdsliv ved en legitimeringsproces for dem selv og andre igennem de legitimationssystemer de navigerer under. Det er herigennem de danner deres selvidentitet og forsøger at undgå belastningen (Buch et al. 2009:125-126).

Tilsammen understreger denne dualisme de grundlæggende træk der er blevet belyst igennem det grænseløse arbejdsmarkeds kompleksitet, der er på området og i arbejdet med at skabe et godt psykosocialt arbejdsmiljø. Hvis ikke understøttet af det kollektive niveau vil denne udvikling risikere at efterlade ansvaret for at navigere igennem grænseløsheden hos individet, hvorved man som enkeltperson vil stå med en enorm opgave at løfte (Ilsøe 2005:8-9). Det er med udgangspunkt i de modstridende forhold arbejdsmarkedet kan skabe for det enkelte individ, at specialet vil belyse dele af hvad der er på spil når arbejdet bevæger sig ind i privatlivet.

Sammenhængen mellem arbejdslivet og privatlivet:

Forskningen har udviklet sig fra et paradigme fokuseret på rollekonflikterne mellem arbejdet og familielivet, til et paradigme med fokus på balancen mellem arbejdet og privatlivet og til et nyere integreringsparadigme med perspektiver der understreger betydningen af integrering mellem sfærerne (Burke 2004:1; Aryee et al. 2005:132).

Ligesom rollekonflikts paradigmet er kritiseret for den entydige opmærksomhed på de negative konsekvenser af multiple roller, er balanceparadigmet kritiseret for en nulsums opstilling af ressourcer, samt en kunstig opdeling mellem sfærer der er uadskillelige i individets liv (Rapoport et al 2007:94). Balancen anses som en aktiv mental proces, hvilket har præget integreringsparadigmet, idet individet selv skaber og opretholder grænsen mellem sfærerne (Edwards & RothBard 2000:181). Arbejdslivs integrering anses som et mere virkelighedsnært perspektiv hvor individet arbejder på at få alt i hele sit liv til at spille sammen på den bedst mulige måde, og hvori der kan være et positivt udbytte i begge sfære på samme tid (Rapoport et al 2007:95; Halpern & Murphy 2004:3-4).

Dette speciales teoretiske grundsten bygger både på et teoretisk perspektiv fra rollekonflikts paradigmet der vil blive udfoldet herunder, samt et perspektiv fra integreringsparadigmet, der udfoldes i teoriafsnittet.

Teori om rollekonflikter:

Et af de teoretiske bidrag til forskning inden for rollekonflikts perspektivet er "*Sources of conflict between work and family roles*" af Jeffrey H. Greenhaus og Nicholas J. Beutell fra 1985 (Steiber 2009:471; Aryee et al. 2005:132).

I gennem litteraturreviews har de systematisk gennemgået empiriske studier med det formål at kortlægge de forskellige typer af rollekonflikter, der kan opstå mellem den rolle man har i arbejdet og den rolle man har i familien. Med en bevidsthed om at individer kan besidde mange forskellige roller i deres privatliv afgrænser de sig til forhold mellem disse to (Beutell & Greenhaus 1985:75-76). De tre former for rollekonflikter de identificere er: *tidsbaserede konflikter*, *energibaserede konflikter*, og *adfærdsbaserede konflikter*. *Tidsbaserede konflikter* opstår når den tid en rolle kræver påvirker den anden rolle negativt. Det kan forekomme på to måder, enten ved at man fysisk ikke kan være til stede i rollen fordi den optager ens fysiske tilstedeværelse eller, på trods af at man er fysisk til stede, er optaget af den anden rolle og derfor ikke lever op til rollens krav (Beutell & Greenhaus 1985:78). *Energibaserede konflikter* opstår når en overanstrengelse i en rolle påvirker ens evne til at leve op til kravene fra en anden rolle. I tidligere forskning har det vist sig at fænomener på arbejdspladsen kan skabe denne rollekonflikt. Det kan både være fysiske og mentale overanstrengelser der kan ligge til grund for energibaserede konflikter (Beutell & Greenhaus 1985:80-81). Den sidste er *adfærdsbaserede konflikter* der opstår når den opførsel en rolle kræver gør det svært for individet at tilpasse sin opførsel så den lever op til den anden rolles forventninger (Beutell & Greenhaus 1985:82). Rollekonflikter, kan have store negative konsekvenser for fællesskaber såsom venskaber, familieliv og parforhold hvis tilknytning er en grundlæggende nødvendighed for at vi som mennesker trives. Konsekvensen af disse rollekonflikter understreger behovet for at rette opmærksomheden til disse forhold (Beutell & Greenhaus 1985:77).

I løbet af dette speciales arbejde har den *adfærdsbaserede konflikt* ligesom den *fysiske energimæssige konflikt* vist sig ikke at være relevant at dykke ned i, da det empiriske materiale ikke afspejler disse konfliktformer. Dette ligger til grund for en afgræsning fra disse fremadrettet i dette speciale, med undtagelse af metode afsnittet.

Viden fra eksisterende litteratur om rollekonflikter:

Byron danner gennem en meta-analytisk analyse et overblik over hvad eksisterende forskning viser ligger til grund for rollekonflikter ved brug af 61 studier udgivet mellem 1987-2002. Hun konkluderer at der er en forskel mellem hvilke fænomener der skaber konflikter fra arbejdslivet til privatlivet, og fænomener der skaber konflikter fra privatlivet til arbejdslivet. Ligeledes finder hun at det er fænomener fra arbejdslivet der skaber rollekonflikter i privatlivet, samt fænomener i privatlivet der skaber rollekonflikter i arbejdslivet (Byron 2005:183,190). Denne

viden er af stor betydning for dette speciales afgrænsning og belysning af problematikken, idet specialet afgrænser sig til at undersøge hvordan arbejdslivet påvirker privatlivet. Mitchel et al. udvider og bygger videre på Byrons arbejde, med et snævrere begrebsapparat der fokuserer på arbejdes-familiekonflikter, i deres meta-analytiske review af 142 studier fra tidsperioden 1987-2008 (Michel et al 2011:700). I en del af deres studie skaber de et overblik over de fænomener som ligger til grund for arbejdes-familiekonflikter (Michel et al. 2011:639). Disse er vist i tabel 2, hvorimod fænomener der skaber konflikter fra privatlivet til arbejdslivet er udeladt i relation til specialets fokus.

Internt imellem dem peger deres analyse blandt andet på at, at rollestress som overordnet fænomen er en meget betydningsfulde kilder. Af dens underbegreber var der den stærkeste sammenhæng med konflikter fra arbejdslivet til privatlivet og rollekonflikt, samt rolleoverbelastning, hvorimod der var en svagere sammenhæng med rolleutydelighed (Michel et al. 2011:708-9,711). Nødvendigheden af at belyse aspekter af arbejdsrollen der skaber belastninger bakkes

Tabel 2: Fænomener der skaber rollekonflikter fra arbejdet til privatlivet. (Michel et al 2011: 705-709).	
<i>Arbejdsrolle stressor</i>	Job stressors, rollekonflikt, uvis rolle, rolle-overbelastning, tidkrav.
<i>Arbejdsrolle involvering</i>	Job involvering, arbejdsinteresse
<i>Arbejdets karakteristika</i>	Variation af opgaver, autonomi i jobbet, familievenlige organisationer
<i>Personlighed</i>	Indre kontrol, negative påvirkning.

yderligere op af Allen et al. der i en cross-national analyse af fænomener der skaber arbejdesfamilie konflikter finder at det på tværes af 58 lande og 332 studier specielt er lange arbejdstimer, høje krav samt et fokus på præstation i arbejdet, som i høj grad øger konflikter fra arbejdslivet til familielivet (Allen et al.2020:539,556-558). Steiber belyser overordnet at blandt forældre, hvor begge er i arbejde, er det tidskrav i arbejdet der skaber *tidsbaserede konflikter*, ligesom det er psykiske- og fysiske krav der skaber *energibaserede konflikter*. Hendes forskning er rettet imod at undersøge tværnationale forskelle, hvilke viser sig ikke at være determinerende (Steiber 2009:482).

Konsekvenserne af konflikter mellem sfærene er alsidige og spænder over både fysiske og psykiske komplikationer i både arbejds- og privatlivet. Øget konflikter har vist tegn på at mindske

præstationen i arbejdet, øge risiko for udbændthed og stressniveau samt svække den fysiske og psykiske sundhed (Kahn & Fazili 2016:22; Allen et al 2000:288-289,293,301). Ligeledes skaber det utilfredshed og bekymringer i både arbejdet og privatlivet, samt sænker den generelle livskvalitet og fremmer dysfunktionel social opførsel (Parasuraman & Greenhaus 2002:301).

De efterfølgende sider vil belyse hvordan forskning har bidraget til en udvidelse af rollekonfliktsteorien i dette speciales belysning af rollekonflikter på det nutidige arbejdsmarked.

Tidskonflikt:

Et af de væsentlige aspekter af rollekonflikter er manglen på tid, hvilket er blevet belyst i relation til det senmoderne samfund af blandt andet Rosa, der retter fokus imod det enkelte individs oplevelse af tidspres i sfærerne. Oplevelsen af tidspres som en presserende faktor på det danske arbejdsmarked peger Jens Bonke ligeledes på igennem et longitudinelt tidsstudie. På trods af at der generelt arbejdes mindre i 2018, end i 2008, peger resultaterne på at der er en betydelig større forskel mellem den angivende arbejdstid og den reelle arbejdstid for den gruppe der arbejder mest. Dette tyder dermed på, at dem der arbejder mest, yderligere føler at de arbejder endnu mere end de gør (Bonke & Christensen 2018:31). Dermed understreges betydningen af adskillelsen mellem tidskonflikter og energikonflikter. Ligeledes retter det opmærksomheden imod en væsentlig adskillelse mellem at undersøge om individer oplever at arbejde meget og undersøge antallet af timer individet arbejder.

I forskning af tidens betydning for arbejdslivet peger Robert Perrucci og Shelley MacDermid, på nødvendigheden af et flerdimensionelt syn på begrebet tid. De finder, at man ikke kun kan anse tid som værende klokke-tid, men bør adskille mellem klokke-tid, arbejdstid og familie tid. Her finder de resultater der peger på, at tiderne er værdiladet og har forskellige betydninger for individet (Perrucci & MacDermid 2007:365-366). Yderligere tyder deres resultater på at oplevelse af hvorvidt man er i kontrol over sit arbejdsliv har en stor påvirkning på graden af arbejde- og familiekonflikter og deres evne til at håndtere dem (Perrucci & MacDermid 2007:358).

Det er med baggrund i disse ovenstående pointer, at tidskonflikter fra Beutell og Greenhaus inddrages i dette speciale, med en udbredt forståelse af tid som mere en klokke-tid men også indeholdende et oplevelsesaspekt der må inddrages i forståelsen af tidens betydning. Ligeledes

retter specialet et mere bredt billede på hvordan tid kan spille en rolle for individet, der navigerer imellem arbejde og privatliv under nutidens grænseløshed, der fokuserer på individets oplevelse af tidspres.

Energikonflikt:

Den mentale del af den *energibaserede konflikt* Greenhaus og Beutell præsenterer har efterfølgende forskning, og perspektiver, påpeget yderligere vinkler hvilke er relevante at inddrage heri. Det ene omhandler den en stor mængde af efterfølgende forskning der har påpeget at forholdet imellem to sfærer ikke nødvendigvis er konfliktfyldte men derimod, også kan være faciliterende for hinanden. De positive sammenhænge mellem arbejdet er igennem forskning blevet undersøgt under forskellige termer såsom; enrichment, positiv spillover, enhancement og facilitation (Greenhaus & Powell 2006:72). I en meta-analyse af hvilke fænomener der viser at skabe denne positive sammenhæng mellem de multiple roller, finder Lapierre et al. tegn på at det, udover personlige karakteristika, er kontekstuelle karakteristika såsom den sociale support og en høj grad af autonomi i arbejdet der er med til at øge den positive sammenhæng, samlet som ressource skabende karakteristika (Lapierre et al 2018:396-397). Ligeledes understreges nødvendigheden af at se de positive sammenhænge som et modblik på konfliktperspektivet (Byron 2005:191; Parasuma & Greenhaus 2002:300-302; Grønlund & ôun 2010:181; Rothbard 2001:3; Aryee et al. 2005:133). Dog påpeges det hvordan disse blikke bør sammen smeltes og i stedet ses som eksisterende i fællesskab (Amstad et al. 2011:169; Grønlund & ôun 2010:191-192).

En anden tilføjelse til hvordan man kan belyse det mentale forholde mellem sfærerne, der har en væsentlig rolle i dette speciale, er den følelsesmæssige påvirkning. I en kvalitativ undersøgelse af dagbøger fra 41 forældre, hvor begge arbejder, viser der sig følelsesmæssige forbindelser mellem arbejdslivet og privatlivet. Dette har i sammenhæng med teoretiske perspektiver på området dannet grundlag for følelsernes berettigelse i denne undersøgelse (Williams & Alliger 1994:843). Følelsernes betydning imellem arbejdet og privatlivet har også været til genstand for følelssociologer såsom Hochschild, der belyser kommercialisering af følelserne på arbejdsmarkedet og konsekvenserne heraf (Kyed 2017:144).

Hvordan specialet teoretisk udvider Greenhaus og Beutells *energibaserede konflikt* vil blive udfoldet i specialets teori-afsnit, men det er på baggrund af ovenstående forskning og teori at specialet anser et behov for en uddybning af denne sammenhæng mellem sfærerne i det senmoderne samfund.

Specialets bidrag og problemformulering:

Som et element i forståelsen af hvordan man bedst understøtter arbejdstagere i det grænseløse arbejdsmarked, ønsker dette speciale at belyse, hvordan strukturer for arbejdslivet spiller en rolle i den måde individet navigerer imellem de to sfærer; arbejdslivet og privatlivet, og hvilke kontekstnære elementer fra en vidensarbejders arbejdsliv, der skaber en påvirkning i privatlivet. I ovenstående er det understreget, at problemerne mellem arbejdet og privatlivet ikke er et uudforsket område, men specialet ønsker at inddrage et strukturelt perspektiv, hvor grænseløshed i rammerne om individets kernearbejde inddrages, i relation til deres konkrete dagligdags oplevelser. De strukturer for arbejdets rammer der specifikt belyses, er den *tidsmæssige og rummelige grænseløshed* for arbejdets udførelse. Det er således strukturer på organisationsniveau, som inddrages. Denne konkretisering har til formål at belyse hvilke specifikke elementer, der kan være problematiske eller gavnlige og dermed, hvor man bør rette sin opmærksomhed for at understøtte et bæredygtigt arbejdsliv på det grænseløse arbejdsmarked.

Det er i dette vidensområde specialet har sin berettigelse, da det har til hensigt at arbejde med, hvordan man kan skabe denne detaljerede og kontekstuelle viden relateret til de strukturelle rammer for arbejdsdagen, som er grundlaget for at hjælpe vidensarbejdere med at agere bedre mellem arbejde og tiden udenfor. Konkretiseret viden på dette område vil både være gavnlig for den enkelte medarbejder og i kollegiale sammenhænge, samt for ledernes arbejde og slutelig for det mere organisatorisk niveau. Det vil gøre det muligt for individer selv at være bevidst om faldgruber i deres arbejdsliv og for ledere at igangsætte tiltag der er rettet imod de reelle behov, og igennem figursyede tiltag forbedre det psykiske arbejdsmiljø på individniveau.

Specialets problemformulering er som følger:

Hvordan oplever vidensarbejderen grænsen mellem arbejdslivet og privatlivet og hvilke elementer af arbejdslivet bevæger sig ind i privatlivet?

Denne todelte problemformulering vil blive besvaret ved metodologisk at tage udgangspunkt i en kvalitativ tilgang, for at opnå en dybdeforståelse for individer med forskellige former for grænseløshed indlejret i deres kerneopgave. Den første del af problemformuleringen danner et fundament udfra forståelsen af den enkeltes oplevelse af grænsen mellem arbejdet og privatlivet, både de strukturelt determinerede dele og de som stammer fra individets egne valg. Dermed anlægger specialet en forståelse af grænsen mellem sfærerne, som forholdet mellem de to sfærer, hvilket opleves af individet, men skabes af både udefrakommende strukturer i arbejdets rammer samt individuelle valg. Grænsen er dermed ikke eksisterende udenfor individet men i samskabelse mellem individet og strukturerne i arbejdets rammer. Med baggrund i dette belyses problemformuleringens anden del, der tillægges den største vægt i specialets analyse, med fokus på at opnå viden om de konkrete elementer i arbejdslivet der opleves som grundlag for påvirkninger i privatlivet.

Specialet søger en forståelse for elementer der skaber påvirkninger, der forekommer når individet har til formål at holde fri fra arbejdet. Dette undersøges ved først at opnå en forståelse for, hvilke påvirkningerne der forekommer, for derefter at finde frem til samt identificere elementer, der ligger til grund for påvirkningen. Denne måde at gribe anden del af problemstillingen an på afspejler specialets fundament i den kritiske realisme, hvormed det er det strukturelle ontologiske niveau, der søges igennem individets forståelse (Buch-Hansen & Nielsen 2005:24; Wad 2015:371). Derfor er de teoretiske perspektiver til denne del udvalgt for at forstå påvirkningen, hvortil specielt den empiriske undersøgelse belyser den kontekstnære del af arbejdet, individerne oplever medføre påvirkningen i den enkelte situation.

Videnskabsteoretiske ståsted:

I belysningen af ovenstående problemformulering finder jeg den kritiske realisme samt den adaptive tilgang særligt relevant. Specialets ontologiske, epistemologiske og metodologiske afsæt heri vil i det følgende afsnit kort blive præsenteret, som fundament for de videnskabsteoretiske refleksioner, der løbende inddrages i specialet.

Specialets ontologi og epistemologi:

Som videnskabsteori har den kritiske realisme en realistisk ontologi; hvormed man anser der som værende en objektiv virkelighed i verden, der skabes af *dybereliggende drivkræfter*, der

udgøres af strukturelle mekanismer i samfundet. Heri er den grundlæggende antagelse, at virkelighed eksisterer forud for den subjektive erfaring af den (Wad 2015:373). I dette speciale harmonerer det med forståelsen af, at der eksisterer, strukturerer og mekanismer på det grænseløse arbejdsmarked, som påvirker aktørernes psykiske arbejdsmiljø, uafhængigt og uforanderligt af specialets forståelse af dem.

For at forstå sammenhængen imellem det subjektive og objektive, eller i kritisk realismes ånd; transitive og intransitiv viden, må man sætte sig ind i antagelsen om en stratificeret ontologi, hvor virkeligheden anses som opdelt i tre forskellige lag. Disse lag tydeliggør det epistemologiske forhold mellem de subjektive og objektive erkendelsesmuligheder, som finder sted i domænerne (Wad 2015:371). Både det *empiriske domæne* og det *faktiske domæne* udspringer fra det "ikke direkte observer-

Tabel 3: Den stratificerede ontologi i KR		
Domæne	Indhold	Viden
<i>Empiriske</i>	Subjektive oplevelser, erfaringer, fortolkninger observationer af begivenheder.	Transitiv
<i>Faktiske</i>	Begivenheder og fænomener - eksisterer uafhængigt af vores erfaring af dem.	Transitiv
<i>Virkelige</i>	Generative mekanismer.	Intransitiv

bart" virkelige domæne, hvor de generative mekanismer i objekters strukturere finder sted, som udgør den mekanisme, der skaber påvirkninger i det empiriske og faktiske domæne (Buch-Hansen & Nielsen 2005:24; Wad 2015:371). En væsentlig pointe om begivenhederne i det faktiske domæne er, at de befinder sig i et mellemstadium, på den ene side er de uafhængige af observationen af dem, men de kan være påvirket af kontekstnære kræfter og mekanismer, som de undersøges under. Dermed fungerer dette domæne som et transitivt domæne mellem det empiriske og det virkelige domæne (Wad 2015:371).

Ved at arbejde med afsæt i min egen forforståelse, for derefter at søge en forståelse af informanternes oplevelser, bevæger specialet sig på tværs af det empiriske og søger det faktiske domæne, for herigennem at abstrahere tendenser der peger på generative mekanismer stammende fra arbejdsmarkedet i det virkelige domæne. Med en konstruktivistisk epistemologi vil

den viden specialet opnår ikke endegyldigt afspejle den objektive reelle virkelighed men uundgåeligt være præget af mit blik, informanternes forståelse, samtiden og kontekstnære mekanismer (Wad 2015:367; Buch-Hansen & Nielsen 2005:33-34+71).

På trods af at strukturer og aktører påvirker hinanden gensidigt på tværs af stratificeringen, antages strukturerne som eksisterende forud for aktørerne og derfor tillægges strukturerne den største betydning i forskningen (Wad 2015:377). Strukturernes betydning er specielt væsentlige i denne problemstilling, hvor de underliggende strukturer vidensarbejdere er berørt af, ønskes belyst (Buch-Hansen & Nielsen 2005:32-33).

Den adaptive metodologi:

Specialets forskningsproces er præget af den adaptive tilgang, skabt af den kritiske realist Derek Layder, som en tilgang, der overkommer dualismen mellem induktion og deduktion ved at forbinde disse i en løbende vekselvirkning i forskningsprocessen, hvormed tilgangene komplementære hinanden (Layder 1998:132; Jacobsen 2007:215). Den teoretiske forståelse har virket som guidende, i form af orienterende begreber, hvilket har påvirket flere processer i specialet, hvor forskellige perspektiver løbende har spillet sammen i belysningen af indeværende problemformulering (Jacobsen 2007:265). I antagelsen om den dybere forståelse man opnår igennem den kontinuerlige vekselvirkning, anerkender Layder aktør niveauets subjektivitet samt strukturniveauets mere objektive betydning og særskilte eksistens, hvorfor begge analytiske niveauer bør inddrages (Layder 1998:139-140). Dette element harmonerer med specialets fokus på de strukturelle aspekters påvirkning, som specialet er rettet imod.

Case og informant udvælgelse:

For at indfange forskellige oplevelser af hvordan arbejds- og privatlivet spiller sammen, samt måder hvorpå arbejdet kan flyde ind i privatlivet, er det hensigten at sample informanter, der kan belyse med variation inden for feltet af vidensarbejdere. De enkelte informanter bliver samlet ud fra en teoretisk forforståelse af hvilke kerneopgaver, der repræsenterer forskellige positioner på det grænseløse arbejdsmarked blandt vidensarbejdere. Dette afsnit vil omhandle de refleksioner, der ligger bag denne udvælgelsesproces.

Indenfor case udvælgelse er der forskellige strategier, man kan anvende for at sikre, at man genererer den bedste empiri til at belyse sit forskningsspørgsmål. En *most likely* case udvælgelse er specielt frugtbar til dette speciale, idet en undersøgelse af det grænseløse arbejdsmarked i dens ekstreme form giver de bedste muligheder for at belyse de fordele og ulemper det har på arbejdet for det enkelte individ (Antoft & Salomonsen 2012:41-42). Vidensarbejde anses som en *most likely* case på fænomenet, det grænseløse arbejdsmarked. Den type af grænseløshed der ligger til grund for udvælgelsen heri er den *tidslige og rummelige grænseløshed* (Jf. problemfelt). Dermed er den strategiske udvælgelse baseret på strukturelle rammer for kerneopgavens udfoldelse. Denne strategiske udvælgelse tager udgangspunkt i Sørensen et al. gennemgang af begrebet vidensarbejdere, sammen med Goldthorpe og Eriksons forståelse af serviceansatte.

Specialets forståelse af vidensarbejde:

Vidensarbejdere i dette speciale kategoriseres som individer med specialiserede og ofte høje uddannelser, hvis primære opgave er immaterielle og består i løsningen af komplekse opgaver, ofte gennem kontekstnære innovative og kreative løsninger. Det er dermed individer med arbejdsopgaver der i højere grad er mentale end praktiske og som kræver refleksivitet, fortolkning samt evne til evidensbaserede beslutninger med baggrund i faglig viden. Dermed har den enkelte et stort ansvar og autonomi over arbejdet. Graden af autonomi bør dog anskues som varierende, alt efter hvor tæt vidensarbejderen er på at være en ekspert. Idet vidensarbejderen beskæftiger sig med specialiserede opgaver er ledelsesformen ofte præget af selvledelse, eller en fri ledelsesform med en lav grad af direkte kontrol i det daglige arbejde. Vidensarbejderne har dermed større indflydelse og deres arbejde indeholder en større grad af variation end andre grupper på arbejdsmarkedet (Sørensen et al. 2007:39-40).

Ovenstående kategorisering er inddraget i relation til Goldthorpe & Eriksons syn på serviceansættelser, der i højere grad omhandler ansættelsesformen, idet de er karakteriseret ved, at det er højt uddannede i permanente stillinger, med fokus på udvikling og hvor lønninger fastsættes efter utydelige og uhåndgribelige kriterier. Derudover er det personer med professioner og kvalifikationer, der er svære at monitorere af ledelsen samt at erstatte på virksomheden (Erikson & Goldthorpe 1993:41-42). I dette speciale anser jeg det dog som gavnligt at inddrage informanter fra jobpositioner, der ikke direkte falder inden for en serviceansættelse, eksemplifi-

ceret i form af selvstændige. Som type indenfor vidensarbejdere, har nogle selvstændige udprægede frie strukturelle rammer, hvorfor de som gruppe bidrager med en yderposition i den heterogene sampling.

Arbejdets kerneopgave og idealtypisk informantudvælgelse:

For at sikre at de udvalgte informanter, adskiller sig fra hinanden vil udvælgelsen yderligere baseres på forskelle af grænseløshed indlejret i vidensarbejderens kerneopgave. Grænseløshedsformen er baseret på variation mellem *tidsautonomi* og *stedsautonomi* i kerneopgaven. Dette tager udgangspunkt i den fornævnte *Tidsmæssige og rummelige grænseløshed* i sammen spil med Beutell og Greenhouses teoretiske perspektiv hvori de argumenterer for at *tidsautonomi* og *stedsautonomi* i arbejdet påvirker *tidsbaserede konflikter* og indirekte påvirker *energi baserede konflikter* (Beutell & Greenhaus 1985:81; Kamp et al. 2009:613,615). Udvælgelsen ud fra kerneopgaven i arbejdet er en vigtig skildring i dette speciale, da kerneopgaven indenfor en profession kan være alsidig. Denne fremgangsmåde er inspireret af Sørensen et al., der anvender kerneopgaven til kortlægning af den enkelte case og derigennem opnås en forståelse for deres arbejdsliv (Sørensen et al 2008:230-242).

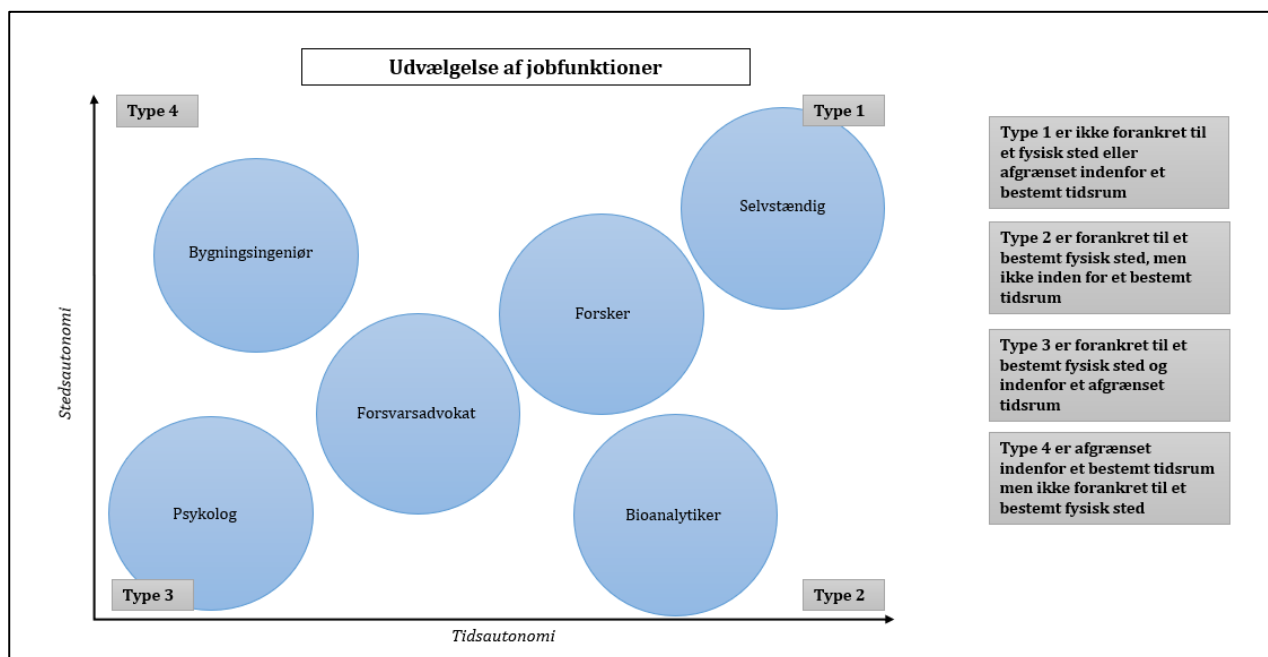
Variationen i *tidsautonomi* afspejler, hvorvidt der er en udefrakommende fastlagt struktur for, hvornår man løser sin kerneopgave, der gør, at den enten skal løses på bestemte tidspunkter eller om kerneopgaven kan løses på skæve tidspunkter på dagen. Variationen i *stedsautonomi* afspejler, hvorvidt der er kendetegn i kerneopgaven, der forankrer den til et bestemt fysisk sted, eller om man kan løse sin kerneopgave uafhængigt af sin fysiske placering (Kamp et al. 2009:615). Dette er to parametre, hvor forskellige professioner kan placere sig lavt på den ene akse, men højt på den anden, hvorfor de tilsammen danner et koordinatsystem, der tydeliggør professionernes ligheder og forskelle. I specialet vil jeg søge at opnå en analytisk generaliserbarhed af min empiriske viden, ved at samle så forskellige professioner som muligt inden for disse grænseløshedsparametre (Antoft & Salomonsen 2012:44).

Komplementerende til variationen i *tidsautonomi* og *stedsautonomi* har bevidstheden om en distinktion imellem kerneopgaver, der kategoriseres som symbolarbejde eller relationelt arbejde, haft en indvirkning i udvalget af informanter da det ønskes at inddrage begge typer af kerneopgaver i det empiriske fundament. Sørensen et al. anvender, en definition af omsorgsarbejde, der ligger uden for specialets syn på vidensarbejde (Sørensen et al. 2008:230). Det leder til relationsarbejde, der anses som kerneopgaver forankret i relationen med andre mennesker.

I modsætning dertil forstår dette speciale symbolarbejde, som kerneopgaver der løses udenfor menneskelige relationer (Sørensen et al. 2008:231).

De udvalgte informanter:

Model 1 illustrerer informantudvælgelsen, med indplacering af de seks typer vidensarbejdere, der udgør specialets informanter og som præsenteres senere i dette afsnit.

Model 1: Udvælgelse af jobfunktioner.

Akserne afspejler variationen i *tidsautonomi* og *stedsautonomi*. Dette skaber fire idealtypiske rammsætninger for arbejdet. Da det er idealtypiske fremstillinger, vil der ikke være arbejdsituationer, der er i fuld overensstemmelse med disse, men de fire idealtyper vil være et værktøj til at indfange variationen i forskellige former for vidensarbejde. I praksis er idealtyperne dermed kendetegn, som et specifikt arbejde i højere eller lavere grad kan bære præg af (Weber 2003:105). I nedenstående er der vist kontekstnære eksempler på idealtyperne for at tydeliggøre den underliggende forståelse i modellen og give flere empiriske eksempler på de fire idealtypiske jobsituationer end de udvalgte informanter.

Eksempler på jobfunktioner som tilnærmer sig idealtypen 1 er freelancer journalist, selvstændige i egen virksomhed med it-opgaver, der har en høj grad af autonomi i de stedlige og tidslige rammer for deres arbejde.

Eksempler på jobfunktioner som tilnærmer sig idealtipe 2 er kemiker eller bioanalytiker, da en stor del af deres kerneopgave er forankret i det fysiske laboratorie. Det er arbejdsopgaver, hvor de i høj grad kan arbejde uafhængigt og derfor har de en høj grad af tidsautonomi.

Eksempler på jobfunktioner som tilnærmer sig idealtipe 3 er tandlæge, praktiserende psykolog og praktiserende læge. Med en kerneopgave forankret i patientbehandling er disse bundet op på et bestemt fysisk sted og i et bestemt tidspunkt. Dermed er der en lav grad af steds- og tidsautonomi.

Eksempler på jobfunktioner som tilnærmer sig idealtipe 4 er statistiker, revisor og bygningsingeniør. Disse har alle en høj grad af stedlig autonomi og kan løse deres arbejdsopgaver alle steder, dog er der indlejret en vis grad af krav om, hvornår deres arbejdsopgaver løses, hvorfor de ligger højt for den tidlige autonomi.

I midten af denne model vil man have en jobfunktion med kerneopgaver der har en blanding af både tids- og stedsafgrænsede opgaver i sammenspil med opgaver der kan løses under frie rammer. I belysningen af dette blandingsforhold er der udvalgt to informanter. Den ene ligger nærmere idealtipe 1, hvor eksempler herpå er jobfunktioner med kerneopgaver inden for undervisning/forskning. De ligger her, fordi en mindre del af deres kerneopgave i form af undervisning og vejledning er forankret i et bestemt sted og tidspunkt, mens den store del af kernopgaven der omhandler forskning og forberedelse giver en høj grad af autonomi både i tid og sted. Den anden placeres sig derimod nærmere idealtipe 3, med eksempler såsom forsvarsadvokater/anklagere der i højere grad er bundet til et bestemt sted og tidspunkt i en større del af kerneopgaven, imens der også er forberedelse, der giver en grad af autonomi i både tid og sted.

Ønsket er at undersøge, hvordan vidensarbejdere bliver påvirket i privatlivet med øje for forskelle i de strukturelle rammer om kerneopgaven. Derfor er det primært kendetegn indlejret i arbejdets rammer og ikke i den demografiske profil, der ligger til grund for informantudvælgelsen. Dog er der opsat nogle retningslinjer for at informanternes livssituation er sammenlignelige og derfor er der samlet indenfor aldersintervallet 30-55 år med hjemmeboende børn, med fast sammenboende partner og i fast fuldtidsarbejde. Der er samlet på tværs af køn, da strukturernes påvirkning på privatlivet og da særtræk fra vidensarbejde ikke antages at være kønsafhængigt.

Denne teoretiske grundlagte sampling har ledt til de nedenstående 6 informanter, der udgør specialets informantgrundlag. Rekrutteringsstrategien har været ved brug af snowballing, ligesom gatekeepere hvorigennem jeg har efterspurgt personer med den specifikke kerneopgave gennem eksempler på uddannelsesbaggrunde (Kvale & Brinkmann 2015:116-117) (Valentine 2005:117).

Tabel 4: Oversigt over informanter					
Bioanalytiker	♀	Forsvarsadvo-	♀	Psykolog	♀
 2 (2, 4 år)		 kat*¹		 3 (13, 15, 18 år)	
 31 år		2 (3, 4 år)		 53 år	
		 38 år			
Bygningsingeniør	♂	Forsker	♀	Selvstændig	♂
 1 (3 år)		 2 (3, 5 år)		 1 (14 år)	
 34 år		 38 år		 54 år	

Teori:

I dette kapitel vil det teoretiske fundament præsenteres og diskuteres. Dette består af to særskilte teorimosaikker, der retter sig mod hver sin del af problemformuleringen. Teorimosaikkerne er sammensat af enkelte begreber udvalgt fra forskellige teorier, der tilsammen giver en mere helstøbt og målrettet indgangsvinkel til undersøgelsen af grænsen mellem arbejdet og privatlivet, samt hvilke elementer fra arbejdet der kan påvirke privatlivet Disse teoretiske perspektiver er rettet imod individets oplevelse for derigennem at opnå en forståelse for de strukturelle rammers betydning, både i arbejdets struktur for kerneopgaven samt gennem et arbejdsliv i det grænseløse arbejdsmarked. Korrelerende med den kritiske realismes syn på samfundets forbundethed, er det igennem individets oplevelse at der opnås viden om de strukturelle elementer (Wad 2015:377). Yderligere anses viden som betinget af hvordan den empiriske virkelighed belyses og herunder er ens viden begrænset til de orienterende begreber der guider forskerens blik (Layder 1998:102-104). Derfor vil der løbende i teoriafsnittet blive tydeliggjort, hvad de udvalgte begreber bidrager med og hvordan de tilsammen dækker hinandens utydelige fokusområder.

¹ Forsvarsadvokat nævnes herefter Advokat

Teori mosaik 1: Forholdet mellem arbejdslivet og privatlivet

Til at belyse første del af problemformuleringen om vidensarbejderens forhold mellem arbejdslivet og privatlivet, har jeg valgt at inddrage Christena Nippert-Engs perspektiv på *integrering – segmenteringskontinuummet* med tillæg af Sue Campbell Clarks nuancerede differentiering mellem tre grænsetyper. *Integrering-segmenteringskontinuummet* er en udbredt måde at belyse forholdet mellem de to sfærer (Ashforth et al. 2000:475; Bulger et al. 2007:666; Sundaramurthy & Kreiner 2008;115). Clarks separate grænsetyper inddrages med henblik på at uddybe og fremanalysere nuancerne på *integrering – segmenteringskontinuummet*, det muliggør at flere detaljer imellem informanterne tydeliggøres. Kombinationen af disse teorier er valgt, idet disse tilsammen kan omfavne både de organisatoriske strukturelle rammer arbejdet er underlagt samt de personlige valg individet foretager som kan have en betydning for om individet for eksempel anvender de fleksible rammer nogle jobstrukturere tilbyder.

Segmentering-integreringskontinuummet:

Forholdet mellem arbejdet og hjemmet belyses med en mikro-sociologisk tilgang af sociologen Christena Nippert-Eng i bogen *”Home and Work: Negotiating Boundaries through Everyday Life”*. Heri ligger hendes hovedfokus på de mikrohandlinger individet foretager i placeringen, oprettholdelsen og bevægelsen over grænsen mellem arbejdet og hjemmet (Nippert-Eng 1966:1-4). Hendes hovedfokus er dermed på det konkrete *grænsearbejde* individet foretager sig igennem den måde hvorpå man organiserer objekter, personer, emner og dele af selvet som enten en del af hjemmet eller arbejdet. Dette *grænsearbejde* er hovedsageligt mentalt, men udføres og tydeliggøres gennem fysiske og sociale aktiviteter som Nippert-Eng undersøger med en mikrosociologisk analyse af artefakter og ageren såsom kalendere, nøgler, takser, pauser, tale, tøj og den enkeltes opførsel (Nippert-Eng 1966: 4,7+42-43). Hun argumenterer for, at sfærerne er sammenhængende og eksisterer i kraft og kontrast til hinanden, hvorfor hun argumentere for at for at anskue det komplekse forhold mellem de to som et kontinuum mellem integrering og segmentering (Nippert-Eng 1966:5). Dette mikro sociologiske element af hendes teoretiske perspektiv finder jeg mindre relevant i denne undersøgelse, hvorimod det er anskuelsen af forholdet mellem arbejdet og privatlivet som et kontinuum hvorpå individ kan placeres ud fra den samlede kompleksitet jeg anser som anvendelig i dette speciales problemstilling.

Kontinuummet består af to poler, hvor en ekstrem integrering, vil føre til, at man placerer sig i den ene ende. I denne pol skaber individet ikke nogen grænse mellem de to sfærer. Det vil sige

at der ikke er nogen afgrænsning af hvad der tilhører arbejdssfæren eller privatsfæren. Der er ingen afgrænsning mellem hvornår eller hvor sfærerne udfolder sig for individet, og man oplever det som en samlet eksistens. Både mennesker, tanker, følelser og relationer får lov at flyde imellem hinanden ligesom det mentale framework man forstår verden gennem. Individet oplever ingen forskel mellem sig selv i sine roller på tværs af sfærerne og anser det som én stor sammenhæng. Her anlægger individet den samme mentalitet til alt, hvormed individet har en måde at være på og dermed et selv der tænker og handler ens, uafhængigt af om man er i sit private hjem med sin familie og agere partner og forælder eller på sin arbejdsplads med sine kollegaer hvor man er i sit professionelle virke (Nippert-Eng 1966:5).

I modsætning hertil er den ekstreme segmentering. I denne pol skaber individet en opdeling imellem arbejdet og privatlivet, hvor de anvender meget forskellige handlingsmønstre. Her opfattes alting som enten tilhørende arbejdet eller hjemmet og der er ingen relationelle overlap imellem disse to sfærer. Derudover er der ingen fysiske eller *tidsmæssige* overlap hvormed sfærerne holdes adskilt i tid og rum. Det er to forskellige måder at agere socialt og handlingsmæssigt, ligesom sfærerne fortolkes med forskellige mentale rammer. Dermed skifter den ekstreme segmenterede arbejder mellem to forskellige selv, der er forskellige alt efter hvilken sfære personen befinder sig i (Nippert-Eng 1966:6). Den måde hvorpå man opfatter forholdet mellem hjem og arbejdet placerer sig imellem disse idealtypiske yderpoler, gennem en forhandling indenfor de begrænsninger vi møder indenfor begge sfærer. Med *integrering – segmenteringskontinuummet* ligestilles tilgangene som to ligeværdige måder at navigere mellem arbejde og privatliv (Nippert-Eng 1966:6-7).

Trods det fylder lidt i bogen bidrager Nippert-Engs teori også med et indirekte blik for det strukturelle niveaus rolle i individets grænsedragning, da hun belyser betydningen af de rammer arbejdspladsen sætter for individets mulighed for at konstruere den grænse mellem arbejde og hjem som ønsket (Nippert-Eng 1966:152-153). Underliggende heri ses tegn på en ontologisk antagelse om strukturerne som rammesættende for individets ageren, hvorunder individet har et forhandlingsrum imellem egne og omgivelsernes krav. Nippert-Eng understreger det med hvordan individets grænse mellem sfærerne er et udtryk for deres individuelle valg indenfor de rammer der er tilladt af rammerne omkring dem (Nippert-Eng 1966:66,191-193). På denne måde understreger dette nødvendigheden af ikke kun at anskue forholdet mellem ar-

bejdet og privatlivet enten udfra de strukturelle rammer eller individets valg, men belyse dualismen herimellem. Med dette specialets tilføjelse af den tidslige og stedlige struktur i kerneopgaven tillægges et større strukturelt fokus.

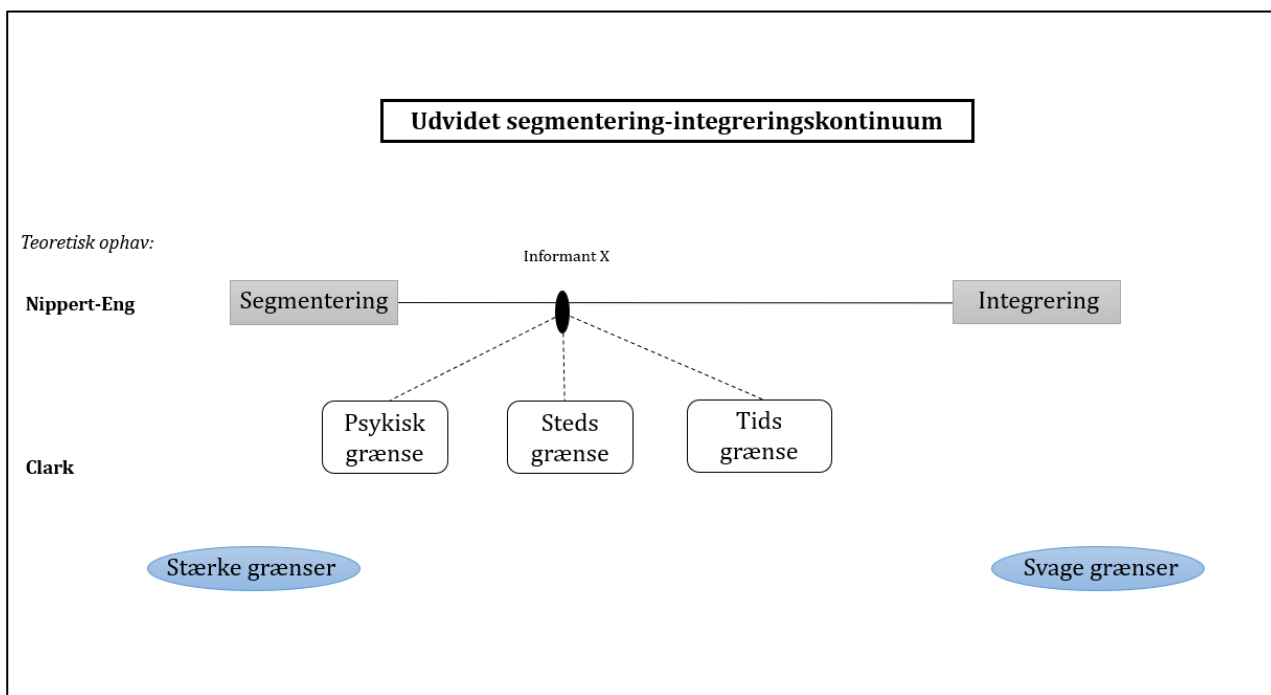
Uddybelse af grænsebegrebet:

I teorien "*Work/family border theory: A new theory of work/family balance*": *A new theory of work/family balance*" udvider Sue Campbell Clark blandt andet *segmentering-integreringskontinuummet* med en nuancering der er relevant i dette speciales fokus. Derfor inddrages enkelte begreber, af det fulde teoretiske begrebsapparat der har til formål at begribe de mange aspekter der er i forholdet mellem arbejdet og privatlivet på tværs af niveauer og relationer (Clark 2000:748). Hendes teori er baseret på hendes egen kvalitative undersøgelse i sammenspil med en samling af eksisterende forskning på feltet, herunder også Nipper-Engs ovenstående teoretiske perspektiv, om hvad der spiller ind på om det enkelte individ opnår en balance mellem privatlivet og arbejdslivet (Clark & Farmer 1998, Flynn 1995, Hall & Richter 1988, Mckenna 1997, Nippert-Eng 1966). Hendes teoretiske arbejde munder ud i en teori der indeholder fire hoveddele: *Domænerne hjem og arbejde*, *Grænserne mellem arbejde og hjem*, *Grænsekrydsere* samt *Grænse skabere* (Clark 2000:753). Herigennem sammenbinder teorien den menneskelige interaktion og individets meningsskabelse samt kompleksiteten af arbejde og familiesituationen (Clark 2000:750). For dette speciale er det begreberne der uddyber forståelsen af Grænserne mellem arbejdet og hjemmet der er særligt relevant at tage med videre.

Hvorimod Nippert-Eng omtaler grænsen mellem arbejdet og privatlivet i ental, tydeliggør Clark i hendes perspektiv at forholdet mellem arbejdet og privatlivet består af tre forskellige grænser; en *tidsgrænse* der omhandler tidsrummet arbejdet udføres i, *stedsgrænse* der omhandler det fysiske sted for arbejdet og *psykiske grænse* der omhandler tanker men også handlinger, der hører til arbejdet. Den psykiske grænse er specielt skabt af individets refleksive proces (Clark 2000: 757-758). Clark sondrer yderligere mellem styrken af grænserne der defineres, alt efter hvor fleksible de er og hvor høj gennemtrængelighed de besidder. På baggrund af dette tager de form som enten en svag eller en stærk grænse (Clark 2000: 755). En *stærk grænse* har en lav grad af hvad der benævnes gennemtrængelighed, hvis den gør at elementer fra arbejdet har sværere ved at krydse ind i privatlivet. Ligeledes har en *svag grænse* en høj grad af gennemtrængelighed hvor elementer fra arbejdslivet har en friere passage over grænsen fra arbejdet til privatlivet. Graden er fleksibilitet anses ligeledes som høj eller lav alt efter muligheden for at

ændre den efter individets behov (Clark 2000: 755-758). Teoretisk vil den idealtypiske ekstreme segmentering indeholde tre stærke grænser, hvorimod den idealtypiske ekstreme integrering vil være kendetegnet af tre svage grænser. Disse begreber om udvidelsen af grænsebegerbet som tredelt, samt at anse grænsen som *stærk* eller *svag*, bidrager med et nuanceret analytisk blik for hvordan forholdet mellem arbejdet og privatlivet kan udforme sig som segmenteret eller integreret. Yderligere bidrager det til at tydeliggøre hvordan strukturelle rammer om i sammenspil med personlige valg om grænsens udformning påvirker individets placering på kontinuummet. Ved inddragelse af de detaljerede grænsebegerber fremhæves de mere subtile forskelle og ligheder mellem de heterogene informanter.

Model 2: Teorimosaik 1: Udvidet segmentering-integreringskontinuum:

Med den uddybning af specialets teoretiske begrebsapparat som Clarks begreber bidrager til, er forholdet mellem arbejdet og privatlivet bestående af de tre typer af grænser, som alt efter styrke, herunder fleksibilitet og gennemtrængelighed, resulterer i empirisk analytisk positionering som enten hælder imod et integreret forhold eller et segmenteret forhold mellem arbejdet og privatlivet. Denne store forskel i idealtyperne af et segmenterede og integrerede forhold mellem arbejdet og privatlivet gør at oplevelsen af grænsen vil være forskellig for individet samt påvirke hvordan elementer fra arbejdet bevæger sig ind i privatlivet afhængigt af graden

af segmentering eller integrering. Derfor er det væsentligt at forholde sig til individets oplevelse af grænsen mellem sfærerne forud for de enkelte elementers påvirkninger undersøges.

Teori mosaik 2:

I søgen efter en forståelse af hvilke elementer fra arbejdet der kan påvirke privatlivet, er speci- alets fremgangsmåde, som tidligere nævnt, at belyse det ved at tage udgangspunkt i de påvirk- ninger individet oplever i privatlivet (Jf. problemformulering). Dette gøres med udganggangs- punkt i den tidligere præsenterede teori om typer af rollekonflikt skrevet af Beutell og Green- haus. Denne teori indeholder en differentiering mellem *tidskonflikter* og mentale *energikonflik- ter* (Jf. problemfeltet). Dette speciale udbreder det teoretiske blik med inddragelsen af de posi- tive påvirkninger et element kan medføre. Hvorvidt påvirkningerne leder til problemer eller ej i privatlivet, er dermed ikke normativt defineret på forhånd, men er genstand for empirisk ana- lyse. Dette medfører at Beutell og Greenhaus' kategorisering fremover omtales som *tidsmæssige påvirkning* og *energimæssig påvirkning* og ikke konflikter, for at tydeliggøre at konflikt elemen- tet er bredt ud. De forholder sig ikke eksplicit til forholdet mellem strukturerne og aktørerne men i min læsning af Beutell og Greenhaus er der et underliggende strukturniveau der sætter krav fra sfærerne som aktørerne er underlagt, men hvor de i deres forsøg på at leve op til disse i en sfære skaber problemer, idet alle de modsatrettede strukturelle krav fra den anden sfære ikke kan imødekommes.

På baggrund af eksisterende forskning, der påpeger Beutell og Greenhaus manglende blik for den følelsesmæssige påvirkning mellem arbejdet og privatlivet, inddrages Charlotte Bloch til at nuancere deres begreb om den mentale *energimæssige konflikt* (Beutell & Greenhaus 1985:81; Williams & Alliger 1994:843).

Følelsernes tydeliggørelse:

For at belyse de følelsesmæssige påvirkninger skabes der, med baggrund i Charlotte Blochs be- greber om *stemninger: Flow og Stress*, de orienterende begreber hvor der skelnes mellem *Beri- gende stemning* og *Dræende stemning*. I det nedenstående vil Charlotte Blochs teoretiske per- spektiv præsenteres, ligesom bevæggrunden for at udvinde to nye stemningsbegreber til denne undersøgelse tydeliggøres.

Igennem en fænomenologisk undersøgelse undersøger Charlotte Bloch oplevelsen af Flow og Stress i hverdagslivet blandt forældre ansat ved HK (Bloch 2007:13). Hendes perspektiv har et

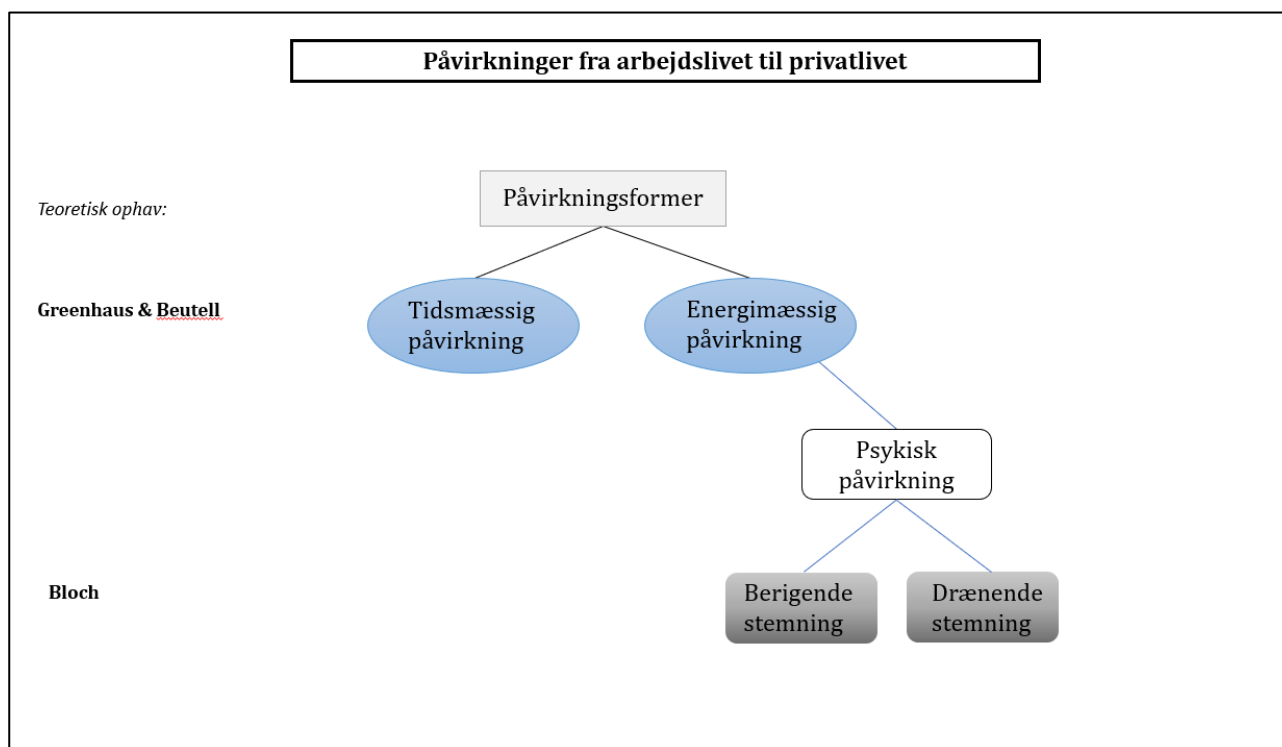
to delt fokus. Udover at kortlægge oplevelser som *Flow* og *Stress*, undersøger hun hvordan de håndteres i kulturen i arbejd-, familie-, og fritidslivet (Bloch 2007:16)². Hun konkluderer blandt andet at *Flow* og *Stress* kan anses som stemninger der kan forekomme på baggrund af konkrete oplevelsestypologier der opstår i alle tre sfærer (Bloch 2007:19).

De specifikke oplevelser som udløser flow og stress, er situationelle for individet, og er centeret omkring individets ageren og følelsesmæssige oplevelse i selve situationen (Bloch 2007:18+20). Oplevelserne begrebsliggøres som typologier der er fænomenologisk drevet og belyser en specifik oplevelse der giver udslag i stemningen (Bloch 2007:72,90,19-20). I denne undersøgelse hvor jeg ønsker at belyse den påvirkning der kan forekomme fra arbejdet til privatlivet, er det ikke de konkrete oplevelsestypologier der er anvendelige. Derimod er en afgrænsning af begreberne om stemningspolaritet, som Bloch teoretiserer hendes analytiske fund til, et frugtbart bidrag hertil.

Igennem hendes teoretiseringen sammenholder Bloch stemningen af *Stress* og *Flow* med stemningspolariteter, der skelner mellem positive stemninger og negative stemninger (Bloch 2007:74-76). Disse stemninger er i sig selv genstandsløse, men de udgør en ramme for hvilke følelser, positive eller negative følelser, individet oplever de medføre (Bloch 2007:71). I dette speciale er det et blik for begrebet om stemninger der inddrages som et udviklende tillæg til de *energimæssige påvirkninger*, med opdelingen af negative og positive stemninger, som *berigende* eller *drænende*, hvilke belyser de følelsesmæssige påvirkninger. Denne stemningspolaritet inddrages ved at abstrahere to nye begreber, hvilke ikke direkte er afledt af Blochs oplevelses typologier om stress og flow, men som orienterende begreber inspireret af hende teoretisering (Bloch 2007:74-76). Stemning som begreb er mere end en enkelte forbigående følelse, det er en *"tilstand der gennemtrænger handle, følelses- og forestillingslivet og farver individets væren i verden"* hvilket gør at en stemning kan påvirke vidensarbejderens ageren også i privatlivet (Bloch 2007:72). Med udgangspunkt i informanternes italesættelse af følelser, vil Blochs teori om følelsernes kategorisering blive anvendt som en linse til at fortolke dem.

² I dette speciale skelnes ikke imellem tre sfærer, hvilket betyder at "fritid" og "familieliv" behandles samlet. Ligeledes er det ikke alle teoretiske perspektiver der indeholder denne skildring imellem tre sfærer, men forholder sig til dikotomien mellem arbejdet og livet udenfor. Endvidere var det i mødet med informanterne tydeligt at de ikke selv skildrede imellem tre sfærer.

Model 3: Teorimosaik 2: Påvirkninger fra arbejdslivet til privatlivet:

Et væsentligt element af denne teoretisering er at stemningen kan opstå i en sfære mens påvirkningen derfra følelsesmæssigt kan følge med individet i andre sfærer (Bloch 2007:72). Denne del af det teoretiske begreb er yderst relevant for dette speciales ønske om at belyse påvirkninger og er et af måderne hvorpå Blochs måde at arbejde med følelser bidrager til besvarelsen af specialets problemstilling.

Sammenspillet imellem de teoretiske bidrag:

De *energimæssige påvirkninger* individet kan udsættes for fra arbejdet til privatlivet, er dermed uddybet med de selvudvundne begreber der skelner mellem *drænende stemninger* og *berigende stemninger*, og derigennem udvidet med anerkendelsen af følelsernes betydning. I relation til det teoretiske fundament for vidensarbejderes oplevelse af grænsen, er stemningsbegrebet et tegn på at der er en høj grad af gennemtrængelighed, hvor de ikke begrænses af en stærk grænse eller et segmenteret forhold imellem arbejdslivet og privatlivet, der teoretisk burde afværge en sådan påvirkning.

Set i lyset af dette samlede teoretiske fundament for specialet, vil de forskellige påvirkningsformer teoretisk ikke eksistere i de idealtypiske yderpoler af *segmentering* – *integreringskontinuummet*. I den ekstreme segmentering vil påvirkningerne begrænses af den skarpe opdeling

imellem arbejdslivet og privatlivet hvormed man ikke vil udføre aftenarbejde eller lade problemer påvirke individet når man er kommet hjem fra arbejde. Det er aspekter der tilhører arbejdslivet og dermed ikke har ens opmærksomhed når man holder fri. Ligeledes vil påvirkninger ikke opleves i et ekstremt integreret forhold, hvor vidensarbejderen, i stedet for at anse det som en påvirkning, oplever det som en naturlig del der skal varetages når behovet er der, hvilket kan være på varierende tidspunkter af døgnet. Dermed danner den forståelse for individets oplevelse af relationen mellem sfærerne som teorimosaik 1 bidrager med, fundamentet for forståelsen af hvordan konflikter opleves igennem teorimosaik 2, og herunder elementer de skabes af.

Metode:

Dette afsnit vil omhandle de centrale metodiske overvejelser der ligger bag specialets empiriske fundament, dog er det ikke alle overvejelser der eksplicit udfoldes. Ved at tage afsæt i planlægning af empiriindsamlingen introduceres læseren i mit syn på sammenhængen mellem det metodisk valg og specialets problemstilling, hvor tankerne bag interviewguiden tydeliggøres. Derefter præsenteres mødet med informanterne og hvilke etiske og metodiske tanker, der var væsentligst heri. Afslutningsvist præsenteres databearbejdningen, der har lagt til grund for den videre analyse.

Planlægning af interviews:

I tydeliggørelsen af det metodiske grundlag for empiriindsamlingen søges en høj grad af gennemsigtighed, hvormed læseren opnår en forståelse for de metodiske valg og fremgangsmåden (Riis 2012:353).

Det kvalitative semistrukturerede interview:

Som uddybet i foregående afsnit anvender specialet en kritisk realistisk tilgang, hvor informanternes subjektive oplevelser giver adgang til viden om samfundets strukturer (Buch-Hansen & Nielsen 2005:32-33). Derfor er specialets empiriske fundament baseret på kvalitative interviews, der netop kan indfange og konkretisere de strukturelle elementer i informantens kontekstnære oplevelse inden for det komplekse sammenspil, det opleves i. Forcen ved denne metodetilgang er, at den kan belyse og rumme mangfoldigheden af den verden informanten oplever, hvormed det er muligt at belyse en oplevelse fra flere vinkler og indfange den kompleksitet,

der eksisterer i navigationen mellem familie og arbejdsliv (Kvale & Brinkmann 2015:19). I relation til det kritiske realistiske ståsted er den viden, der opnås igennem det kvalitative interview, således præget af den kontekst individerne er indlejret i, hvilket præger deres eget syn på dem selv og deres liv og ikke mindst, hvordan de iscenesætter det igennem deres fortælling. Heri er hensigten at opnå en forståelse for, hvordan informanten selv beskriver oplevelser og deres egen meningsskabelse bag deres handlinger (Kvale & Brinkmann 2015:19).

Dette kan vidne om en samfundstid, hvor fleksibilitet og autonomi i arbejdslivet anses som et normativt ideal, hvorfor arbejdstagerne uafhængigt af den tidslige og stedlige autonomi konstruerer en fleksibilitetsforståelse indenfor deres arbejdes rammer. I mødet med informanterne blev det tydeligt, at informanterne konstruerer oplevelsen af et fleksibelt arbejdsliv, selv når de ikke har tidlig og stedlig fleksibilitet. Det tydeligste eksempel på dette er Bioanalytikerens der giver udtryk for oplevelsen af at have et meget fleksibelt arbejdsliv på trods af faste mødetider på hospitalet, fordi det er skiftende vagttyper. Selvom informanterne har forskellige grader af tidlig og stedlig fleksibilitet i deres arbejde, så oplever de alle at have et meget fleksibelt arbejde på hver deres måde. Denne pointe tydeliggør, at man ikke kan tage for givet, at fleksibilitet anskues ens for individer, hvorfor den kvalitative interviewmetode er særlig frugtbar i denne undersøgelse, da det muliggør, at man kan rette opmærksomheden mod de subjektive fleksibilitetsforståelser i interviewsituationen.

Den kritiske realisme trækker også på inspiration fra hermeneutikken, hvor især samspillet mellem forsker og informant i interviewsituationen har betydning for empirien. Empirien skal på denne måde ikke anses som en direkte afspejling af virkeligheden, men nærmere som én repræsentation af virkeligheden præget af forskerens forståelse af informantens fortælling. Derved er den opnåede viden, et resultat af den dobbelt hermeneutik, der forekommer igennem den hermeneutiske spiral hvormed interviewerens forståelse af informantens oplevelse udgør det empiriske fundament. I forlængelsen heraf er det en uomgængelig realitet at den hermeneutisk prægede epistemologi ikke direkte kan reproducere i en "gentagelse" af undersøgelsen (Wad 2015:382).

For at give plads til informanternes egen perspektiver og oplevelser og samtidig holde fokus på problemstillingen samt min forforståelse i form af teoretiske begreber, har jeg valgt at tilrettelægge interviewet som et semistruktureret interview (Brinkmann & Tanggaard 2015:38-39).

Denne interviewform harmonerer med den adaptive tilgang, hvor det er afgørende, at man som interviewer er i stand til at forfølge de veje informanten tilføjer, der kan lede til overraskende perspektiver og nuancer samtidig med, at empiriindsamlingen foregår med udgangspunkt i et teoretisk bagland (Layder 2013:83). Denne struktur er særligt relevant, idet jeg ønsker at undersøge både de bevidste og ubevidste elementer, da de teoretisk baserede spørgsmål kan igangsætte en refleksions proces omkring de elementer, der ellers har været ubevidste.

Denne struktur skaber plads til, at informanten kan erobre en større rolle i empiriskabelsen end i det strukturerede interview, da der er plads til, at informanterne kan udfolde deres oplevelser i den sammenhæng, der er meningsgivende for dem uden at være bundet til forskerens planlagte struktur for interviewet (Valentine 2005:120). I praksis er det dog vigtigt at have øje for at graden af strukturering kan variere i det semistrukturerede interview alt efter sammenspillet med informanten, hvilket jeg også erfarede i mine interviews, idet både rækkefølgen af spørgsmålene samt varigheden af interviewene varierede fra interview til interview (Brinkmann & Tanggaard 2015:35). Endelig er det semistrukturerede interview i kraft af informantens større rolle med til at skabe en uformel interviewsituation, hvilket kan være med til at informanten åbner sig mere op og finder sig bedre tilpas i den mindre kunstig samtalsituation (Valentine 2005:111). I forhold til gennemsigtigheden af den metodiske fremgangsmåde er denne løsere strukturering i interviewet med til at mindske tydeligheden i den specifikke fremgangsmåde, idet den rummer kompleksiteten i interviewsituationen. På trods af dette vægtes søgen efter den dybe forståelse for kompleksiteten højere, hvorved den kvalitative metodes styrker får et større udfoldelsesrum (Kvale & Brinkmann 2015: 272).

Interviewguide:

I dette afsnit vil jeg indføre læseren i de grundlæggende metodiske overvejelser, der ligger bag den konkrete interviewguide, som kan tilgås i bilag 1. Som tidligere nævnt søger specialet en indsigt i vidensarbejderens oplevelse. Derfor er spørgsmålene i første omgang rettet mod oplevelsen af påvirkningen og derefter mod hvad de oplever, der har været med til at skabe påvirkningen.

Da empiriindsamlingen er foretaget under COVID-19 Lockdown, hvor store dele af arbejdsstyrken var hjemsendt med hjemmearbejde hvis muligt, samtidigt med at børn i institutioner skulle hjemmepasses, har denne samfundssituation haft en betydning, i det jeg møder informanterne

i en anderledes "hverdag". For at imødekomme den påvirkning informanternes anderledes situation kan have på interviewet, startede jeg med at anerkende situationen i starten men eksplicit betone, at spørgsmålene handler om deres normale hverdag før situationen.

Interviewguiden er struktureret omkring specialets to overordnede temaer; oplevelsen af grænsen mellem arbejds- og privatlivet samt elementer fra arbejdslivet, der skaber påvirkninger i privatlivet. Indledningsvis spørges åbent ind til hvert tema, hvorefter der spørges mere konkret ind til de orienterende begreber, der peger på de teoretiske dimensioner indenfor temaet (Tabel 5).

Tabel 5: Orienterende begreber og hvor de udfoldes i specialet:

Overordnet emne:	Orienterende begreb:	Teori:	Uddybet i afsnit:
Forholdet mellem arbejde og privatliv	<i>Fleksibilitets oplevelse</i> (Specielt Tids- og stedsfleksibilitet)	Kamp et al.	Jf. Case
	<i>Integrering</i> <i>Segmentering</i>	Nippert-Eng.	Jf. Teori
Typer af påvirkninger	<i>Tidsmæssig påvirkning</i> <i>Energimæssig påvirkning</i> <i>Adfærdsmæssig påvirkning</i>	Beutell & Greenhaus	Jf. Problemfelt & Teori
	<i>Berigende og Drænende stemninger</i> (<i>Emotionel påvirkning</i>).	Bloch	Jf. Teori
	<i>Tidsoplevelse</i>	Rosa	Jf. problemfelt.

Eksempelvis indledes temaet omkring *Elementer fra arbejdslivet, der skaber påvirkninger i privatlivet* med spørgsmålet "Oplever du, at arbejdet optager dig, når du kommer hjem fra arbejde?", efterfulgt af uddybende underspørgsmål som "Tænk tilbage på sidste gang dit arbejde optog dig

udenfor arbejdstiden, hvordan var denne situation?”. Herfra bevæger interviewguiden sig videre til én af de teoretiske dimensioner, som blandt andet leder til spørgsmålet; *“Oplever du nogle gange, at arbejdet optager dig gennem tanker og fylder meget i hovedet?”* (*Emotionelle påvirkninger: Stolthed, succes, bekymringer, stress eller lignende*). Spørgsmålene udvikler sig således fra at være tematisk åbne til at spørge mere konkret ind til de orienterende begreber.

Dette har jeg gjort ved at indlede med narrative spørgsmål, der har til formål at åbne op for informantens egen fortælling om hvilke elementer, der har en betydning i deres liv og hvordan de oplever det. Dermed tydeliggøres betydningen af deres subjektive perspektiv, samtidigt med at der åbnes op, for deres måske overraskende perspektiver. Endvidere har den åbne spørgsmålstype åbnet op for at se hvilke aspekter af det åbne spørgsmål, de selv lægger vægt på i deres besvarelse til at starte med (Kvale & Brinkmann 2015:189). Det er ved at søge de tykke beskrivelser fra informanten side, at jeg som forsker har størst mulighed for at mindske fejlfortolkninger af deres meningsskabelse (Brinkmann & Tanggaard 2015:525). For at få indsigt i deres umiddelbare associationer, har jeg ydermere valgt at inkorporeret interviewspørgsmål med flere aspekter, et eksempel på dette er spørgsmålet: *“Hvad oplever du er med til at gøre det svært/nemt for dig at skabe en god fordeling mellem dit privatliv og dit arbejde?”*. Ved at spørge ind til både det svære og det nemme vil det tydeliggøres, hvilken del de umiddelbart lægger mest vægt på. Derefter har jeg for at begribe den eventuelle kompleksitet spurgt ind til den del, de ikke intuitivt fremhævede i deres første svar. Ovenstående er ydermere et eksempel på, hvordan jeg har gjort brug af spørgsmål rettet imod modsætninger for at skabe rum for refleksion for informanten i interviewsituationen. Endeligt er hensigten med kombinationen af åbne samt modsatrettede spørgsmål at sætte en ikke-normativ scene, idet der tydeliggøres, at der er rum for begge poler i interviewet samt at der ikke antages et svar på forhånd.

For at sikre den interne validitet af min interviewguide udførte jeg to pilotinterviews, med personer i lignende situation som forskeren og bygningsingeniøren. Her erfarede jeg, at rækkefølgen af spørgsmålene samt formuleringerne åbnede op for gode interviewsituationer, der kom omkring begge dele af min problemformulering. Dog blev jeg bevidst om at forberede opfølgende og uddybende spørgsmål på forhånd, der kun ledte til et tema uden at være normativt, da det viste sig at være en fælde for mig i det første pilotinterview (Brinkmann & Tanggaard 2015: 41). Derudover ledte de to pilotinterviews til, at jeg inkluderede et direkte opfølgende

spørgsmål rettet imod min forforståelse omkring mails og telefoners påvirkninger, da det overraskende kun kom frem i et af pilotinterviewene.

Som et debriefende spørgsmål inkorporerede jeg i interviewguiden et opsummerende spørgsmål, om hvilke påvirkninger jeg havde forstået som væsentlige for informanten med formuleringen; *“Nu har vi snakket om at du oplever påvirkninger såsom (opsummering af interviewets hovedtræk) fra arbejdet. Er der andre måder end dem vi har snakket om, hvorpå du føler, at dit arbejde påvirker dig, når du har fri?”*. Dette spørgsmål tjener to formål, dels at tydeliggøre min forståelse med henblik på at skabe en horisonts sammensmeltning. Dels at højne den økologiske validitet og minimere fejlfortolkning, ved eksplicit at italesætte, hvordan jeg har forstået deres fortælling. Herved får informanten plads til at kunne validere min forståelse samtidigt med at informanten selv ville kunne tilføje flere nuancer, hvis der betydningsfulde perspektiver vi ikke havde været omkring eller vægtlægge hvilke dele der var mest betydningsfulde for dem (Frederiksen 2015:208). Denne type opfølgende spørgsmål er dog ikke forbeholdt interviewets afsluttende fase, idet jeg gennem hele interviewet har valgt at lægge vægt på at informanterne løbende føler sig forstået og at jeg kunne stille opfølgende spørgsmål og søge en detaljeret udfoldelse fra informanten i øjeblikket.

Som en del af interviewets sidste fase inddragede jeg spørgsmålet *“Hvordan har din hverdag været under corona-situationen?”* der direkte omhandlede deres livssituation under covid-19 og hvordan det har påvirket deres arbejdsliv og privatliv, med det formål at det vil hjælpe mig med at vurdere, om det er tænkeligt, at de har kunne abstrahere fra denne anderledes situation i deres retrospektive fortælling om tiden før de og deres børn var hjemsendte, eller om deres fortælling var meget præget af deres anderledes hverdag. Ydermere har det påvirket den form for viden jeg opnår i interviewene, at den i højere grad vil være præget af retrospektivitet, hvilket vil være mere farvet af informanternes egen oplevelser, tanker og efterrationalisering af hverdagssituationerne (DeVaus 2001:227). I en interviewsituation under mere normale samfund situationer, vil et metodiske tiltag i spørgsmålskonstrueringen kunne være, at man narrativt fokuserer på at gennemgå dagen igår trin for trin og derved afdække processer, der er ubevidste for individet. Dette kunne have bidraget positivt til besvarelsen af denne problemformulering (Højgaard 2010:19+21). Dog vil en sådan øvelse miste sin største styrke med en høj empirisk detaljegråd, når det er retrospektivt da de ubevidste nuancer i lavere grad vil komme til overfladen.

Mødet med informanterne:

Igennem alle faser af specialet er der etiske problematikker, man som forsker nøje, må overveje samt tage højde for (Kvale & Brinkmann 2015:105). Det er ikke alle de etiske overvejelser, der eksplicit vil blive redegjort for, men løbende vil de vigtigste overvejelser blive tydeliggjort. Grundlæggende læner specialet sig op af den relativistiske position inden for etikken, med anerkendelse af, at etiske dilemmaer er kontinuerlige gennem forskningsprocessen samt at der ikke kan opstilles generelle etiske retningslinjer. I praksis bør de etiske overvejelser bunde i relation til den enkelte informant i interviewsituationen (Kristiansen 2012:237).

Interviewet blev indledt med at tydeliggøre, at deres deltagelse er frivillig hvilket også fortsætter efter interviewet har fundet sted, hvis de senere ønsker at trække sig. Med det design specialet har, var det meget vigtigt at understrege den grad af anonymitet, som jeg kan tilbyde (Kvale & Brinkmann 2015:117). Da der kun er en informant fra hver af de 6 forskellige jobsituationer, betyder det, at jeg ikke kan sikre en fuldkommen anonymisering.

I et kvalitativt interview der berører følsomme områder af informantens livsverden, er det af stor betydning, at man som interviewer er opmærksom på, hvilke tiltag man kan tage for at undgå, at interviewet udvikler sig til en terapeut situation, hvor informanten spørger til råds og forventer, at man som interviewer kan hjælpe med at løse problemstillingerne (Brinkmann 2015:476). Som en følge af mine refleksion om denne mulige situation tog jeg flere forbehold for at tydeliggøre relationen som en interviewer og informant, hvor informanten er eksperten på deres liv, hvilket jeg som interviewer ønsker at få indblik i. Et eksempel på dette er ved at tydeliggøre min interesse i deres subjektive oplevelse og deres holdning fra interviewets start samt i rekrutteringen. Yderligere er det igennem spørgsmålsformuleringer, der åbner op for deres perspektiv uden normativt at bedømme udsagnene eller deres håndtering af problemstillinger. Denne position som en værdiløs interviewer i en følsom situation, hvor man ønsker at åben op for dybden i fortællingen men vil undgå at informanten bliver utilpas i graden af den sårbarhed de, som den eneste part i samtalen, fremlægger i den kunstige "samtale situation" er en balancegang, jeg oplevede var svært at navigere i. I flere af interviewene var jeg i en situation, hvor jeg efterfølgende kan se at jeg håndtere det ved at tilkendegive dilemmaerne i informantens situation med udsagn såsom "*det tror jeg mange kender til*" for at tilkendegive min forståelse for deres oplevelser, men samtidig at jeg ikke har en løsning på problemstillingen.

Da interviewene enten blev udført over skype eller som telefoninterviews var det en anderledes interviewsituation, end i fysiske kvalitative interviews, da det over telefon og skype er sværere at skabe en tæt relation mellem mig som interviewer og informanten, samtidigt med at der kropslige gestus, som er sværere at kommunikere til hinanden (Kvale & Brinkmann 2015:204-205; Seitz 2016:230-231). Denne omstændighed medførte, at jeg tydeliggjorde min fysiske tilstedeværelse og aktive nærvær i samtalen. På tværs af mine interviews oplevede jeg ikke en systematisk forskel i dybden eller åbenheden i informanternes fortællinger, dog synes jeg, det er interessant, at min oplevelser med video ikke entydigt var bedre end telefoninterviewsene, men at den manglende video kunne tyde på at give mere ro i interviewsituationen, hvor informanten ikke var optaget af at aflæse min fysiske reaktion på deres svar eller deres egen fysiske fremtræden.

Med et medie mellem informanten og intervieweren må man overveje om ens forskningsemne er hensigtsmæssigt at undersøge derigennem, hvilket var iblandt mine overvejelser igennem omstillingsprocessen fra fysiske interviews til Skype/telefon interviews (Seitz 2016:233-234). Heri var fire pointer de væsentligste, på trods af at temaet for interviewet er personligt, er det ikke tabubelagt i det senmoderne samfund, hvilket gør det mindre sårbart for informanten at omtale. For det andet var jeg tydelig i min rekruttering omkring emnet og interviewformen, hvor informanten ville kunne tage stilling til om de ønskede at åbne op for dette emne medieret (Jf. informantudvælgelse). Dertil er det den italesatte viden specialet vil fokusere sin analyse på og derved vil den kropslige og situationelle viden være mere i baggrunden (Sullivan 2012:54).

Empiribearbejdning:

Transskribering:

For at give mig friheden til at kunne indleve mig i interviewsituationen og fordybe mig i informantens fortælling optog og transskriberede jeg interviewene i detaljeret form. Dog er de inddragede citater i den endelige analyse præsenteret i tilrettet form for at tydeliggøre meningen samt sikre en præsentabel fremstilling af informanterne (Kvale & Brinkmann 2015: 237,240-243,246). Et yderligere tiltag for at undgå meningstab af de umiddelbare ideer i og lige efter interviewsituationen var både at nedskrive noter undervejs til analytiske temaer, samt at tømme hovedet for indtryk efter interviewsituationen; mit indtryk af informanten og mine indledende fornemmelser for hvad der specielt var på spil for denne informant. Disse noter i og

efter interviewsituationen udgjorde således de første skridt i analyseprocessen (Kvale & Brinkmann 2015:236-237).

Analysestrategi og kodning:

Grundlæggende for den anvendte analysestrategi er det væsentligt, at dette speciale lægger vægt på aktørkriteriet og sandhedsværdien i den enkelte informants fortælling, der anses som en styrke i den interne validitet (Riis 2012:348, Gilje & Grimen 2002:178-180).

Det indledende opmærksomhedspunkt var igennem den adaptive tilgang hvorvidt de orienterende begreber kunne belyse empirien, hvilket højner henholdsvis den analytiske generaliserbarhed samt den interne validitet (Antoft & Salomonsen 2007:147). I anden del af analysen bærer analysestrategien præg af problemformuleringens opbygning ved først at søge en forståelse hvilke påvirkninger vidensarbejderes oplever og derefter analysere hvilke elementer, der ligger til grund for disse.

Generelt kan specialets analyseproces karakteriseres ved en dynamisk vekselvirkning, hvor kodning er foregået over flere omgange, hvilket har givet plads til kreative udfoldelser, der kan indfange sammenhæng og rumme kompleksiteten i empirien. Dette har skabt muligheden for en mere kritisk genanalyse (Yin 1994:57, Riis 2012:366).

Analyse

I dette afsnit vil specialets analyse blive udfoldet. Den samlede analyse er inddelt i to, med fokus på hver sin del af problemformuleringen, men fortsat med den første del som fundament for det vidensudbytte, der bliver muliggjort i analysens anden del. Fælles for begge analysedele er, at der i formidlingen af de analytiske pointer er arbejdet med visuelle modeller, der grafisk fremstiller og sammenbinder analysens fund. Formålet med dette er både at præsentere analysen illustrativt, foruden i tekstformat, samt at tydeliggøre de analytiske påstande for læseren (Kvale & Brinkmann 2015:362-363). Den enkelte model præsenteres som en del af introduktionen til hver analyse del, hvorefter den efterfølgende analyse uddyber det analytiske arbejde, der har lagt til grund for den. Undervejs heri er de teoretiske begreber fra specialets teoretiske grundlag fremhævet med kursiv. Efter analysens anden del er fremstillet bevæger specialet sig videre i en diskussion af de grundlæggende fund, hvorefter den samlede konklusion på både analysens anden del og det samlede speciale vil blive udfoldet.

Analyse del 1.

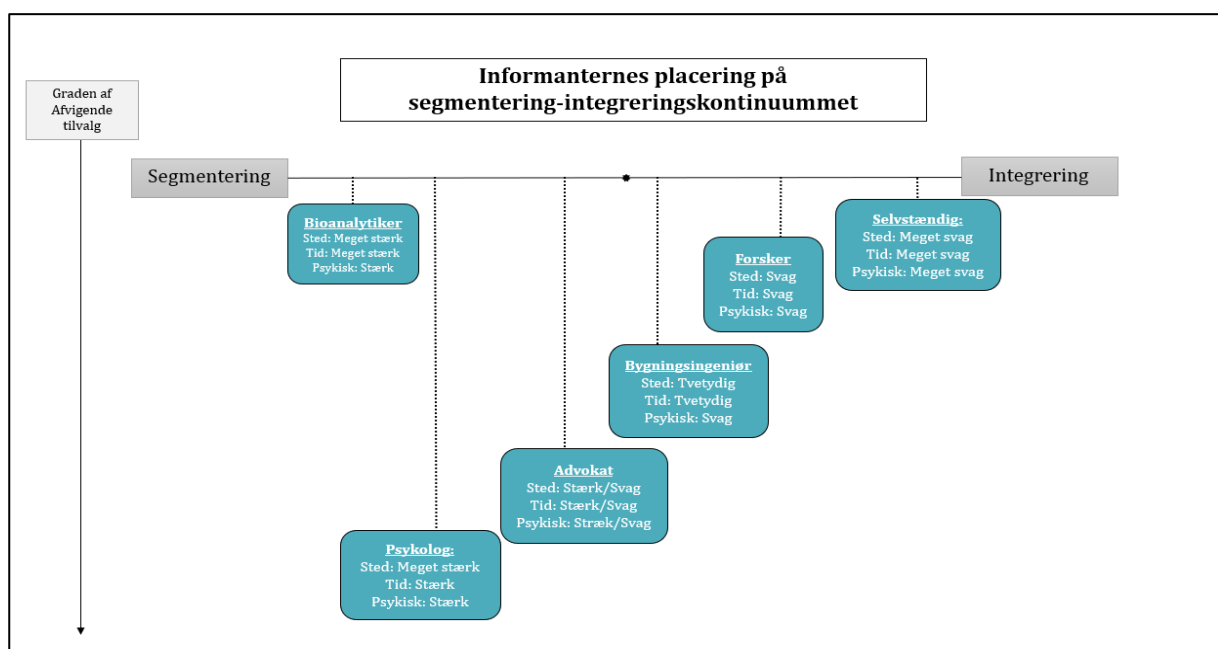
Denne del af analyse har til formål at belyse den første del af problemformuleringen:

Hvordan oplever vidensarbejderen grænsen mellem arbejdslivet og privatlivet?

Oplevelsen af grænsen fremanalyseres med udgangspunkt i *Segmentering-integrering – segmenteringskontinuummet* og herunder styrken af henholdsvis den *stedlige-, tidslige- og psykiske grænse*. Analysen viser, at informanternes placering på dette kontinuum afhænger konkret af sammenblandingen af de tre former for grænser; tids, fysisk, psykisk og deres styrke, men som analysen vil vise har de strukturelle rammer ikke en determinerende betydning for alles placering langs kontinuummet.

Følgende analysedel centrerer sig omkring informanternes placering på den udvidede *integrering – segmenteringskontinuummet* som model 4 illustrerer. På model 4 er yderligere illustreret graden af individuelle tilvalg hvormed der skabes en afvigelse fra de strukturelle rammer. I første omgang vil den omhandle modpolerne, i form af Bioanalytiker og den Selvstændige, hvorefter analysen vil bevæge sig igennem de andre informanter, hvis oplevelser er mere nuancerede og mindre entydige.

Model 4: Informanternes placering på segmentering-integreringskontinuummet.

Modpolerne: Bioanalytikeren og Selvstændig

Af alle informanter har Bioanalytikeren det mest segmenterede forhold mellem privatlivet og arbejdslivet, hvilket for hende er et resultat af de strukturelle rammers betydning som efterlader et meget lille individuelt navigationsrum. I hendes job på sygehuset er rammen for arbejdsdagen kendetegnet ved meget stærke *tids-* og *stedsgrænser*, da hun møder ind på skiftehold efter en langtidsplanlagt vagtplan. Denne høje grad af segmentering som kerneopgavens rammer er med til at skabe, italesætter hun som et positivt element af et liv med de modsatrettede sfærer:

"Så på den måde synes jeg, det er dejligt fordi mit (arbejde), det er bare 8 til 16 eller 8 til 17 og (min mand) kan altid tage sit arbejde med hjem og sidde og arbejde. Det synes jeg egentligt er rart, at det kan jeg ikke. Jeg kan kun arbejde, når jeg er på arbejde og når jeg er hjemme, så har jeg egentligt fri." (Bioanalytiker:4)

Bioanalytikeren tydeliggør den befrielse, hun oplever ved ikke at være præget af de samme problematikker som hendes mand. Kerneopgaven er karakteriseret med en tydelig stærk *stedslig grænse*, da arbejdet kun kan udføres på laboratoriet. Yderligere skabes der specielt en stærk *tidslig grænse* i form af vagthold hvor der sker en overlevering af arbejdet til det næste hold. Hertil beskriver Bioanalytikeren ligeledes den *psykiske grænse* som overvejende stærk, selvom det ikke er i lige så høj grad som de stærke *tids-* og *stedsgrænser*. Hun oplever ikke, at tanker fra hendes arbejdsliv er en stor forstyrrelse, idet hun er bevidst om *"Når jeg er på arbejde, er jeg på arbejde og det kan jeg ikke tage med hjem. Så jeg tror egentligt det er i det fag jeg er i, så kan man opdele de to ting"* (Bioanalytiker:6) når hun har givet vagten videre til det næste hold. Dermed spiller vagtskiftet en rolle i forhold til at skabe en styrke i den *psykiske grænse*, hvor bevidstheden om, at det er andre der har ansvaret, hjælper den på vej. Sammensætningen af disse tre grænser gør, at hun ikke på samme måde er præget af grænseløshedsproblematikkerne, som hendes mand, da det segmenteret forhold langt hen ad vejen er en konsekvens af hendes arbejds strukturelle rammer. I relation til ovenstående er det relevant at se nærmere på den idealtypiske informantudvælgelse (jf. case og udvælgelse). Med en svag *tidslig og stedlig autonomi* viser det sig således at Bioanalytikeren ikke repræsenterer idealtype 2, som egentligt var baggrunden for udvælgelsen, men nærmere repræsenterer type 3 i informantudvælgelsen. Til trods for denne afvigelse fra samplingen, dækker analysen alligevel alle positioner, idet den senere analyse viser, at Psykologen i højere grad læner sig op ad type 2, end type 3.

I modsætning til Bioanalytikeren, er Selvstændig, der har sin egen it-baserede konsulentvirksomhed, den informant der oplever det mest integrerede forhold mellem sit arbejdsliv og privatliv. Hans kerneopgaver udføres under meget fleksible tids- og stedsrammer, hvor han selv kan tilrettelægge hans opgaver efter behov. Hans kerneopgave er todelt, men består hovedsageligt at lokalisere, forhandle og processere lokationer til opsætning af telemaster. En mindre del af hans arbejde er medarbejderanalyser gennem survey. Dette betyder, at han lever en hverdag med meget varierende arbejdsdage og arbejdstidspunkter, hvilket tillader, at han varetager behov på tværs af sfærerne alt efter hans personlige ønske på tidspunktet og udefrakommende forpligtelser i form af deadlines eller familiemæssige behov. Dette medfører tre yderst svage grænser, der er symboliseret af hjemmekontoret, hvor virksomheden drives fra: *"Det vil sige, at jeg fra dag til dag kan planlægge min dag, med alle de elementer der nu er af arbejdsliv og fritidsliv, sådan at man kan sige ting optimeres"* (Selvstændig:2). Hans kerneopgaver løses dermed i sammenspil med forpligtelser i privatlivet, når de praktisk passer ind. Dermed oplever den Selvstændige en arbejdssituation, hvor der generelt er en høj grad af gennemtrængelighed og hvor grænsebegrebet ikke er en del af Selvstændiges oplevelse af forholdet mellem arbejdet og privatlivet. Han skelner generelt ikke mellem privatliv og arbejdsliv og mails eller telefonopkald, oplever han ikke som en problematik, hvortil han italesætter muligheden for at lade arbejdsopgaver vente til det passer ind i hans program, determineret af ham selv (Selvstændig:5). Denne høje grad af fleksibilitet spiller en stor rolle i hans drivkraft i arbejdet, hvor dette privilegium, som han oplever, er grunden til, at han er selvstændig og hvilket han anser som en stor styrke for familielivet (Selvstændig:2). Denne holdning danner kontrast til Bioanalytikeren, der anser det som positivt for familielivet, at sfærerne er opdelt. Dermed er disse to informanter udtryk for de modsatrettede syn på, hvad der gavner deres familieliv og hvilke fordele de oplever i deres arbejdssituation.

Psykolog:

I forhold til Bioanalytikeren arbejder Psykologen under løsere strukturelle rammer med en større tidslig og stedlig fleksibilitet, dog er Psykologens arbejdssituation præget af hendes egne tilvalg af stærkere grænser. Som offentligt ansat til varetagelse af udsatte børn og flygtninge er hendes kerneopgave sammensat af papirarbejde og specielt forskellige former for lovbestemte behandlingsforløb. Behandlingsforløbene spænder bredt og kan eksempelvis både involvere enkelte børn, familier eller hele klasser. Hvor der findes en stor fleksibilitet i papirarbejdet, er behandlingsforløbene i høj grad fastsatte, når først de er planlagt. Psykologen har dermed stor

indflydelse i planlægningsfasen, men derefter er aftaler faste (i tid og sted) og kan ikke ændres med kort varsel. Denne tofoldighed i arbejdet gør, at der fra det strukturelle niveau er plads til en vis grad af fleksibilitet i papirarbejdet, som kunne ligge til grund for en højere grad af *integrering* samt mere fleksible og blødere grænser, men som Psykologen aktivt fravælger. Således er Psykologens forhold mellem de to sfærer i langt højere grad præget af *segmentering*, hvor hun lægger vægt på selv at skabe og opretholde specielt en meget stærk *stedsgrænse* og en stærk *tidsgrænse*:

"Vi må godt sidde hjemme og lave nogle ting, altså jeg gør det ikke, jeg er stort set altid på mit job. Jeg har brug for at have det delt op, så jeg langt hen ad vejen holder fri, når jeg er herhjemme og så arbejder jeg, når jeg er på jobbet. Så for mig er det en hjælp at kunne tage på kontoret... så jeg ligger næsten 100% af min arbejdstid på arbejdspladsen..." (Psykolog:4).

Psykologen anser det altså som en nødvendighed at adskille arbejdslivet fra privatlivet gennem stærke grænser, hvor hun specielt lægger vægt på en meget stærk *stedsgrænse*. Segmenteringen er således ikke på samme måde som Bioanalytikeren et resultat af ydre strukturelle men mere et aktivt tilvalg. Den *psykiske grænse* stræber hun efter at opretholde som stærk for at undgå, at arbejdet optager hendes privatliv og det er sjældent, det ikke lykkedes hendes at holde tanker adskilte. Her er det især den refleksive proces, der er afgørende for realiseringen for ønsket om en stærk *psykisk grænse*. Opretholdelsen af den psykiske grænse understøttes af en arbejdssituation, hvor hverken hendes kommunale arbejdsplads eller borgerne forventer hun er tilgængelig udenfor "*Nogenlunde normal arbejdstid*" og derfor oplever hun i ikke at være presset af forstyrrelser derfra (Psykolog:10). Samlet betyder denne oplevelse af grænsen, at Psykologen placerer sig nærmest Bioanalytikeren med et forhold mellem arbejdslivet og privatlivet præget af segmentering.

Advokaten:

Advokatens forhold mellem arbejdslivet og privatlivet er, ligesom for Psykologen, et resultat af delvist fleksible strukturelle rammer og hendes personlige valg, der dog kommer til udtryk anderledes end Psykologens. Som forsvarsadvokat er de ydre rammer i høj grad, tids- og stedsdeterminerede i den store del af hendes arbejde, der består af at møde i retten og mødes med klienter i arrester. Dertil er møder med retsvæsenet samt fysiske besøg i arrester afgrænset til

faste åbningstider. Dog er den del af arbejdet, der omhandler forberedelse til retssager og møder, mere fleksibel i forhold til tid og sted. Denne del skaber i højere grad mulighed for integrering uden nogle former for begrænsninger for dens udbredelse, hvilket er en udvikling hun italesætter som resultatet af de teknologiske muligheder, hvor fortroligt materiale kan deles gennem E-Boks, hvilket har ændret hendes arbejdsforhold fra tidligere, hvor det var fysiske dokumenter med strenge håndteringsreglementer. Samtidig udtrykker Advokaten også en nødvendighed af integrering idet:

"(...)det er en arbejdsdag der aldrig er 8-16, fordi jeg kan ikke køre med en telefontid der hedder 8-16, fordi det er ikke der, mine klienter har brug for mig." (Advokat:2)

I rammerne for hendes arbejde er der således til en vis grad en *tidslig* svag grænse, idet hun skal kunne være tilgængelig for klienter, hvor behovet kan opstå også på skæve tidspunkter af døgnet. Til trods for at Advokatens arbejde ligger op til en høj grad af integrering, vælger hun at opstille nogle rammer for et overvejende segmenteret arbejds- og privatliv;

"Jeg har det sådan, at jeg prioritere (barnets) timer fra han/hun bliver hentet i vuggestuen til han/hun skal i seng, der ligger jeg telefonen væk og jeg kigger ikke i sagsmapper, der er jeg 100% på ham/hende og så når han/hun sover, så prioriterer jeg arbejdet igen". (Advokat:2)

Hun betoner vigtigheden i at kunne fordybe sig i den sfære hun befinder sig i, og eftersom arbejdet med kriminelle gør at hun ikke kan have "en telefontid der hedder 8-16" har hun valgt at opdele sine dage i flere blokke af arbejdstid og privattid som hun bevæger sig ind og ud af i løbet af dagen. Her er det særligt interessant, hvordan hun differentierer imellem forskellige tidspunkter på dagen, en time fra 16-17 er mere værdifuld for hendes privatliv end en time fra 21-22. Derfor skaber hun de stærke grænser, både *tids- og psykiske*, omkring eftermiddagstimerne, hvor hun dedikerer sig til familien. Først herefter håndteres de arbejdsmæssige forpligtelser, der er opstået i mellemtiden eller er nødvendige før næste dag. Det er dog yderst sjældent, det er hendes kerneopgaver, i form af forberedelse til retssalen hun tager sig af om aftenen, hvilket er et udtryk for hendes egen organisering og bevidsthed om at opretholde en styrke i de segmenterede forhold. Dermed er forholdet præget af en tydelige grænse for hende selv og

omgangskredsen, men den er skabt og opretholdes af hendes eget tilvalg og indeholder en fleksibilitet i nødstilfælde for at kunne imødekomme de strukturer, der omgiver arbejdsituationen.

På denne måde repræsenterer Advokaten vidensarbejdere, der arbejder under et blandingsforhold af segmentering og integrering, men hvor hun efterstræber en højere grad af segmentering opdelt i blokke over dagen. På baggrund af ovenstående placerer hun sig nærmere midten af kontinuummet med en overvejende segmentering.

Bygningsingeniøren:

I modsætning til Bioanalytikeren, Psykologen og Advokaten er Bygningsingeniøren i en arbejdsituation, hvor de ydre rammer for selve udførelsen af kernopgaven indeholder en høj grad af stedsfleksibilitet og en mindre fleksible tidsramme. Han er ansat ved en kommune og kerneopgaven omhandler programmering af hydrauliske modeller og i mindre grad projektledelse for små projekter samt borgerhenvendelser. Da han i høj grad selv er herre over sin kalender, er der meget få komplikationer ved at rykke arbejdsforpligtelser, både i form af møder og deadlines. Dette medfører, at *tidsgrænsen* er mere tvetydig end ved de andre informanter. På den ene side opleves den som svag i en vis grad, idet den med planlægning er fleksibel og kan tilpasses behov for eventuelt at gå tidligere, tage en dag fri, eller komme senere. Men på den anden side er den stærk, idet der ikke er en forventning fra arbejdspladsens side om at, arbejdsopgaver løses udenfor normal arbejdstid. Ligeledes selvom teknologien i kerneopgaven tillader muligheden for det, bliver arbejdet hovedsageligt udført på arbejdspladsen (Bygningsingeniøren:4-5). På denne måde opleves også *stedsgrænsen* som tvetydig. Dette forklares i høj grad med blandingen af kerneopgavens natur, der muliggør *integrering*, og at deadlines på hans arbejde forhandles løbende og internt i virksomheden, hvilket øger *segmentering*. Der udføres ved at tidsplaner i højere grad tilpasses, end der udføres store mængder af overarbejde. Dog betyder det ikke, at der ikke er en gennemtrængelighed, hvor mails både er noget han modtager og besvarer efter arbejdstid i de tilfælde, hvor han finder det nødvendigt. Det sker specielt, hvis der er information han søger fra andre eller ønsker en hurtig respons på henvendelser. Til trods for tvetydige *tids-* og *stedlige grænser* er hans fortælling præget af en svag *psykisk grænse*, hvor tanker fra hans arbejdsliv fylder en del for ham uden for arbejdet. Dette er selvom arbejdets kerneopgave ikke indeholde akutte henvendelser eller urokkelige deadlines i kerneopgaven.

“Jeg tænker bare at det skal bare være mig der skal være bedre til at sige nu, skal jeg... nu vil jeg hjem og så tænker jeg ikke på arbejde ... det skal jeg bare sige til mig selv igen og igen.... og ja.. det har jeg prøvet nogle gange og så har det ikke helt lykkedes...” (Bygningsingeniøren: 7).

Mere end decideret uløste opgaver er det mere selvevaluering, der gennemtrænger den *psykiske grænse* og præger hans oplevelse af forholdet mellem arbejdet og privatlivet i en mere integreret retning, hvilket vil blive uddybet i den senere analyse. Ønsket om at præstere betyder, at han til tider vælger at forberede sig hjemmefra og på den måde vinde tid og føle sig foran. Det er en af måderne hvorpå han anvender det integrerede forhold som hans kerneopgave giver mulighed for, specielt når det omhandler fleksibilitet og gennemtrængelighed der fordrer øget arbejdet udenfor arbejdstid hjemmefra. Dermed oplever han en blanding, men ikke en høj grad af hverken segmentering eller integrering, hvorfor han ligger mere i nærheden af midt af kontinuummet end de andre informanter. Disse blandingsforhold af tvetydige *steds-* og *tidsgrænser*, koblet med en svag *psykisk grænse* placerer bygningsingeniøren omkring midten af kontinuummet, dog en anelse i retning af den ekstrem integrering.

Forsker:

Forskerens oplevelse af sammenhængen mellem privatlivet og familielivet er i højere grad præget af et integreret forhold, hvor grænserne mellem arbejdsliv og privatliv er flydende. De strukturelle rammer i hendes kerneopgave indeholder en høj grad af fleksibilitet, hvor det kun er de fysiske forelæsninger samt vejledninger og møder i forskningsgruppen, der er *tids-* og *stedsbegrænset*. Denne del er dog en mindre del af hendes arbejdsmængde. Derudover er der en stor frihed i både forberedelserne til disse samt forskningselementet af kerneopgaven, hvilket udgør den største del af hendes arbejdsforpligtelser. Hendes forskning kan udføres med en internetforbindelse, hvilket gør hendes arbejde endnu mere fleksibelt. Denne frihed medvirker til, at hun løser store dele af hendes kerneopgave hjemmefra, både i form af ugentligt dage på hjemmekontoret samt gennem aftenarbejde, der i højere grad er normen end undtagelsen i deres hjem, hvor manden ligeledes er forsker (Forsker:4-5). Med arbejdstimer ved familiens spisebord, når børnene er lagt i seng som en vant aftenrutine for hende og hendes mand tydeliggør Forskeren, de svage *tids-* og *stedsgrænser*. Forskeren benytter sig således bevidst i høj grad af den fleksibilitet, som arbejdet tillader, men udtrykker samtidig hvordan hun oplever det som problematisk, når der eksempelvis kommer telefonopkald.

"De bliver lidt forstyrrende [...] fordi jeg har svært ved at være i samme rum. Jeg vil gerne et andet sted hen fordi ellers kommer de (børnene) hen og hiver i mig, og så har jeg bare ikke lyst til at afvise dem på den måde" (Forsker:9).

De svage *grænser*, både i form af *tids-*, *sted-* og *psykiske grænser* medfører en mere italesat problematik for Forskeren, end for de andre informanter da hun i håndteringen af dem midlertidigt ønsker at kunne træde ud af forælderrollen, hvilket i praksis er kompliceret at praktisere. Til trods for at hun ønsker at skabe en segmentering i eftermiddagstimerne gennem en bevidst grænsedragning, illustrerer citatet, hvordan grænserne stadig er præget af en svaghed, da hun har svært ved at ignorere tanker der sniger sig ind. Hun beskriver hvordan hendes fleksible grænser kan føre til *"at det bliver sådan lidt brandslukning over det hele"* hvormed det mere handler om at sætte ind på det område, hvor der er det mest akutte behov på tidspunktet end reflektiv opdeling af arbejdslivet og privatlivet (Forsker:4). På baggrund af ovenstående placeres hun i den integrerede ende af kontinuummet.

Opsamling med teoretiske perspektiver:

Ifølge Nippert-Eng har den betydning, som individet tillægger arbejdet, en afgørende betydning for, om forholdet mellem arbejdet og privatlivet er mest præget af *segmenteret* eller *integreret*. For de individer hvor arbejdet er drevet af det økonomiske udbytte og med det formål at udnytte fritiden fuldt ud, vil man i højere grad placeres ved den segmenterede idealtipe. Hvorimod man vil have et integreret forhold mellem de to sfærer hvis det i højere grad er selve arbejdet, man ser som identitetsskabende og ens karriere derigennem, der driver ens motivation (Nippert-Eng 1966:2).

Sammenhængen, mellem arbejdets betydning for individet og hvordan man indretter sig liv, er blandt andet belyst af etnologen Thomas Højrup, der anlægger et strukturelt blik med brug af livsformsbegrebet, hvori de forskellige livsformer udspringer i forskellige produktionsformer, som blandt andet er funderet i forskellige syn på arbejdets værdi i livet (Højrup 1984:197+218). Set i relation til hinanden vil jeg argumentere for at Højrup's *Livsform 1* (De selverhvervendes livsform), samt *Livsform 3* (Den karrierebundne livsform), tillægger sig Nippert-Eng's integrerede idealtipe. De tillægger begge arbejdet en stor betydning, for *Livsform 1* er det igennem det meningsgivende og uafhængighedsskabende arbejde, hvorimod det i *Livsform 3*, er gennem en personlig udvikling og karriereopbyggelsen, mening skabes (Højrup

1984:207+213). Derimod vil *Livsform 2 (Lønarbejderlivsformen)*, der er drevet af det økonomisk udbytte, som kan finansiere en meningskabende fritid, lægge sig op ad den segmenterede idealtipe, hvor arbejdet er vigtigt i kraft af den fritid, det tillader (Højrup 1984:209). Dog tyder min empiri på, at denne sammenhæng viser sig at være mere nuanceret, da informanternes syn på arbejdets mening ikke direkte afspejler deres placering på *segmentering-integreringskontinuummet*. Dette er specielt i forhold til Advokaten, Psykologen samt Bygningsingeniøren der ifølge ovenstående teoretisering i højere grad ville anlægge et mere integreret forhold mellem arbejdet og privatlivet, end de viser sig at have med deres placering nærmere segmentering og midten af kontinuummet. Dette spiller ind i en pointe om *segmentering-integreringskontinuummet*, pointeret af Clark, om den misforståede antagelse, at *integrering* er mere fordelagtigt og skaber en bedre sammenhæng mellem arbejdslivet og privatlivet, end *segmentering* gør. Dette er et indspark i den generelle antagelse på feltet om, at individer vil stræbe efter en højere grad af *integrering*, hvis de har muligheden (Clark 2000:755). Analysen peger på, at man ikke altid efterstræber den maksimale *integrering*, når man arbejder under meget fleksible rammer, men som ovenstående analyse har tydeliggjort, tilvælger nogle informanter mindre fleksible rammer, end der er strukturelt determineret:

- ❖ Psykologen oplever i højeste grad et segmenteret forhold, som et resultat af et aktivt tilvalg om at skabe og opretholde stærke grænser, specielt stedsgrænsen og den psykiske.
- ❖ Advokaten oplever i et overvejende segmenteret forhold, dog gennem en refleksivproces med et tilvalg om stærke grænser i eftermiddagstimerne, hvorimod de efter behov er svagere i de mindre vigtige aftentimer.
- ❖ Bygningsingeniøren oplever, på trods af organisationens rammer der henviser til segmentering, en større tvetydighed og hvor grænsernes alsidige former munder ud et blandingsforhold med en svag vægt til integrering.

Dog konkluderede analyse del 1, ligeledes at der er nogle af informanterne, der gør brug af de fleksible rammer, der er strukturelt determineret:

- ❖ Forskeren oplever i højere grad et integreret forhold, idet hun udnytter den store fleksibilitet i hendes kerneopgave.

- ❖ Den Selvstændige oplever den højeste grad af integrering, hvor hans egen bestemmelse og fleksible kerneopgave skaber svage grænser mellem sfærerne.

I relation hertil viser denne ovenstående analyse, hvordan det ikke er alle, der har mulighed for at tilvælge andre grænser, hvilket Bioanalytikeren er et empirisk eksempel på. Dette er kun en mulighed under fleksible rammer, hvor individet selv kan opsætte begrænsende strukturer men gør sig ikke gældende under mindre fleksible strukturelle rammer:

- ❖ Bioanalytikeren oplever den meste ekstreme form for et segmenteret forhold, som en konsekvens af kerneopgavens strukturelt determinerede rammer.

Herigennem er det tydeliggjort hvordan en placering på kontinuummet udelukkende ud fra strukturelle rammer, vil risikere at skabe et forkert analytisk billede og ikke indfange det komplekse udfald af strømninger, der bevæger sig både på strukturniveau og individniveau. Dette kan anses som et tegn på et behov fra individets side om at begrænse den fleksibilitet, der opleves i livet, hvor hvis alt er omskifteligt, fleksibelt og uden stabilitet så mister individet dens fundament for trivsel og meningskabelse i livet.

Analyse del 2:

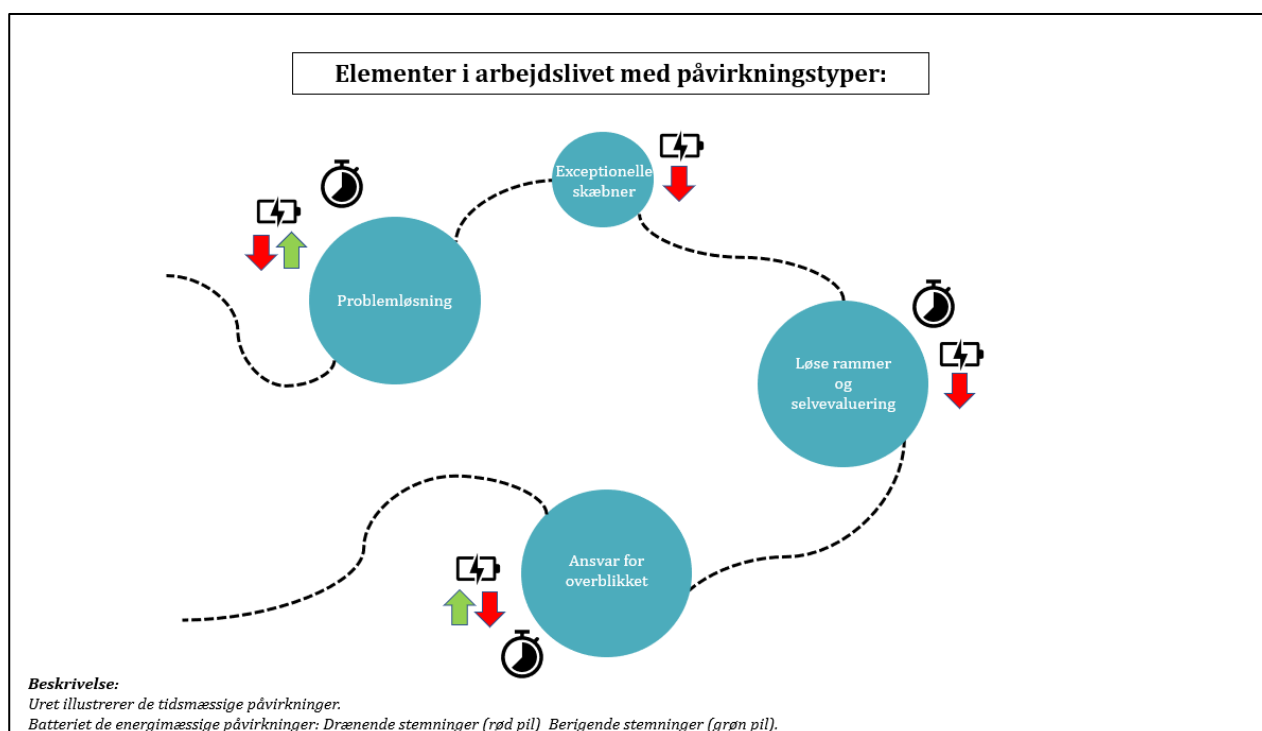
Anden del af analysen vil være rette imod anden del af problemformuleringen:

Hvilke elementer af arbejdet bevæger sig ind i privatlivet?

Dermed vil denne del være fokuseret mod de elementer af arbejdslivet, som vidensarbejderen oplever, der ligger til grund for påvirkninger i privatlivet. Påvirkningerne er i denne analyse begrebsliggjort ud fra den teoretiske ramme bestående af de orienterende begreber; *tidsmæssig påvirkning*, samt de psykiske *energimæssige påvirkninger*, herunder de *drænende* og *berigende stemninger* (Jf. teorimosaik 2.).

Analysen af hvilke elementer i informanternes vidensarbejde der kan lede til påvirkninger i deres privatliv, er mundet ud i en nedenstående idealtypisk model, som viser analysens samlede elementer i vidensarbejdet, der kan skabe både negative og positive påvirkninger i privatlivet.

Model 5: Elementer i arbejdslivet der skaber påvirkninger i privatlivet

Model 5 er opstillet som en idealtypisk "tracking" og tjener det formål, at danne et overblik over de samlede elementer en vidensarbejder vil kunne opleve, der er med til at skabe påvirkninger fra vidensarbejdet ind i privatlivet.

Modellen er en symbiose af et idealtypisk perspektiv og et empirinært perspektiv. Det idealtypiske perspektiv, ses ved at stien bevæger sig igennem alle fire elementer og at alle påvirkningsformerne er til stede, hvilket ikke er en selvfølgelighed i en empirisk kontekst. Derimod er selve uddybelsen af elementerne i nedenstående analyse ikke idealtypiske, men empiri- og kontekstnære. Dette udspringer af specialets formål, med at danne en kontekstnær forståelse, der kan ligge til grund for videre arbejde på området. Heri ligger der et væsentligt analytisk element i modellen, i det tematiske element er opstået på baggrund af ligheder på tværs af informanterne, hvorimod hvordan selve påvirkningen udformer sig, viser sig forskelligt. Heri bidrager de heterogene informanter med forskellige oplevelser, der i sig selv har en unik sandhedsværdi og anses værdifuld i forståelsen af elementets dimension.

Idet alle elementerne ikke opleves af alle vidensarbejdere, er elementerne ikke nødvendigvis gensidigt afhængige, hvilket betyder de ikke eksisterer i kraft af hinanden. Ligeledes er rækkefølgen hvormed elementerne opleves ikke endegyldig, dog vil analysens struktur tydeliggøre, hvordan elementerne kan spille sammen og påvirke hinanden. Dette er specielt tydeligt i modellens sidste element *Ansvar for overblikket*, der indeholder dele af de tidligere præsenterede elementer. Dermed understreges modellens analytiske niveau, idet disse analytiske elementer ikke nødvendigvis er adskilte i den empiriske verden, hvor individer møder dem. I et konkret empiriske eksempel vil man kunne indtegne den enkelte vidensarbejders sti imellem modellens elementer hvilket i høj grad er påvirket af kerneopgaven og hvilke strukturelle rammer denne indeholder, herunder grænsen mellem arbejdslivet og privatlivet. I de efterfølgende sider vil vi bevæge os igennem de enkelte elementer modellen består af og dykke ned i de måder der påvirkningerne kommer til udtryk. Løbende heri vil de empiriske fund blive reflekteret i relation til eksisterende forskning.

Problemløsning:

Det første element i modellen er *Problemløsning*, hvilket omhandler forskellige problemstillinger eller komplikationer, der vanskeliggør arbejdsprocessen og udførelsen af vidensarbejdernes kerneopgave. Til forskel fra arbejde der handler om script following samt deskilled rutinearbejdet uden afvigelser, involverer vidensarbejde kreativitet og har løsningsfrihed i kraft af deres faglige kvalifikationer (Noon et al 2013:202; Sørensen et al. 2007:39-40). Samtidigt er meget vidensarbejde præget af selvledelse. Dette gør, at de kan opleve at stå overfor komplekse problemstillinger, hvor det er op til deres eget faglige skøn at vurdere samt finde den bedste

løsning (Kowalski & Loretto 2017:2233; Undervisningsministeriet 2005:117). Yderligere er et af kendetegnene for deres arbejdssituation, at det ofte er dem selv, der har ansvaret for at løse problemstillinger, fordi de i høj grad arbejder individuelt (Buch et al. 2009:61). Med disse kendetegn følger en bevidsthed om ansvar for at løse problemet, samt at det ligger og venter på én selv den næste dag, hvilket er et element i deres arbejdsliv der er med til at øge påvirkninger i deres privatliv. Denne del af analysen peger på, at den dominerende påvirkning fra elementet *Problemløsning* er i form af den *energimæssige drænende stemning* og i mindre grad i form af *tidsmæssig påvirkning*: Heri vider der sig et interessant prioriteringsforhold imellem de to typer af påvirkninger.

I Advokatens delvist segmenterede forhold mellem arbejdet og privatlivet viser problemløsning, at danne påvirkninger da hendes kerneopgave indeholder kreativ opgaveløsning, der ikke kan tvinge frem indenfor arbejdstiden:

"Det er jo tit, der er nogle problemstillinger i sagerne, hvor man tænker, okay, hvordan filan skal jeg lige gribe det her an og hvordan skal jeg lige forholde mig til det [...] så kan jeg jo godt lige pludselig ude midt i en skov, tænke aarh det er sådan. Det er jo ikke noget, jeg bevidst har gået og tænkt over, men det er jo klart at det rumstere i min underbevidsthed" (Advokaten:7).

Det ansvar, hun egenrådigt har med at løse problemstillingerne i hendes kerneopgave, gør, at hendes underbevidsthed fortsat beskæftiger sig med den uden for arbejdet og medvirker til, at hun oplever en *energimæssig påvirkning*, hvor hendes tanker er optaget af hendes nye løsningsside. Der er dermed ingen tvivl om, at dette element af Advokatens kerneopgave skaber rum for, at arbejdet kan flyde ind i privatlivet på mange forskellige tidspunkter i løbet af døgnet og uanset om hun fysisk er til stede på arbejdet eller ej. Hun beskriver, hvordan det opleves som en *berigende stemning*, når hun kommer i tanke om en løsning, hvor hun bliver positivt lettet og energifyldt "*aarh det er sådan (det skal løses)*" hvilket understøttes af den svagere *psykisk grænse*, hun lever med i forholdet mellem arbejdet og privatlivet, hvor tanker om arbejdet får adgang til hendes mentale ressource når hun har fri. Denne svagere *psykiske grænse* viser sig også at ligge til grund for en anden form for påvirkning, der stammer af problemer i hendes arbejdsopgaver. Hun påpeger i hendes fortælling, situationer hvor der er elementer af en sagsbehandling, eller få ord der er blevet sagt, som ikke passer ind i det fulde billede. Det beskriver

hun, som en fornemmelse af, at der er noget hun ikke har helt styr på, der er en *"brik som mangler eller ikke passer ind i puslespillet"* (Advokaten:8). Dette kan lede til *tidsmæssige påvirkninger* hvor hun, af erfaring med tidligere problemer med *drænende energimæssige* påvirkninger, har erfaret, at det eneste der kan afløse den *drænende stemning*, er at tage arbejdshatten på og bevæge sig ind i hendes hjemmekontor til tingene er faldet på plads og hun har skrevet det ud af hovedet. Dermed er hendes tidligere erfaringer med til at det nu "kun" opleves som en *tidsmæssig påvirkning*, igennem de arbejdstimer hun bruger på at arbejde med problemstillingen og ikke en *energimæssig påvirkning*, hvor hendes tanker og følelser kan være stærkt præget af en *drænende stemning*. Denne *drænende stemning* kan i ekstreme tilfælde resultere i søvnproblemer, fordi hendes følelser og tanker ikke kan abstrahere fra problemet (Advokat:8). Det er ønsket om at undgå denne negative *energimæssige påvirkning*, der ligger bag hendes aktive tilvalg af en *tidsmæssig påvirkning*, selvom hun efterstræber et mere *segmenterede* forhold mellem arbejdet og privatlivet. Hun har dermed en følelse af, at den *tidsmæssige påvirkning* er mindre ødelæggende for hendes privatliv end den *energimæssige, drænende stemning*, samt at hun i nogle tilfælde, kan eliminere den *drænende stemning* ved at arbejde. Det peger på en vægtning af påvirkningstypernes problematiseringsgrad, hvilket er unik for dette aspekt i modellen, da nogle problemstillinger kan imødekommes igennem accepten af ekstra arbejdstimer - en *tidsmæssig påvirkning*. Dog er det ikke gældende for alle problemstillinger, idet kerneopgavernes immaterielle form indeholder problemstillinger, der kræver kreativ tænkning og derfor ikke kan løses på kommando, ligesom Advokatens tidligere citat, hvor hun oplever at en problemløsning naturligt popper frem i hovedet når hun er i skoven med familien. Det kan man se et tydeligt eksempel på, når Forskeren reflekterer over hendes former for problemløsning.

Hos Forskeren skabes der nemlig en anden form for *energimæssig påvirkning* i hendes delvist integrerede forhold mellem arbejdet og privatlivet. Hendes fortælling er et eksempel på, hvordan problemløsningen gør det svært at fralægge arbejdet, når man holder fri, hvilket medfører at man er energimæssigt påvirket i form af mentalt fravær uden for arbejdstiden. I denne situation oplever hun, at det medfører en *drænende stemning*, hvor hun bliver frustreret og følelsesmæssigt er påvirket af ikke at kunne løse en faglig problemstilling i hendes forskning eller håndtere samarbejdsproblematikker (Forskeren:8). Det integrerede forhold samt de generelle svage grænser i både tid, sted, men specielt i relation til denne situation den ekstremt svage *psykisk grænse* mellem hendes arbejdsliv og privatliv gør, at problemstillinger fra arbejdet har en stor plads i hendes bevidsthed, da hun mentalt arbejder på at løse dem simultant med at hun

håndterer de daglige gøremål i hjemmet. Den lave grad af opdeling muliggør at problemløsning bliver ved med at florere i hendes bevidsthed og skaber i høj grad en *energimæssig påvirkning* i form af *drænende stemninger* (Forskeren:5). En lignende problemstilling er genkendelig i den Selvstændiges fortælling, hvis arbejdssituation er endnu mere integreret.

Den Selvstændige oplever på en lignende måde at problemløsning i konkrete opgaver kan påvirke ham, dog medfører hans integrerede position samt en yderst stor grad af fleksibilitet i tid, sted og *psykiske grænse* i kerneopgaven, at påvirkningen mest udmøntes i *tidsmæssig* form for ham. Hans integrerede position samt fleksible kerneopgave bevirker, at han enten nemt kan arbejde over, hvis en problemløsning tager længere tid eller, at han kan holde pauser i arbejdet og aktivt udskyde problemløsningen til et senere tidspunkt, hvis der opstår problematikker han skal fundere over – i denne tid hvor privatlivets forpligtelser får opmærksomhed vil den *energimæssige påvirkning* med en *drænende stemning*, kunne opleves lignende Advokatens og Psykologens, idet bekymringen og løsningsmuligheder ikke begrænses af en svag *psykiske grænse*. Dermed oplever han specielt en *tidsmæssig påvirkning*, som resultat af problemløsning, der er mere markant end de andre informanter, idet den store fleksibilitet i samtlige aspekter af hans kerneopgave og forholdet mellem sfærerne tillader det (Selvstændig:3).

Aspektet om problemløsning kan dermed generelt for vidensarbejdere medvirke til, at der arbejdes uden for den planlagte arbejdstid og dermed skabes en *tidsmæssig påvirkning*, mens den *energimæssige påvirkning*, den *drænende stemning*, samtidigt påtvinger en højere grad af integrering for vidensarbejderen, i form af at man mentalt tænker på arbejdet, når man er i privatlivssfæren.

I det ovenstående er det tydeligt, hvordan det store ansvar, vidensarbejderen påtager sig for at løse problemstillinger, der ikke altid kan løses på kommando, skaber forskellige former for påvirkninger. Men analysen peger også på at problemløsning kan skabe påvirkninger, fordi det enkelte individ står alene med ansvaret for løsning af nogle kerneopgaver. Dette understreges i Psykologens beskrivelse af skyggesiden af de individuelle forhold:

"I 80 % af tilfældene så er det egentligt fint selv at kunne tilrette lægge og gennemføre og vurdere. Men så er der måske de der 15 % -20%, hvor det er et broget billede og man er usikker på, hvad det er man ser eller hvordan skal det forstås det her ja... og der kunne det da være dejligt, at der nogle gange var andre, der også var ude og se den der virkelighed. Der har vi meget det der ansvar for selv at bære det ind i en supervision og så få det reflekteret sammen med andre der" (Psykologen:5).

Psykologen oplever skyggesiden i forhold til det element i hendes kernopgave, hvor hun uanset tvivl må handle efter hendes faglige skøn, og hvor det kun er hende, der har fulgt sagen på helt tæt hold. Selvom der er mulighed for sparring igennem supervision, vil andre aldrig få en lige så dyb forståelse, hvilket medfører et ansvar, den enkelte skal kunne bære. Kerneopgaver, hvor den enkelte medarbejder agerer som en enmandshær, medfører et ansvar for at træffe de rigtige beslutninger. Dette giver et dermed et pres som kan påvirke privatlivet med *drænende stemninger* samt *tidsmæssige påvirkninger*.

Det individuelle ansvar for opgaveløsning samt den særlige ekspertise nogle vidensarbejdere opnår gennem deres individuelle kerneopgaver, er dog ikke et aspekt der er udbredt problematisk for alle vidensarbejdere, hvilket Bioanalytikeren er et eksempel på med stærke *tids-, steds- og psykiske grænser* i sammenhæng med en strukturelt determineret segmentering. Hendes kerneopgave skaber ikke kun en arbejdssituation, hvor arbejdet ikke kan tages med hjem, men det skaber yderligere et mindre individuelt ansvar for problemløsning uden for arbejdstiden. For hendes arbejde er det næste vagthold ansvarlig og overtager problematikkerne der måtte være tilbage efter vagten afsluttes, hvorved ansvaret for at håndtere problemerne videregives. Dermed er det en del af de ydre omstændigheder for hendes kerneopgave, at konkrete problemer, der skal ageres på, videregives.

Problemløsning tydeliggør, hvordan et element kan medføre mangeartede påvirkninger af varierende størrelse, for forskellige vidensarbejdere samt hvordan det for nogle ikke eksisterer som en del af deres arbejdssituation. Den mest dominerende påvirkning fra problemløsningsaspektet vurderes på baggrund af ovenstående at være *energimæssige påvirkninger*, der kan forekomme i alle dens former, men især som et mentalt fravær, hvor det f.eks. som hos Forskeren giver sig udslag i tankestrømme, når hun er hjemme. Den følelsesmæssige påvirkning det involverer er dog mere ambivalent, da den på den ene side kan være *berigende* - som det f.eks.

er tilfældet hos Advokaten, når hun løser en problemstilling. Derimod kan dog også være *drænende*, når Psykologen, ligesom andre, oplever de bekymringer der kan følge med hendes ansvar i arbejdet. Derudover kan problemløsning føre til en *tidsmæssig påvirkning* der udmønter sig i ekstra arbejdstimer som specielt Forskeren, Advokaten og den Selvstændige oplever. Det særligt interessante i dette element om problemløsning er, at det tyder på at den *tidsmæssige påvirkning* er at foretrække, for nogle informanter, fremfor en *energimæssig påvirkning* af en *drænende stemning* der hverken er produktiv eller nem at begrænse.

Konsekvenserne af dette element om problemløsning bliver for nogle vidensarbejdere forstærket af et arbejdsliv hvor kerneopgaven omhandler andre mennesker, hvor de i mødet med exceptionelle skæbner bliver påvirket. I det efterfølgende afsnit vil vi derfor se nærmere denne side af vidensarbejde i det grænseløse arbejdsmarked.

Mødet med exceptionelle skæbner:

Videre ad stien i modellen er det næste element *De exceptionelle skæbner*, der opstår i den del af vidensarbejderen kerneopgave, der omhandler eller udføres igennem en relation til andre mennesker. Dette medfører møder med mange forskelligartede ofte udsatte borgere i samfundet. Når vidensarbejderen møder exceptionelle skæbner, kan det blive kompliceret at indgå i professionelle relationer, da det er sværere at agere engageret i en følelsesmæssig arbejdssituation og holde følelserne adskilt fra vidensarbejderens egen følelsesoplevelse samt at fralægge disse følelser og tanker herom, når arbejdsdagen er slut (Hochschild;39-40; Kyed 2017:148-149). Elementet om exceptionelle skæbner, belyser de oplevelser hvor den professionelle distance, ikke kan opretholdes og hvordan dette ligger til grund for hovedsageligt *energimæssig drænende stemning* i privatlivet. Analysen vil dykkere nærmere ned i, hvordan det ikke udelukkende eksisterer i direkte relationsarbejde. I dette element tydeliggøres det, hvordan den heterogene informant udvælgelse har bidraget med alsidige perspektiver, idet de vidensarbejdere hvis kerneopgave ikke omhandler mennesker, hverken direkte eller indirekte, ikke er berørt af denne del. Derfor vil deres sti i stedet bevæge sig videre til efterfølgende elementer i modellen.

Advokaten, med sit delvist segmenterede forhold mellem arbejdet og privatlivet, beskriver tydeligt i sin fortælling hvordan dette element kan ligge til grund for den påvirkning der kan opstå på baggrund af møder med exceptionelle skæbner i hendes arbejdsliv:

"Man kan sige at den professionelle distance jeg har til alle klienter, der er da nogle, både gode og dårlige, der kommer ind under huden på en. Altså har du siddet og set på børneporno i fem dage i streg, så kan man da godt mærke det på humøret og man kan ikke sådan lige sætte en finger på det. Der er jo ikke noget jeg er ked af, men det sætter bare et præg på, at du har set nogle ting, du ikke synes er fedt og som du ikke nødvendigvis kan sidde og snakke med familien derhjemme. Der kan da også være triste skæbner af klienter, hvor man har virkelig ondt af dem, og der kan da godt være nogle af dem, hvor man føler medfølelse for dem eller føler foragt [..]" (Advokaten 13).

Det er dermed et aspekt af arbejdet, der i høj grad kan skabe en *energimæssig påvirkning* i privatlivet og yderligere skabe en *drænende stemning* for vidensarbejderen., hvilket Advokaten beskriver igennem en underliggende følelse der er svær at sætte ord på, men som opleves som humør tagende og som *"sætter et præg"* også udenfor arbejdstiden (Advokaten 13). Lignende oplevelse beskriver Psykologen, der på trods af en større segmentering end Advokaten og med en stærkere *psykisk grænse* mellem arbejdet og privatlivet, oplever den *drænende stemning* ved at *"Det er mere det der med, at man ser man møder de, der er meget forpinte og det er mest de ting, som jeg kan tumle med"* (Psykologen 10). I beskrivelsen *"tumle med"* ligger den en oplevelse af, at elementet optager hendes mentale resurse og præger hende følelsesmæssigt negativt, når hun har fri. Udfra Advokatens og Psykologens oplevelse af grænserne mellem arbejdet og privatlivet, peger det på, at dette er et element af kerneopgaver funderet i relationer, som ikke kan afværges af et til dels segmenterede forhold mellem arbejdet og privatlivet, heller ikke i tilfælde hvor vidensarbejderen har stærke grænser mellem de to sfærer, specielt i tid og sted, og med en *psykiske grænse*, der også er overvejende stræk, såsom Psykologen eller imødekommes af en svagere *psykiske grænse*, som Advokaten i højere grad har. At denne påvirkning eksisterer på trods af stærke *grænser* i et segmenteret forhold mellem arbejdet og privatlivet tydeliggøres i Bioanalytikerens fortælling.

Bioanalytikerens tydeliggør herunder hendes oplevelse af at være påvirket af exceptionelle skæbner når hun holder fri, på trods af et yderst segmenterede forhold og tre stærke grænser mellem arbejdet og privatlivet:

"Men bag skærmen kan man jo godt se nogle resultater, hvor man godt kan se okay det her, det er ikke helt godt, slet ikke godt og hvis det er et lille barn, der ikke er ret gammelt og man skal ringe ud til afdelingen og give en besked, er det ikke ret godt sådan på den måde ja..." (Bioanalytiker 6).

På trods af at hendes arbejde ikke er funderet i relationen med patienten, men foregår bag instrumentets skærm hvor hun analyserer patientens prøver, oplever hun en påvirkning, selvom hun ikke direkte konfronteres med samme form for patienthåndtering, der er indlejret i andre former for sygepleje. En oplevelse som den Bioanalytiker beskriver i ovenstående eksempel, oplever hun, lignende Advokaten og Psykologen, som en *energimæssig påvirkning* gennem en *drænende stemning*, hvor hun mentalt er optaget af den påvirkning episoden skaber:

"Jeg tror sådan...at man tænker over det og så næste dag så er man da nysgerrig for at vide okay jamen hvad skete der så med den her patient fik de... fik de liv ham eller hvad der nu lige har været hændelsen. Sådan noget kan man godt være nysgerrig på. [...]" (Bioanalytiker 20).

På trods af at der i hendes kerneopgave er begrænset patientkontakt og en struktur, der forhindrer hende i at tage arbejdet med hjem, er der i hendes beskrivelse tegn på, hvordan der i nogle unikke tilfælde med særligt udsatte patienter, skabes en *drænende stemning*, hvor hendes tanker kredser om situationen og det mulige kritiske udfald. Det er dermed et element, der tyder på at knytte sig til kerneopgaver, der omhandler mennesker, men ikke udelukkende kerneopgaver der er funderet i det direkte relationsarbejde.

Denne del af deres arbejde, der kan ses som, og hvilket Advokaten beskriver som *"En professionelle distance"* kan anskues som en del af hvad Hochschild belyser som den følelseskultur og de tilhørende følelsesregler, der kan være knyttet til en profession (Kyed 2017:147-148). Den professionelle distance i arbejdet nogle vidensarbejdere kan opleve, hænger sammen med det emotionelle aspekt af deres kerneopgave, hvori de får en indsigt i andre individernes problematiske livssituationer og derigennem både må være i den emotionelle påvirkning indblikket medfører men også holde den på afstand. Dette opleves af informanterne som en nødvendighed, så den ikke forhindrer dem i deres professionelle arbejde eller overtager deres eget følelsesliv. Dermed må de udføre hvad Hochschild beskriver som *surface acting*, hvor de udtrykker andre følelser, end de selv føler i situationen, fordi deres rolle i arbejdet kræver det (Hochschild

2012:90). Men dette analytiske element belyser netop et aspekt, hvor denne professionelle distance gennem *surface acting* ikke kan opretholdes og medfører en *drænende stemning* i privatlivet.

Det er når vidensarbejderen får en oplevelse af at dette individ de møder har en exceptionel skæbne og befinder sig i en yderst udfordret situation, hvilke gør at deres professionelle distance ikke kan holde *de exceptionelle skæbner* de møder på afstand. På trods af et arbejdsliv hvor de fleste man møder er udsatte i samfundet er dette et element der opstår når i mødet med nogle tilfælde der er mere ekstreme end dem de normalt, møder. Det leder til at der i høj grad gennem vidensarbejderens følelsesmæssige involvering bliver skabt en *energimæssig påvirkning* igennem en *drænende stemning* der tæger på deres energi i deres privatliv når det fx er svært for Advokaten at ligge klienter bag sig og være tilpas i familielivet efter en dag i retten med barske bevisførelser. Analysen peger på at dette element ikke begrænses af stærke rammer i den psykiske grænse, hverken når ansvarsopgaven videregives til andre, ligesom Bioanalytikereren oplever igennem hendes vagtskifte, eller når vidensarbejderes selv har styringen og ansvaret for opgaven, som Psykologen og Advokaten oplever.

Mødet med exceptionelle skæbner vil kunne forstærke modellens næste element, der belyser de løse rammer og den daglige selvevaluering der blandt andet kan omhandle spørgsmålet om, hvorvidt man har gjort sit arbejdet godt endnu mere presserende.

Løse rammer og selvevaluering:

Det næste element omhandler *Løse rammer og selvevaluering* hvilket i modsætning til elementet om de exceptionelle skæbner, viser sig at være mere udbredt iblandt vidensarbejderne. Dette element stammer fra de flydende grænser i forhold til, hvad rammerne for ens arbejde er og hvornår man i sit daglige arbejde lever op til disse rammer og krav (Ward & King 2017: 59) (Erikson & Goldthorpe 1993:41-42; Lund & Hvid 2007:5). Vidensarbejderne oplever det specielt, når arbejdet har skiftende og komplekst indhold samt hvor det ikke er tydeligt, om ens daglige arbejde er fyldestgørende eller ej, da det afhænger af det individuelle skøn (Kamp et al. 2009: 614), (Pihl-Tingvad 2012:51-52). Centralt for dette element er, at rammerne for nogle vidensarbejdere ikke tydeliggør, hvornår de har opfyldt deres rolle, eller ubevidst kan overskride rammerne da dette ikke er tydeligt hverken for en selv eller omgivelserne i dagligdagen (Ward & King 2017: 59; Litchfield et al. 2016:5; Lund & Hvid 2007:5). I varierende former

iblandt vidensarbejderne tydeliggøres det, hvordan selvevaluering har en betydning, men specielt er hjulpet godt på vej af eksterne personer i deres arbejdsliv. Løse rammer samt problemer med at evaluere sit daglige arbejde kan lede til påvirkninger af *tidsmæssig* form og både *berigende* og *drænende energimæssige stemninger*. I udfoldelsen af dette element har de heterogene informanter bidraget med forskellige nuancer, der hver især hjælper med skabe en dybere forståelse for omfanget og udformningen af elementet.

Forskeren oplever det for eksempel forhold til vejledningssituationer, hvor hun udtrykker et behov for at tydeliggøre over for sig selv, at det ikke er hendes ansvar eller arbejdsområde at gøre en ekstra indsats overfor studerende, der ikke følger hendes vejledning. Dette oplever hun specielt som en *tidsmæssig påvirkning*, hvor hun ender med at dedikere mere tid til denne vejlederopgave, end hun bør, idet de løse rammer lader det være op til hende selv at rammesætte vejledningsmængden. Dermed kan det specielt tage overhånd i relation til hendes arbejdsrytme, hvor en del af hendes arbejdstimer ofte ligges om aftenen (Jf. Analysedel 1). Denne *tidsmæssige påvirkning*, skabes i nogle tilfælde af en manglende kontrol over de studerendes indifferens for hendes vejledning, der skaber en øget trang til at vejlede i en mere præcis retning, – hvilket er endnu mere tidskrævende. Forskerens beretter om en lignende situation med andre studerende, idet hun beretter om en del af den mentale proces: "*fordi at de så får en dårlig karakter, så er det ikke nødvendigvis fordi, at jeg har ydet en dårlig vejledning. Det kan også bare være fordi, at de er dovne dumme studerende*" (Forskeren:12). Heri viser det sig som et element, der kan medvirke til en generel øget arbejdstid, under hendes integrerede forhold, hvor de svage *tids-* og *stedsgrænser* medvirker til, at arbejdet let får lov til at optage mere tid. Dermed er Forskerens proces med selvevaluering også mentalt funderet og besværliggjort, da der ikke er let håndterbare målelige aspekter af hendes arbejde med vejledning, forskning og undervisning, der kan danne grundlag for en objektiv vurdering. Underliggende heri ligger der et aspekt, hvormed hun tidligere har skabt en selvevaluering, ud fra hvordan eleverne klarer sig, selvom hun rationalet skelner imellem disse. Det er med til at påpege, hvor svært det kan være at vurdere ens daglige arbejde og derfor kan karaktererne komme til at blive vejviseren upåvirkelige af deres validitet, som henholdsvis udslagsgivende for en *drænende stemning* eller *berigende stemning*, alt efter hvordan de studerende klarer sig.

I Psykologens job oplever hun, at elementet om *løse rammer og ansvarsfordeling* giver en anderledes form for påvirkning, i form af en *drænende stemning*. Det er specielt, når hun som fagperson bliver forhindret i at agere og løse, hvad hun anser som hendes arbejdsopgave:

"Jeg er jo også sat skakmat nogle gange af, at jeg synes faktisk ikke jeg kan etablere et tilbud, som er hjælpsomt for barn og familie. Vi har også børn, som ikke får det, de har brug for og når man så, som faglært ser og synes man har en ide om, hvad de har brug for, men man kan ikke tilvejebringer det [...] det er nogle af de sager, der fylder rigtigt meget og det gør de også, når man kommer hjem." (Psykologen: 6).

"Det fylder jo som en frustration over ikke at kunne.... Ikke at kunne handle på det man ser....jeg får jo noget indblik, jeg får noget viden, men har ikke altid handlemuligheder i forhold til det....og det giver jo selvfølgelig noget afmagtsfølelse. Så det er nok mest som frustration og afmagt at det sætter sig...og bekymring" (Psykologen:7).

I ovenstående citat tydeliggør Psykologen hvordan påvirkningen udmønter sig som en *drænende stemning*, der tynger hende og bevæger sig med ind i hendes privatliv, over den stærke grænse og på trods af et segmenteret forhold. Disse eksempler kan føre til en følelse af ikke at lykkes i sin arbejdsrolle, som tages med ind i privatlivet. Både Psykologen og Forskeren beskriver mentale håndteringer, til de ellers forskellige typer af påvirkning, som de har skabt for at håndtere de løse rammer der er et element i deres arbejde. Heri tydeliggør de over for dem selv, hvor langt deres arbejdsopgaver strækker sig, som en måde at kunne håndtere følelsen af at deres arbejde, nogle gange ikke slår til. Det er en mental øvelse i at minde dem selv om deres roller:

"Hvor det er at altså tidligere, at det bare var et nederlag, hvis de klarede sig dårligt, hvor det var, at man bare tænkte at jamen...[...] uanset hvad jeg gjorde, så gjorde de ikke, hvad det var, at jeg foreslog dem og når de ikke gjorde, hvad jeg foreslog dem, så blev jeg ved med at læse det og blev ved med at komme med forslag og jeg brugte utroligt meget tid på det, ja.. fordi jeg følte et ansvar,...som egentligt bare burde ligge ved dem, fordi at de både var dovne og stædige" (Forskeren:12).

For Psykologen er det igennem en tydeliggørelse af *"så er jeg også kun medarbejder, så tænker jeg, at jeg har et formidlingsansvar for at formidle ind i mit system [..(ledere)..]* Så det ikke bliver

mit personlige ansvar alene at gå med den her viden, men sørger for at få den lagt tilbage i systemet og sagt der er et problem" (Psykolog:7). Igen gennem dette element i deres arbejde understreges behovet for, at de øger deres bevidsthed om afgrænsningen og ansvaret for deres arbejde, hvilket ikke lader sig begrænse af udformningen af grænsen mellem arbejdet og privatlivet, idet Forskeren og Psykologen oplever og arbejder under væsentlige forskellige rammer for deres kerneopgaver. Dermed tyder det på at være mere grundlæggende i relation til udformningen af kerneopgaven og hvor løse dennes rammer er.

For Advokaten påvirker utydelige rammer hende specielt igennem hendes kunders behov, som får dem til at ringe udenfor arbejdstid, hvilket udmønter sig i en *tidslig påvirkning* for hende i hendes privatliv. Denne kommer i form af telefonopkald, der ikke kun er begrænset til den ydelse, der er hendes kerneopgave i klienthåndtering, men grænser sig til socialt arbejde samt sikring af følelsesmæssig stabilitet for pårørende til hendes klienter. "*De ti minutter jeg bruger på hende, det er jo ikke noget der ødelægger min dag, når samtalerne er slut, så lægger jeg det på hylden og så glemmer jeg alt om det" (Advokaten:18). På trods af alsidigheden i, både praktiske og emotionelle, henvendelser hun bliver mødt med, er hendes fortælling ikke et udtryk for en stor negativ *energimæssig påvirkning*, men det er *den tidslige påvirkning*, hun oplever som et forstyrrende element i hendes privatliv. I modsætning til det forventede, er der tegn på, hvordan det kan medføre en *berigende stemning* ved at vide, at hun hjælper hendes klienter til en bedre dag. Dette aspekt af hendes arbejde ligger både til grund for graden af svaghed der viser sig i hendes, specielt *psykiske grænse* og i nogle tidsrum *tidslige grænse*, mellem arbejdslivet og privatlivet, hvor der er en højere grad af gennemtrængelighed, da det er en nødvendighed for at hun kan have kunder i hendes selvstændige virksomhed. Dog ligger hun gennemgående vægt på, at det er et væsentligt aspekt, at hun søger den reflekterede segmentering mellem arbejdslivet og privatlivet, specielt i privatlivets vigtigste timer om eftermiddagen (Jf. Analysedel 1).*

Advokaten samt bygningsingeniøren beskriver, hvordan de oplever, at det diffuse element er dominerende i deres arbejdsliv, men belyser hvordan arbejdet indeholder et element af ekstern validering, der har en stor betydning for deres selvevaluering proces og bidrager med en enorm *berigende stemning* til deres privatliv.

"Altså klienten kan godt på 10 års fængsel, men stadig give mig et kram og sige tak for hjælpen, så kan jeg stadigvæk godt gå derfra med en form for eufori over det og at jeg har passet mit arbejde på en god måde og at han føler sig godt behandlet."

(Advokat:11).

For bygningsingeniøren beskriver han, hvordan det er utydeligt, om han gør det godt i hans nuværende kerneopgave, hvilket gør det svært at navigere efter, da han sidder med opgaven selv. Hvordan den eksterne validering medfører en *berigende stemning*, udtrykker han specielt i forbindelse med interne møder: *"Lige så snart jeg får noget ros så bliver det bare afspejlet helt vil meget [...] jeg har simpelthen så meget energi"* (Bygningsingeniøren:8). Den måde han mærker det, er i form af et tydeligt anderledes humør, når han kommer hjem og et usædvanligt energisk overskud, der giver han lyst til at nyde livet mere med sin familie. Udover det medførte en uklarhed i hans arbejdsrolle, var det opgaver, hvor han ikke med sikkerhed vidste, hvor godt de var løst: *"Vi opmåler vores tilfredshed ved at se, okay høre vi ikke fra dem, så har vi gjort det godt"* (Bygningsingeniør:2). Den metode giver en stor utydelighed i forhold til hans selvevaluering, hvilket medfører både en *tidsmæssige* påvirkning, samt en *drænende stemning*, hvor følelsen af usikkerhed får frit løb og derved er nedrivende for hans professionelle identitet:

"Hvis det ikke går godt på arbejdet, så har jeg bare lyst til min sofa og ikke andet....så har jeg ikke lyst til noget som helst og hvis det går godt på arbejdet, så har jeg lyst til en hel masse ting efter arbejdet, man kan tydeligt mærke det" (Bygningsingeniøren:8)

Kontrasten imellem ovenstående citat og det tidligere, om hvilken *berigende stemning* han oplever, når han får ros på arbejdet, er slående og hans italesættelse af forskellen viser tydeligt betydning af dette element. Dermed er det tydeligt hvordan de løse rammer og utydelighed omkring ansvar og opgavens afgrænsning kan spille sammen med en uklarhed for individets egen selvevaluering og risikere at medføre en *drænende stemning* der medfører et underskud i ens energiresource og overskud til at engagere sig i sit privatliv.

Denne mentale proces tydeliggør, hvad Bioanalytikeren beskriver som hendes rettesnor efter en lang og hård arbejdsdag, da hendes kerneopgave består i at passe de opgaver, der er i laboratoriet, hvor hver dag aldrig er ens, er det også her diffust hvordan den enkeltes arbejdsindsats har været, idet det består i at udføre så mange analyser som muligt inden vagtskiftet. I hendes

arbejdssituation viser der sig en tydelig forskel til de andre informanter, hvor de tydelige rammer for hendes arbejdsliv, og ikke mindst hendes arbejdsopgaver gør, at det ikke er samme *tidsmæssige påvirkning*, idet de stærke strukturelt determinerede rammer rammesætter hendes arbejdsdag. Dog er selvevalueringen og herunder den emotionel påvirknings tilstedeværelse, bidragende til en usikkerhed i egen succes der kan lede til en *drænende stemning*, der er bundet i en u håndgribelighed og utydelighed om indsatsen den enkelte arbejdsdag.

Dette element har associationer til dele af Rosas tanker om konsekvenserne af fremmedgørelse, der kan opstå gennem samfundets acceleration og det øgede livstempo, hvor det i denne analyse peger på, at vidensarbejderen risikerer at få en følelse af fremmedgørelse fra sit arbejde gennem en manglende mulighed for at kunne føle ejerskab gennem utydeligheden i arbejdsdagens udrettelser samt kvaliteten af deres arbejdsindsats (Rosa 2014:95). Den øgede kompleksitet, hvormed arbejdet breder sig udover både dets kerneopgave og arbejdsdagen i vidensarbejderes søgen efter, at sikre det højeste mulige udbytte af deres arbejde, kan medføre en fremmedgørelse fra både meningen med deres arbejde og deres egen rolle i deres arbejdsliv, idet det er en uendelig kamp, man befinder sig i, hvor det man efterstræber aldrig kan opnås, idet man aldrig vil have den tid, man ønsker til at excellere på alle områder i arbejdslivet ligesom i privatlivet.

De utydelige rammer samt en rolleklarhed, kan nogle vidensarbejdere opleve, som bagsiden af et frit arbejdsliv, med meget frie rammer til at løse sine arbejdsopgaver. For dem, der oplever skyggesiden, er det i højere grad utydeligt i deres kerneopgaver hvilke rammer der er og hvornår opgaven er løst. Elementet her ligger til grund for både *tidsmæssige påvirkninger*, samt emotionelle påvirkninger der udformer sig som både *berigende* og *drænende stemninger*. Dermed er det et element, der udtrykker den dualisme, der er i vidensarbejde, hvor nogle strukturer både opleves som positive og negative alt efter omstændighederne. Påvirkninger fra dette element, er specielt faciliteret af kombinationen af løse rammer for, hvornår en opgave er "færdig" samt svage *tids-* og *stedsgrænser* der muliggør, at der bliver skabt en *tidsmæssig påvirkning* i privatlivet. Dette er tydeligt ved blandt andet Forskeren, hvis integrerede forhold netop åbner yderligere op for dette, og gør det svært at begrænse. De *berigende stemninger* er specielt et udtryk for en ekstern validering, der hjælper den selvevaluering, der kan være svær for individet selv at nå frem til. I modsætning hertil opstår den *drænende stemning* gennem usikkerhed

på selvevalueringen, samt ved en utydelighed om ens rolle i et arbejde, man er passioneret omkring og derfor ønsker at løse opgaver, som er uden for ens rækkevidde. Dog er det ikke alle, der oplever dette element, hvor det specielt er set, at disse problemer opstår i mindre grad, når kerneopgaven er veldefineret samt strukturerne for at løse den er tydelige.

De ovenstående påvirkninger fra elementet de løse rammer medfører at den enkelte ofte selv må sikre og opretholde overblikket. Dette krav, der medfølger et selvstændigt arbejdsliv under lavt bureaukrati, kan i sig selv ligge til grund for påvirkninger i privatlivet, hvilket vil blive udfoldet i næste afsnit.

Ansvar for overblikket:

Det sidste element denne analyse vil beskæftige sig med, er elementet *Ansvar for overblikket*, der omhandler, hvordan en høj grad af selvledelse samt ansvar i sine kerneopgaver vil kunne ligge til grund for påvirkninger uden for arbejdet. Nærværende element belyser hvordan den enkelte vidensarbejder konkret påvirkes både af at have den frihed der er indlejret i nogle former for vidensarbejde, samt ansvaret for hvordan det udføres. Idet ansvaret bindes sammen med den store betydning, der tillægges et succesfuldt og meningsfuldt arbejdsliv, opleves ansvaret for mangler som den enkeltes (Hermann & Kristensen 2004:506; Noon et al 2013:67). Det opleves på forskellige måder af forskellige vidensarbejdere, men udgør for dem alle et væsentligt element. De mest dominerende måder hvorpå dette element påvirker privatlivet, er specielt den tidlige påvirkning, mens det også viser sig at munde ud i en *drænende stemning* samt *berigende stemning*. I nedenstående analyse bliver det tydeliggjort, hvordan det konkretiseres igennem overblikket over arbejdsopgaverne.

Problematikken omkring at holde overblikket over mange forskelligartede elementer i arbejdsopgaven er specielt noget Forskeren udtrykker, som et udfordrende element i hendes integrerede arbejdsliv, hvor hun specielt oplever en nærmest kontinuerligt *tidsmæssig påvirkning*, eftersom hun arbejder meget om aftenen for at holde overblikket og sørge for at hun er velforberedt samtidigt med, at hun skal have tid til sine forskningsforpligtelser. I hendes fortælling er dette element et af de største grundlag for påvirkninger, hvor hun igennem tiden har arbejdet på at skabe et system, der er stringent kordineret igennem hendes kalender "*det betyder, at så kan jeg få meget mere koncentreret tid til andre opgaver, så bliver det meget mere koncentreret og det kan jeg mærke, det giver ro.*" (Forskeren:3). Hun belyser, hvordan det er en nødvendighed

for, at hun kan opretholde et overblik, hvor hun kan jonglere med og opfylde de alsidige forpligtelser, hendes arbejde kræver af hende, men for hvilket der ikke eksternt sættes en struktur for. Ved at anvende hendes kalender på denne måde, opsætter hun nogle rammer for hendes arbejde, der ellers er meget afvekslende med kontakt til andre og som derfor kan forhindre tid til fordybelse i hendes forskning, der også er en vigtig del af hendes arbejde og ikke mindst meget betydningsfuld for hendes mening deri (jf. analysedel 1). I hendes fortælling opstår denne problematik under fleksible strukturer med en høj grad af autonomi, hvilket hun tydeliggør gennem en sammenligning til tidligere perioder hvor den manglende systematik skabte en problematisk og gennemtrængende *tidsmæssig påvirkning* samt en udbredt *drænende stemning*, med underliggende bekymringer for hendes forberedelse og faglige niveau.

Ligesom for Forskeren oplever Psykologen også ansvaret for overblikket som bibringende en *energimæssig påvirkning* som en *drænende stemning*. Dette er i form af bekymringen for, hvorvidt de har styr på de alsidige elementer i deres arbejdsliv, hvor de har ansvaret for at holde styr på mange forskellige dele, hvilket også er et af kendetegnene for vidensarbejde (Sørensen et al 2007:39). Psykologen beskriver det tydeligt i hendes fortælling om, hvornår hun oplever at være påvirket af sit arbejde, selvom hun holder fri med: "*Altså jeg vil sige nogle gange, så kører jeg med højt tempo og det kan også gøre, at det popper op om natten, sådan du hej har jeg nu huske det og jeg skal også lige huske det der*" (Psykolog:9). Heri er den *drænende stemning* som en bekymring for, om hun selv har styr på sit arbejdsliv og hendes ansvarsopgaver. Denne bekymring beskriver hun tydeligt, selvom hun oplever et mere segmenteret arbejds- og privatliv, end for eksempel Forskeren, idet hun prøver at holde arbejdet afgrænset til hendes fysiske tilstedeværelse på arbejdspladsen. Dette personlige valg under mere fleksible strukturelle rammer beskriver hun som "*jeg har brug for at have det delt op..*" (Psykolog:4) og dermed kan episoder såsom i det tidligere citat være med til, at hun som medarbejder foretrækker en mere segmenteret grænse i forsøget på at mindske dels ekstra arbejdet, men også bekymringer, når hun holder fri. Betydning af dette og bekymringen kan man se, som sammenhængende med den store betydning arbejdet generelt har, hvor det for Psykologen i høj grad handler om at hjælpe de udsatte børn på bedst mulig vis og udføre den korrekte faglige vurdering af behov og muligheder. I modsætning til denne *drænende stemning*, er bekymringen anderledes udslagsgivende for Bygningsingeniøren.

I bygningsingeniørens fortælling er det i højere grad en *tidsmæssige påvirkning* der italesættes, idet han oplever en lyst til at arbejde yderligere for at danne sig et overblik over den kommende dag.

"Ja, det har jeg gjort nogle gange (arbejdet om aftenen) ... Jeg kan godt lide lige at have den følelse, hvis man lige går hen i henvendelsessystemet og lige tjekker, hvad der er af sager eller hvis man lige oveni købet får lagt en plan til i morgen, så føler man sig sådan lidt lige lidt hellig" (Bygningsingeniøren:17)

I ovenstående citat illustrer Bygningsingeniøren, hvordan dette aspekt er båret af den stedsfleksibilitet teknologien skaber og kan medføre en *tidsmæssige påvirkning*, hvor man tyer til arbejdet som løsningen for at sikre sit overblik, muliggjort af teknologien. Yderligere kan den teknologiske udvikling også ses som medskabende af denne bekymring for, om man har overblikket, som bygningsingeniøren også påpeger i forhold til *"Lige tjekke hvad der er af sager"* hvormed teknologien faciliterer, at nye arbejdsopgaver, problemer eller ændringer ikke kun forekommer i løbet af kontortiden 9-17, men på alle tider af døgnet (Bygningsingeniøren:17). Derfor er den teknologiske udvikling, ikke kun med til at muliggøre, at man kan forholde sig til overblikket udenfor arbejdstiden, men også at det kan føles som nødvendigt, at arbejde på overblikket inden man går i seng, da der kan opstå ukendte problematikker. Man kan for eksempel få mails i løbet af aftenen, som kan være en ubehagelig overraskende, når arbejdsdagen starter (Bygningsingeniøren: 20). Det overblik individet skaber gennem denne tidlige påvirkning, er medvirkende til en *berigende stemning* der føles *"sådan lidt hellig"* skabt af selvtilliden i at man har styr på sit arbejdsliv. Dermed kræver det ekstra bevidsthed af individet ikke at arbejde når teknologien muliggør, at arbejdet er tilgængeligt på alle tider af døgnet. Den teknologiske tilgængelighed, hænger også sammen med de strukturelle forhold, som den Selvstændige oplever.

Det faktum, at den Selvstændige oplever, at arbejdet kan løses på alle tidspunkter af døgnet, er med til at skabe det element, som han beskriver som sin største udfordring i forhold til at lægge arbejdet fra sig og derved skaber det en *tidsmæssig påvirkning* i tidspunkter, hvor han havde planlagt at holde fri *"At undgå at sige jamen jeg kan da også lige tage 3 kvarter og lige nå at fikse det der (ekstra opgave også)....altså det er da nok den største udfordring, der er med at holde tingene adskilt. Arbejdsliv og fritid."* (Selvstændig:12). Dette faciliteres af kombinationen med hans yderst integrerede forhold mellem arbejdet og privatlivet, der skaber en kontinuerlige

overvejelse, om hvorvidt han lige skal arbejde lidt mere, for at være dét bedre med og lidt mere foran i arbejdsopgaverne.

Ligesom for bygningsingeniøren er denne del af elementet, der omhandler den *berigende stemning*, tydelig for Advokaten idet hun understreger, hvordan hendes egen autonomi i arbejdet giver en sikkerhed der føles som "balance" og "der er ro på" i at hun har overblikket og dermed eksplicit kan hjælpe med at modvirke overraskelser der ikke opstår akut af eksterne klienter:

"Jeg ved det jo i forvejen. Det giver bare en balance til, at man kan lytte til hvad han har lavet og der er ro på, hvis man ser en film, så kan man se den uden at have computeren ved siden af (Advokat:21).

Dette aspekt er en del af de udfordringer, der er afledt af den selvledelse, hvor den enkelte vidensarbejder har ansvaret for sin egen arbejdsindsats og dermed føler det pres, der medfølger for at holde overblikket og genfinde det når variablerne i arbejdsopgaverne ændres (Buch et al 2007:65). På denne måde er *Ansvar for overblikket*, i det underliggende, både præget af de tidligere elementer, der er med til at facilitere den enkeltes følelse af deres nødvendighed af, at have det fulde ansvar. Denne bekymring tyder ikke på at være afgrænset til strukturelle rammer for vidensarbejderen, men er udbredt på tværs af informanterne i analysen. Dog med undtagelse af Bioanalytikeren, der ikke oplever denne form for bekymring med de strukturelt, determinerede stærke *tids-* og *stedsgrænser*.

Elementet *Ansvar for overblikket* belyser, hvordan følelsen af at have ansvaret for ens kerneopgave og dermed skulle navigere mellem forskellige aspekter kan være problematisk i komplicerede opgaver og i et arbejdsliv med generel travlhed. Dette element er specielt understreget af den teknologiske udvikling, hvor der er mulighed for, at ændringer og udviklinger forekommer på alle tider af døgnet samt at man reelt kan forholde sig til overblikket hjemmefra. Dette aspekt er en del af de udfordringer, der er afledt af den selvledelse, hvor den enkelte vidensarbejder har ansvaret for sin egen arbejdsindsats og dermed føler det pres, der medfølger, hvor bekymringen kan tage overhånd. Dette leder til at elementet kan skabe specielt en *tidsmæssig påvirkning* samt *drænende stemning* hvor vidensarbejderen finder arbejdet frem om aftenen i søgen efter en sikkerhed i, at man reelt har skabt det overblik, man ønsker. Tydeligt ses det

blandt andet ses ved Bygningsingeniøren der oplever et behov for at forberede den efterfølgende dag sidst på aftenen. Ligeledes er der visse tegn på at teknologien og autonomien muliggør at der skabes en *berigende stemning* der er funderet i den sikkerhed overblikket medfører.

Elementet om overblikket forstærkes i sammenhæng med de tidligere elementer påpeget i modellen. Dermed kan elementerne være internt forbundet og denne adskillelse ovenstående analyse viser bør ses som et analytisk greb i søgen efter at opnå en dybere forståelse for de konkrete elementer af vidensarbejdet der kan lede til påvirkninger i privatlivet. I det efterfølgende vil konklusionen for anden del af analysen sammensmeltes med den overordnede konklusion på specialet.

En diskuterende konklusion:

Specialet har med et kritisk realistisk perspektiv undersøgt forholdet mellem arbejdet og privatlivet, med fokus på elementer der skaber påvirkninger fra arbejdslivet til privatlivet blandt vidensarbejdere. Analysen baserer sig på 6 kvalitative skype-interviews med 6 heterogene informanter der beskæftiger sig med forskellige former for vidensarbejde. Disse har indgået i en adaptiv forskningsproces med to teori-mosaikker. Det første med udgangspunkt i Nippert-Engs gennemgang af *segmentering-integreringskontinuummet*, udvidet med et trefoldigt grænsebegreb fra Clark, og det andet med udgangspunkt i to af Greenhaus og Beutells identificerede typer af rollekonflikter, med udvidelse af et følelseperspektiv med de to udvundne begreber om *berigende* og *drænende stemninger*, udsprunget af Blochs stemningsbegreb. I sammenspil med eksisterende forskning, er det på baggrund af ovenstående specialet har søgt at besvare problemformuleringen:

Hvordan oplever vidensarbejderen grænsen mellem arbejdslivet og privatlivet og hvilke elementer af arbejdslivet bevæger sig ind i privatlivet?

Problemformuleringens to dele er blevet undersøgt adskilt, med vægt på den anden del, dog med første del som det grundlæggende fundament for forståelse af individets kontekst som faciliterende for en dybere besvarelse for anden del af analysen. I analyseprocessen er hvert interview blevet behandlet holistisk som grundlag for efterfølgende i analyseprocessen at udføre tværgående analyser med fokus på gennemgående temaer.

I analysen af første del af problemformulering finder specialet at de 6 informanternes oplevelse af grænsen mellem arbejdet og privatlivet adskiller sig fra hinanden, hvormed de placerer sig forskelligt på *segmentering-integreringskontinuummet*. Deres placering afhænger i høj grad af deres arbejdes strukturelle rammer, samt deres eget tilvalg inden for disse. Analysen viser, at når de strukturelle rammer determinerer en høj grad af segmentering, kan individet **ikke** tilvælge en integrering. Derimod har individet i højere grad et navigationsrum, hvori de har muligheden for at tilvælge en segmenteret grænse mellem arbejdslivet og privatlivet, når de strukturelle rammer skaber en høj grad af integrering. På trods af strukturelle rammer der determinerer en integrering, anvender nogle informanter navigationsrummet til at skabe mere segmenterede rammer. Heri viser det sig, at de ikke alle efterstræber en høj grad af integrering i det praksis levede liv. Yderligere viser analysen, at graden af mening i arbejdet ikke er determinerede for, hvorvidt individet efterstræber et integreret eller segmenteret grænseforhold. Denne første del af analysen viser på denne måde at man ikke kan udlede individets forhold mellem arbejdet og privatlivet - udelukkende ud fra arbejdets tidslige og stedlige rammer, men at disse skal forstås i sammenspil med individets kontekstuelle tilvalg og fravalg.

Analysen af den anden del af problemformuleringen munder ud i en analytisk model, der peger på fire elementer, der på tværs af de forskellige typer vidensarbejde viser sig at kunne ligge til grund for en påvirkning i privatlivet. Disse fire elementer og den måde deres påvirkninger viste sig var som følgende:

- **Problemløsning:** Dette element omhandler hvordan problemstillinger som vidensarbejderen skal løse kan ligge til grund for påvirkninger der både skaber *berigende stemninger* når man løser en problemstilling, ligesom der modsat kan opstå *drænende stemninger* når problemstillinger er svære at løse. Ligeledes kan problemløsning ligge til grund for *tidmæssige påvirkninger*, idet det kan være svært at lægge det fra sig selvom arbejdsdagen er afsluttet.
- **Exceptionelle skæbner:** Dette element opstår i kerneopgaver der omhandler mennesker, men er ikke begrænset til direkte relationsarbejde. Elementet tydeliggør hvordan mødet med kriseramte mennesker igennem sit arbejde kan ligge til grund for *drænende stemninger*, idet deres særlige skæbner påvirker følelsesmæssigt. Denne del af arbejdet kræver, at man skaber en professionel distance for at varetage sin kerneopgave, men kan i praksis være svær at opretholde i særlige tilfælde.

- **Løse rammer og selvevaluering:** Dette element beskriver hvordan løse rammer kan skabe en rolleklarhed, der kan gøre det svært at vurdere arbejdsdagens præstation og hvorvidt man er lykkedes med arbejdsopgaverne. Det kan skabe *drænende stemninger*, som vidensarbejdere tager med hjem og risikere at opleve en fremmedgørelse fra deres arbejdsliv. Ligeledes kan denne usikkerhed skabe en *tidsmæssig påvirkning* igennem ekstra arbejde.
- **Ansvar for overblikket:** Dette element beskriver, at med et stort ansvar for at holde overblikket og specielt følelsen af at skulle bevare overblikket, medfølger specielt den *tidsmæssige påvirkning*, som et udslag for det ekstra arbejde hvormed man sikre sit overblik. Yderligere giver det *drænende stemninger*, hvis der opstår usikkerhed om hvorvidt man har mistet overblikket over arbejdet, ligesom det modsatte kan skabe en *berigende stemning*. Det viser sig som en del af den selvledelse, der er en udbredt del af deres arbejdsliv.

Konsistens i eksisterende forskning:

Igennem analysen er fund blevet holdt op imod eksisterende viden på feltet og teoretiske perspektiver. På baggrund af udfaldet af dette vil jeg argumentere for, at de elementer modellen peger på som relevante for vidensarbejderen i krydsfeltet imellem arbejde- og privatlivet, er pålidelige nuanceringer der har en relevans i denne diskussion. Mere konkret er disse fire elementers tematikker også gengangere i NFAs survey om psykisk arbejdsmiljø, hvilket understøtter den analytiske generaliserbarhed i, at dette er relevante områder at være opmærksomme på generelt på arbejdsmarkedet. Et eksempel på dette er i forhold til denne analyses element omkring *Løse rammer og selvevaluering* der kan genkendes i spørgsmålsbatteri to, hvor der blandt andet indgår spørgsmål såsom "Ved du hvornår du har udført dit arbejde godt?" "Er der klare mål for dit arbejde?" "Ved du nødagtigt hvad der forventes af dig?" (Clausen 2020:8). Yderligere er de analytiske tematikker relaterbare til de seks guldkorn, der blev præsenteret indledningsvist i specialet og den tvetydighed de indeholder (Jf. problemfelt). Eksempelvis påpeges det hvordan *mening* er af afgørende betydning for et positivt arbejdsliv (Sørensen et al. 2008:220). Dette blev løbende igennem analysen belyst for eksempel i relation til elementet omkring *Løse rammer og selvevaluering*. Idet tematikkerne er genkendelige, hvilket også er tydeliggjort igennem elementernes analytiske præsentation der er opstået i sammenspil med eksisterende tanker på området, fra både teoretiske vinkler og eksisterende forskning, er det ikke nye ukendte tematikker på arbejdsmarkedet som dette speciales konklusion munder ud i. Dog

bidrager specialet med en konkretisering af, hvordan disse overordnede og til tider abstrakte temaer opleves for vidensarbejdere.

Analytiske fravalg i empirimængden:

Igennem hele specialet er der kontinuerligt foretaget tilvalg samt fravalg hvilket har skabt det endelige produkt. Det er derfor relevant at diskutere nogle af de grundlæggende refleksioner der ligger bag denne proces.

I løbet af analysen bestod en betydningsfuld del af arbejdet i at udvinde elementerne, men også i at fravælge visse analytiske tematikker. Derfor blev den drevet af refleksionen omkring hvad der var særligt for vidensarbejdere, i tillæg til hvad der var mest betydningsfuldt i empirien. Dette har ledt til, at temaer blev fravalgt med udgangspunkt i om det er bundet op på vidensarbejde eller i højere grad er gældende for alle på arbejdsmarkedet. Et eksempel er at der var tegn på et tema, der belyste kollegaer og samarbejdspartneres betydning for sammenhængen mellem arbejds- og privatlivet. Dette tema blev undervejs fravalgt da det ikke er unikt for vidensarbejdere eller determineret af de strukturelle rammer for kerneopgaven. Det anses derimod som generelt betydningsfuldt for alle på arbejdsmarkedet at have velfungerende sociale relationer på sin arbejdsplads (Johnson & Hall 1988:1336; French et al. 2018:289). Det betyder at model 5 ikke indfanger alle de elementer der har været tegn på i det empiriske materiale, men er fokuseret imod dem der viste sig at være vigtigst for informanterne og samtidigt specifikt kendetegnende for vidensarbejde. Heri ligger at specialet ikke antager at have fremlagt den fulde sandhed over de eksisterende elementer, men i stedet et indblik i de væsentligste sammenhænge der viste sig for målgruppen. Dette spiller sammen med den kritiske realismes antagelse om viden som fejlbarlig og som et indblik i sociale verden (Wad 2000:55).

Den analytisk generaliserbarhed:

Denne viden kan på baggrund af samplingen generaliseres til vidensarbejde med varierende grad af *tids- og stedsautonomi* i deres kerneopgave. Med opgavens sampling, vil det ikke kunne indfange alle nuancerne i alle typer af vidensarbejde. En informantudvælgelse der har til hensigt at repræsentere en alsidig gruppe som vidensarbejde kan gribes an forskelligt og vil bidrage med forskellige indsigter i målgruppen. En anden måde at indfange forskelle i vidensarbejde, der adskiller sig fra dette speciales fremgangsmåde, er ved i højere grad tillægger graden af kreativitet i arbejdet et betydeligt fokus (Buch et al. 2009:55). Dog har dette speciales fokus

været rettet imod variationen i de ydre rammer omkring kerneopgaven. Med undtagelse af vidensarbejdere såsom kunstnere, hvor man kan argumentere for, at kreativiteten er en del af arbejdets strukturelle rammer, kan kreativiteten i højere grad ses som et udtryk for den måde ens arbejdsopgaver løses på, i det de beskrives som *"at tænke og udtrykke sig på nye og kreative måder, der kan sætte nye standarder"* end rammerne omkring arbejdet (Buch et al. 2009:55). Af denne grund er kreativitet ikke udvalgt som et selvstændigt samplingskriterie.

Kulturens betydning:

Fra specialets start har det haft til hensigt, at undersøge sammenhængen mellem arbejdslivet og privatlivet for at få viden om nogle af de påvirkende elementer, der er strukturelt indlejret på tværs af arbejdssituationerne. I forlængelse af tidligere refleksioner om fravalg er der et emne der er yderst relevant, i relation til den indledende pointering om grænseløshedspromatikker som en kollektiv problemstilling: Kulturens rolle. Dette har været fravalgt fra specialets start for at målrette dets fokus og opnå en fokuseret viden. Dog vil det være yderst relevant at koble dette speciales resultater med en kulturanalyse af den enkelte organisation, hvori man ønsker at forbedre det psykosociale arbejdsmiljø, ved at imødekomme de omstændigheder arbejdstageren oplever i forhold til at navigere imellem arbejdet og privatlivet. I en inddragelse af den lokale kultur og de oplevede elementer, ikke mindst hvilke påvirkninger der opstår, vil man kunne formode at der er kulturelle træk der både vil kunne øge eller mindske bestemte påvirkninger fra de enkelte elementer. Det er i denne unikke sammensmeltning, mellem arbejdstagernes oplevelser af grænsen mellem arbejdslivet og privatlivet, indenfor den lokale kultur, at man vil kunne anvende de belysede elementer som redskab til italesættelse og understøttelse af deres forekomst fra det kollektive niveau i organisationen.

Litteraturliste:

AC.dk a (2018): *Eksperpanel i socialt og organisatorisk arbejdsmiljø: Sådan forbedrer vi arbejdsmiljøet*. Link: <https://www.ac.dk/ekspertpanel-i-socialt-og-organisatorisk-arbejdsmiljoe-saadan-forbedrer-vi-arbejdsmiljoeet/> (tilgået d. 19/1/2020).

AC.dk b (2020): "Den frivillige statslige lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø er en succes. Akademikerne". Link: <https://www.akademikerne.dk/den-frivillige-statslige-lederuddannelse-i-psykisk-arbejdsmiljoe-er-en-succes/?fbclid=IwAR3OBzMSVJuDMIykkBWhQIVLbBowLY17Zel3Dn3M0-7I9Od01YaY1XWhg> (tilgået den 24-05-2020).

Allen, Tammy D., David E. L. Herst, Carly S. Brück & Marta Sutton (2000): "Consequences associated with work-to-family conflict: A review and agenda for future research". *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(2):278-308.

Allen, Tammy D., Soner Dumani, Kimberly A. French & Kristen M. Schokley (2020): "A Cross-national Meta-Analytic Examination of Predictors and Outcomes Associated with Work-family Conflict". *Journal of Applied Psychology*. 105(6): 539-576.

Amstad, Fabienne T., Laurenz L. Meier, Ursula Fasel, Achim Elfering & Norbert K. Semmer (2011): "A Meta-analysis of Work-family Conflict and Various Outcomes with a Special Emphasis on Cross-domain versus Matching-domain Relations". *Journal of Occupational Health Psychology*, 16(2): 151-169.

Andersen, Heine (2011): *Sociologi – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels forlag, 4. udgave, 3. oplag.

Antoft, Rasmus Holmby & Heidi Salomonsen (2007): "Det kvalitative casestudium -introduction til en forskningsstrategi" i: Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen & Søren Kristiansen (red.): *Håndværk og horisonter: tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Antoft, Rasmus Holmby & Heidi Salomonsen (2012): "Det kvalitative casestudium -introduction til en forskningsstrategi" i: Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen & Søren Kristiansen (red.): *Håndværk og horisonter: tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 2. Oplag.

Aryee, Samuel, Hwee Hoon Tan & E. S. Srinivas (2005): "Rhythms of Life: Antecedents and Outcomes of Work-family Balance in Employed Parents". *Journal of Applied Psychology*. 90(1): 132-146.

Ashforth, E. Blake, Glen E. Kreiner & Mel Fugate (2000): "All in a Day's Work: Boundaries and Micro Role Transitions". *The Academy of Management Review*, 25(3): 472-491.

At.dk (2020): "Om strategi for arbejdsmiljøindsatsen frem til 2020". Link: <https://at.dk/om-os/formaal-strategi-organisation/om-strategi-for-arbejdsmiljoeindsatsen-frem-til-2020/> (tilgået den 24-05-2020).

Beutell, Nicholas J. & Jeffrey H. Greenhaus (1985): "Sources of Conflict between Work and Family Roles". *The Academy of Management Review*, 10(1): 76-88.

Bloch, Charlotte (2007): *Flow og stress - stemninger og følelseskultur i hverdagslivet*. København: Samfundslitteratur.

Bonke, Jens & Anders E. W. Christensen (2018): *Hvordan bruger danskerne tiden?* Gyldendal. Rock-wool Fonden.

Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard (2015): *Kvalitative metoder - En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 2. oplag.

Brinkmann, Svend (2015): "Etik i en kvalitativ verden" i: Svend Brinkmann & Lene Tanggaard: *Kvalitative metoder - En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 2. oplag.

Buch, Anders, Vibeke Andersen & Ole H. Sørensen (2009): *Videnarbejde og stress – mellem begejstring og belastning*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Buch-Hansen, Hubert & Peter Nielsen (2005): *Kritisk realisme*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Bulger, Carrie A., Russell A. Matthews & Mark E. Hoffman (2007): "Work and Personal Life Boundary Management: Boundary Strength, Work/personal Life Balance, and the Segmentation-integration Continuum". *Journal of Occupational Health Psychology*, 12(4): 365-375.

Burke, Ronald J. (2004): "Work and Family Integration". *Equal Opportunities International*, 23(1/2): 1-5.

Byron, Kristin (2005): "A Meta-analytic Review of Work-family Conflict and its Antecedents". *Journal of Vocational Behavior*, 67: 169-198.

Clark, Sue C. & Pam M. K. Farmer (1998): "Living in two different worlds: Measuring Cultural and Value Differences between Work and Home, and their Effect on Border-crossing". Paper presented at the Behavioral and Applied Management Annual Conference, Orlando, FL.

- Clark**, Sue Campbell (2000): "Work/Family Border Theory: A New Theory of Work/Family Balance". *Human Relations*, 53(6): 747-770.
- Clausen**, Thomas (2020): "DPQ-Arbejdspladsskema – Nationale Referencetal". København: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).
- Clausen**, Thomas, Ida E. H. Madsen, Karl Bang Christensen, Jakob B. Bjørner, Otto M. Poulsen, Thomas Maltesen, Jesper Møller Pedersen, Vilhelm Borg & Reiner Rugulies (2017): *Dansk psykosocialt spørgeskema – et spørgeskema om psykosocialt arbejdsmiljø*. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø.
- DeVaus**, David (2001): *Research Design in Social Research*. London: SAGE Publications.
- Edwards**, Jeffery R. & Nancy P. Rothbard (2000): "Mechanisms Linking Work and Family: Clarifying the Relationship between Work and Family Constructs". *The Academy of Management Review*, 25(1): 178-199.
- Erikson**, Robert & John Goldthorpe (1993): *The Constant Flux*. New York: Oxford University Press.
- Flynn**, G. *Warning (1995): Your Best Ideas May Work Against You*. Personnel Journal, 1995: 77-96.
- Frederiksen**, Morten (2015): "Mixed methods-forskning" i: Svend Brinkmann & Lene Tanggaard: *Kvalitative metoder - en grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2. Udgave, 2. oplag.
- French**, Kimberly A., Soner Dumani, Tammy D. Allen & Kristen M. Shockley (2018): "A Meta-analysis of Work-family Conflict and Social Support". *Psychological Bulletin*, 144(3): 284-314.
- Gilje**, Nils & Harald Grimen (2002): "Hermeneutik: Forståelse og mening" i: Nils Gilje & Harald Grimen: *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*. København: Hans Reitzel Forlag.
- Greenhaus**, Jeffrey & Gary N. Powell (2006): "When Work and Family Are Allies: A Theory of Work-Family Enrichment". *Academy of Management Review*, 1(1): 72-92.
- Grönlund**, Anne & Ida Öun (2010): "Rethinking Work-family Conflict: Dual-earner Policies, Role Conflict and Role Expansion in Western Europe". *Journal of European Social Policy*, 20(3): 179-195.
- Hall**, Douglas T. & Judith Richter (1988): "Balancing Work Life and Home Life: What can Organizations do to Help?". *Academy of Management Executive*, 2(3): 213-223.
- Halpern**, Diana F. & Susan E. Murphy (2004): *From Balance to Interaction: Why the Metaphor Is Important*. Changing the Metaphor. Lawrence Erlbaum.

Hochschild, Arlie Russell (2012): *The managed Hearth—Commercialization of Human Feeling*. California: University of California Press, 3. Udgave.

Holt, Helle (2003): *Indflydelse på egen arbejdstid som løsningen på tilpasningen mellem arbejdsliv og familieliv*. Tidsskrift for Arbejdsliv. 5(3), 23.

Højgaard, Lis (2010): "Kan man interviewe sig til viden - om køn?". *Dansk Sociologi*, 21(1): 9-25.

Højrup, Thomas (1984): "Begrebet livsform – en formspecificerende analysemetode anvendt på nutidige vesteuropæiske samfund". *Fortid og Nutid*, 31: 194-218.

Ilsøe, Anna (2005): "Psykosocialt arbejdsmiljø — en fælles opgave i det lokale samarbejde". *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 7(4): 7-26.

Jacobsen, Michael Hviid (2007): "Adaptiv teori – den tredje vej til viden: en stående invitation til syntesociologi" i: Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen & Søren Kristiansen (red.): *Håndværk og horisonter: tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Johnson, Jeffrey Vaughn & E. M. Hall (1988): "Job Strain, Work Place Social Support, and Cardiovascular Disease: A Cross-sectional Study of a Random Sample of the Swedish Working Population". *American Journal of Public Health*, 78(10): 1336-1342.

Kahn, Omar Fayaz & Asif Iqbal Fazili (2016): "Work Life Balance: A Conceptual Review". *Journal of Strategic Human Resource Management*, 5(2):20-25.

Kamp, Annette, Henrik Lund & Helge Hvid (2009): "Tid, belastning og fællesskaber i det grænseløse arbejde". *Psyke & Logos*, 30(2): 612-631.

Kowalski, Tina H. P. & Wendy Loretto (2017): "Well-being and HRM in the changing Workplace". *The International Journal of Human Resource Management*, 28(16): 2229-2255.

Kristensen, Jens E. & Stefan Hermann (2004): "Kompetenceudvikling – Psykologisk Inderliggørelse På Dåseform?". *Psyke & Logos*, 25(2): 494-515.

Kristiansen, Søren (2012): "Etik og feltarbejde" i: Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen og Søren Kristiansen(red.): *Håndværk og horisonter*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2. oplag.

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2015): *Interview - Introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag, 3. udgave.

- Kyed**, Morten (2017): "Arlie R. Hochschild – kommercielt følelsesarbejde, følelsesrelationer og familieliv i en markedstid" i: Inger Glavind Bo & Michael Hviid Jacobsen (Red.): *Følelsernes sociologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lapierre**, Laurent M., Yanhong Li, Ho Kwong Kwan, Jeffery H. Greenhaus, Marco S. Drenzo, Ping Shao (2018): A meta-analysis of the antecedents of work–family enrichment. *Journal of Organization Behaviour* vol. 39: 385–401.
- Layder**, Derek (1998): *Sociological Practice*. London: Sage Publications Ltd.
- Layder**, Derek (2013): *Doing Excellent Small-scale Research*. London: Sage Publications Ltd.
- Limborg**, Hans J., Karen Odgaard, Inger-Marie Wiegman (2018): "Samarbejdsnævnets og virksomhedernes arbejde med trivsel og psykisk arbejdsmiljø – baggrund, erfaringer og perspektiver med samarbejdsnævnets konsulenttjeneste". *TeamArbejdsliv*.
- Litchfield**, Paul, Cary Cooper, Christine Hancock & Patrick Watt (2016): "Work and Wellbeing in the 21st Century". *International Journal of environmental research and public health*, 13(11): 1065-1076.
- Lund**, Henrik & Helge Hvid (2007): "Øje på det psykiske arbejdsmiljø i grænseløst arbejde." København: Landsorganisationen.
- McKenna**, Elizabeth Perle (1997): *When Work Doesn't Work Anymore: Women, Work, and Identity*. New York: Delacorte Press.
- Michel, Jesse S.**, Lindsey Kotrba, Jacqueline K. Mitchelson, Malissa A. Clark & Boris B. Baltes (2011): "Antecedents of Work-family Conflict: A Meta-analytic Review". *Journal of Organizational Behavior*, 32(5): 689-725.
- Nippert-Eng**, Christena E. (1996): *Home and work*. Chicago: University of Chicago Press.
- Noon**, Mike, Paul Blyton & Kevin Morrell (2013): *The realities of Work: Experiencing Work and Employment in Contemporary Society*. London: Palgrave Macmillan, 4. udgave.
- Olson-Buchanan**, Julie & Wendy R. Boswell (2006): "Blurring Boundaries: Correlates of Integration and Segmentation between Work and Nonwork". *Journal of Vocational Behavior*. 68(3), 432–445.
- Parasuraman**, Saroj & Jeffrey Greenhaus (2002): "Toward Reducing some Critical Gaps in Work - Family Research". *Human Resource Management Review*, 12(3): 299-312.

Perrucci, Robert & Shelly MacDermid (2007): "Time and Control in a 24/7 Environment: Clock Time, Work Time, Family Time". *Research in the Sociology of Work*, 17: 343-368.

Pihl-Tingvad, Signe (2012): "Ledelse af vidensarbejdere – Selvledelse og psykisk arbejdsmiljø". *Tidsskriftet Dansk Sociologi*, 23(3): 49-77.

Rapoport, Rhona, Suzan Lewis & Richenda Gambles (2007): *Balance mellem liv og arbejde - en myte?: et globalt perspektiv*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Riis, Ole (2012): "Kvalitet i kvalitative studier" i: M. Hviid Jacobsen og S. Qvotrup Jensen (red.): *Kvalitative udfordringer*. København: Hans Reitzels Forlag.

Risgaard, Lizette (2020): "Højere ambitioner på arbejdsmiljøets vegne". Fagbevægelsens Hovedorganisation. Link: https://fho.dk/blog/2020/01/31/hojere-ambitioner-pa-arbejdsmiljoets-vegne/?fbclid=IwAR2z6ybMv_X4hY0tB8o7jqrOvC0Fb4KX2-Bz5RT4IZzU-wMVetrvtbxjz_s (tilgået den 18-02-2020).

Rosa, Hartmut (2014): *Fremmedgørelse og acceleration*. København: Hans Reitzels Forlag.

Rothbard, Nancy P. (2001): "Enriching or Depleting? The Dynamics of Engagement in Work and Family Roles". *Administrative Science Quarterly*, 46(4): 655-684.

Seitz, Sally (2016): "Pixelated Partnerships, R Overcoming Obstacles in Qualitative Interviews via Skype: A Research Note". *Qualitative Research*, 16(2): 229-235.

Steiber, Nadia (2009): "Reported Levels of Time-based and Strain-based Conflict Between Work and Family Roles in Europe: A Multilevel Approach". *Social Indicators Research*, 93(3): 469-488.

Stewart, Greg L., Stephen H. Courtright & Charles C. Manz (2011): "Self-leadership: A Multilevel Review". *Journal of Management*, 37(1): 185-222.

Stressforeningen (2020): "Stress og statistik". Link: <http://www.stressforeningen.dk/stress-og-statistik/> (tilgået d. 11/06/2020).

Sullivan, Jessica R. (2012) "Skype: An Appropriate Method of Data Collection for Qualitative Interviews?". *The Hilltop Review*, 6(1): 53-60.

Sundaramurthy, Chamu & Glen E. Kreiner (2008): "Governing by Managing Identity Boundaries: The Case of Family Businesses". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 32(3): 415-436.

Sø, Henriette (2018): "Dansk Magisterforening: Nødvendigt med større fokus på arbejdsmiljø". *Dansk Magisterforening*. Link: <https://dm.dk/nyheder/2018/dansk-magisterforening-noedvendigt-med-stoerre-fokus-paa-arbejdsmiljoe?fbclid=IwAR1haLb7Xpox7ZIP-ErMCKk803QbtZ-BJbPI2X1HPng7Lp9oQpbw-qXCuEIo> (tilgået den 22-04-2020).

Sørensen, Ole Henning, Anders Buch, Peter Holdt Christensen & Vibeke Andersen (2007): "Indflydelse i vidensarbejdet – kan man få for meget af det gode?". *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 9(2), 38-54.

Sørensen, Ole Henning, Anita Mac, Hans Jørgen Limborg & Merete Pedersen (red.) (2008): *Arbejdets kerne – om at arbejde med psykisk arbejdsmiljø i praksis*. København: Frydenlund.

Undervisningsministeriet (2005): "Det nationale kompetenceregnskab – hovedrapport". København: Undervisningsministeriet.

Valentine, Gill (2005): "Tell me about...: using interviews as a research methodology" in: Robin Flowerdew & David Martin: *Methods in Human Geography: a guide for students doing a research project*. Essex: Prentice Hall, 2. udgave. S.110-127.

Wad, Peter (2015): "Realistisk videnskabsfilosofi og kritisk realisme" i: Michael Hviid Jacobsen, Kasper Lippert-Rasmussen & Peter Nedergaard (red.): *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. København: Hans Reitzels Forlag, 3. udgave.

Wad, Peter 2000: "Kritisk Realisme". *Grus*, 21(60): 53-68.

Ward, Sarah J. & Laura A. King (2017): "Work and the Good Life: How Work Contributes to Meaning in Life". *Organizational Behavior*, 37(2017): 59-82.

Weber, Max (2003): "Herredømmets sociologi (uddrag1)". Kapitel 14 i: *Max Weber—udvalgte tekster, bind 2*. (red.) Heine Andersen, Hans H. Brun & Lars B. Kaspersen. København: Hans Reitzels forlag.

Williams, Kevin J. & George M. Alliger (1994): "Role Stressors, Mood Spillover, and Perceptions of Work-Family Conflict in Employed Parents". *The Academy of Management Journal*, 37(4): 837-868.

Yin, Robert K. (1994): *Case Study Research, Design and Methods*. Sage Publications.

Liste over tabeller:

Tabel 1: Muligheder for begejstring og berigelse i jobfunktionen.

Tabel 2: Fænomener der skaber rollekonflikter fra arbejdet til privatlivet.

Tabel 3: Den stratificerede ontologi i KR.

Tabel 4: Oversigt over informanter.

Tabel 5: Orienterende begreber og hvor de udfoldes i specialet.

Liste over modeller:

Model 1: Udvælgelse af jobfunktioner

Model 2: Teorimosaik 1: Udvidet segmentering-integreringskontinuum

Model 3: Teorimosaik 2: Påvirkninger fra arbejdslivet til privatlivet

Model 4: Informanternes placering på segmentering-integreringskontinuummet.

Model 5: Elementer i arbejdslivet der skaber påvirkninger i privatlivet

Liste over Bilag:

Bilag 1: Interviewguide

Bilag 2: Advokat

Bilag 3: Bygningsingeniør

Bilag 4: Bygningsingeniør

Bilag 5: Forsker

Bilag 6: Psykolog

Bilag 7: Selvstændig